

OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA RADOMIA I POWIATU RADOMSKIEGO ZA 2023 ROK

Spis treści:

Wstęp	Strona -	3
I. Sekcja Nadzoru Epidemiologii	Strona -	5
II. Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej	Strona -	33
III. Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia	Strona -	56
IV. Sekcja Nadzoru Higieny Pracy	Strona -	67
V. Sekcja Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży	Strona -	77
VI. Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	Strona -	82
VII. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	Strona -	96
VIII. Oddział Laboratoryjny	Strona -	107

W ocenie stanu sanitarnego przedstawione zostały informacje o warunkach środowiska, warunkach zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higienie pracy w zakładach pracy, higienie procesów nauczania i wychowania, higienie wypoczynku i rekreacji, warunkach higieniczno - sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, działalność oświatowo - zdrowotna i promocja zdrowia, realizowana zarówno w programach ogólnopolskich, regionalnych, jak również lokalnych i odnoszących się do konkretnych środowisk.

Mamy nadzieję, że raport będzie podstawą do podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w Radomiu jak również w Powiecie radomskim. Liczymy również, iż przyczyni się on do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna. Wiele innych interesujących informacji na temat podejmowanych działań przez Państwową Inspekcję Sanitarną w regionie, jak również zakres prac Oddziału Laboratoryjnego przedstawione zostały na naszej stronie internetowej: www.gov.pl/web/psse-radom

Nadzór sanitarno – epidemiologiczny Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Radomiu sprawowany jest wielopłaszczyznowo poprzez -

1. Oddział Nadzoru i wchodzące w jego skład sekcje

- 1) Sekcja Nadzoru Epidemiologii,
- 2) Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej ,
- 3) Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia
- 4) Sekcja Nadzoru Higieny Pracy,
- 5) Sekcja Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży ,
- 6) Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego,
- 7) Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia,
- 8) Sekcja Pobierania Próbek,

2. Oddział Laboratoryjny i wchodzące w jego skład sekcje:

- 1) Sekcja Laboratoryjna Epidemiologii,
- 2) Sekcja Laboratoryjna Higieny Komunalnej,
- 3) Sekcja Laboratoryjna Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia
- 4) Sekcja Laboratoryjna Higieny Pracy,
- 5) Sekcja Laboratoryjna Aparatury Specjalnej
- 6) Sekcja Laboratoryjna Pożywek,

Ogółem w 2023 roku, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomiu wykonali 3.349 kontroli i wizytacji , dodatkowo Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wykonał 110 kontroli w tym 1 w trakcie budowy obiektu. Zajęto stanowiska dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko , dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych oraz innych spraw – ogółem – 720 w tym 7 negatywnych.

Pracownicy PSSE pobrali 1.764 próbki do różnego rodzaju badań. Na skutek tych działań, wydano 1.093 decyzji merytorycznych oraz 749 decyzji płatniczych, wydano 154 postanowień i 18 tytułów wykonawczych. Nałożono 132 mandaty karne na kwotę 36.550 zł.

Powiatowa Stacja w Radomiu wykonała ogółem 10.712 różnego typu badań, oraz 3.218 oznaczeń chemicznych, 7994 oznaczeń fizycznych, 19.467 oznaczeń mikrobiologicznych.

Dokonywano również 23 graniczne kontrole sanitarne, pobrano 64 próbki żywności oraz 13 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością . Na skutek tych działań wydano - 50 świadectw w tym 47 spełniające wymagania , 1 nie spełniające wymagań, 2 spełniające wymagania i dopuszczających do obrotu. W składach celnych pobrano 18 próbek żywności, 1 zdyskwalifikowano. Na skutek tych działań wydano 23 decyzje opłatowe i 1 zakazującą wprowadzania do obrotu.

I. SEKCJA NADZORU EPIDEMIOLOGII

1. Wprowadzenie

Zdaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu w zakresie nadzoru epidemiologicznego jest m.in. egzekwowanie przestrzegania zapisów ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 roku. oraz aktów wykonawczych do tej ustawy w podmiotach prowadzących działalność leczniczą na terenie Powiatu radomskiego i miasta Radomia.

Zgodnie z wytycznymi organów nadrzędnych statutowym działaniem jest również monitorowanie sytuacji epidemiologicznej dotyczącej chorób zakaźnych i zakażeń, a także nadzór nad szczepieniami ochronnymi i dystrybucja preparatów szczepionkowych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie podległym PSSE w Radomiu.

W związku z trwającym stanem zagrożenia epidemiologicznego do końca czerwca 2023r. kontynuowano zadania związane z sytuacją epidemiologiczną SARS-CoV-2/COVID-19 (przeprowadzono wywiady epidemiologiczne, raportowano dane epidemiologiczne i prowadzono nadzór nad ogniskami epidemicznymi wywołanymi przez SARS-CoV-2).

W 2023 r. Sekcja Nadzoru Epidemiologii prowadziła nadzór nad podmiotami leczniczymi m.in. w zakresie: warunków sanitarno-technicznych, jakie powinny spełniać pomieszczenia i urządzenia podmiotów wykonujących działalność leczniczą, monitorowania i opracowywania ognisk zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych w podmiotach leczniczych, a także ognisk chorób zakaźnych przenoszonych drogą pokarmową.

Równocześnie przez cały rok monitorowano sytuację epidemiologiczną zachorowań na inne jednostki chorobowe ujęte w ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 r. Prowadzono rejestry, sporządzano analizy i raporty dotyczące chorób, obejmowano nadzorem osoby chore, narażone i podejrzane o zachorowanie oraz osoby pokąsane przez zwierzęta, współpracując w tym zakresie z Państwową Powiatową Inspekcją Weterynaryjną i Poradnią Chorób Zakaźnych.

Pracownicy Sekcji Nadzoru Epidemiologii uczestniczyli również w działaniach dotyczących bieżących sytuacji alarmowych i interwencyjnych. Przekazywano do podmiotów leczniczych opracowania organów nadrzędnych dotyczące zagrożeń epidemiologicznych istotnych dla zdrowia publicznego.

Nadzorowano podmioty lecznicze w zakresie prawidłowego i systematycznego raportowania chorób zakaźnych i zakażeń oraz biologicznych czynników chorobotwórczych objętych ustawowym obowiązkiem zgłaszania do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu.

Liczba ludności miasta Radomia według stanu na 30.06.2023:

196 918 mieszkańców

Liczba ludności Powiatu radomskiego według stanu na 30.06.2023:

151 203 mieszkańców

2. ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH U LUDZI - Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w roku 2023 r.

2.1. COVID-19

W 2023 roku w Radomiu odnotowano 1015 zachorowań na COVID-19, co stanowi ponad dziesięciokrotny spadek w porównaniu do 2022 roku, kiedy to zarejestrowano 11.428 zachorowań.

Zapadalność wynosiła odpowiednio:

- 5749,82 na 100000 osób w 2022 roku
- 515,44 na 100000 osób w 2023 roku.

Spadek zapadalności był zatem na podobnym poziomie jak spadek liczby zachorowań.

W Powiecie radomskim zarejestrowano 777 przypadków zachorowań na COVID-19 w 2023 roku. Stanowiło to spadek o 5.514 przypadków w stosunku do roku 2022.

Zapadalność na COVID-19 w Powiecie radomskim w 2023 roku wynosiła 513,88 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców, a w 2022 roku 4.160,63 na 100 tysięcy mieszkańców. Stwierdzono ośmiokrotny spadek zapadalności w porównaniu do roku ubiegłego.

2.2. Grypa i infekcje „grypopodobne”

W 2023 roku w mieście Radomiu wystąpiło 44.865 zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne, jest to 30.811 mniej niż w 2022 roku. W Powiecie radomskim wystąpiło 19.397 zachorowań jest to spadek o 6.884 w porównaniu do 2022 roku.

Różnica ta prawdopodobnie wynikała z faktu bardzo szerokiej dostępności i upowszechnienia się testów antygenowych, zarówno dostępnych komercyjnie w aptekach, jak i w gabinetach lekarzy POZ. Tym samym drastycznemu obniżeniu uległa „nadrozpoznawalność” wszelkich infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych klasyfikowanych dotychczas jako „grypa”.

W związku z tym faktem zapadalność zmniejszyła się również w porównaniu z rokiem 2022. I tak w 2023 roku zapadalność w Radomiu wyniosła 22.783 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców, natomiast w 2022 roku – 38.075 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców. W Powiecie radomskim było to odpowiednio: 12.828 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców w 2023 roku, a 17.381 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców w 2022 roku.

2.3. Zakażenia wirusem RSV

W mieście Radomiu w 2023 r. wykazano 64 zakażenia wirusem RSV, a w Powiecie radomskim - 88. W roku ubiegłym nie odnotowano zakażeń.

Zakażenia zaczęto odnotowywać wraz z upowszechnieniem się testów typu „Combo” 3 w 1 (COVID, grypa A/B, RSV). Również szeroka dostępność testów molekularnych (PCR) do diagnostyki in vitro znacząco zwiększyła wykrywalność wirusowych czynników etiologicznych zakażeń dolnych dróg oddechowych.

2.4. Odra

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu nie wpłynęło żadne zgłoszenie odry zarówno z Radomia jak i z Powiatu radomskiego , podobnie jak w roku 2022.

2.5. Różyczka

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu nie wpłynęło żadne zgłoszenie różyczki zarówno z Radomia jak i z Powiatu radomskiego , podobnie jak w roku 2022.

2.6. Poliomyelitis

W 2023 r. kontynuowano udział w programie WHO eradykacji poliomyelitis. Prowadzono czynny nadzór nad podmiotami leczniczymi, mający na celu zwiększenie zgłaszalności oraz laboratoryjnego potwierdzania rozpoznawanych i zgłaszanych przypadków ostrych porażeń wiotkich.

W 2023 roku na terenie Powiatu radomskiego i miasta Radomia przeprowadzono 38 kontroli zgłaszalności ostrych porażeń wiotkich (OPW) w szpitalach, które mają oddziały pediatryczne oraz Izby Przyjęć Pediatryczne. W mieście Radomiu i Powiecie radomskim w 2023 roku nie odnotowano zachorowań. W 2022 r. w mieście Radomiu zarejestrowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego (OPW). W Powiecie radomskim nie zarejestrowano przypadku OPW.

Zwiększony nadzór miał przede wszystkim związek z napływem imigrantów będącym następstwem trwającego konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Ponadto zwiększony ruch turystyczny stale stwarza zagrożenie zawleczenia wirusa polio z regionów endemicznego występowania dzikich szczepów.

2.7. Gruźlica

W 2023 roku zarejestrowano 22 przypadki zachorowań na gruźlicę w mieście Radomiu. Zapadalność wynosiła 11,17 przypadków na 100 tys. mieszkańców.

W 2022 r. zarejestrowano 17 przypadków gruźlicy w mieście Radomiu, zapadalność wynosiła 8,55 przypadków na 100 tys. ludności.

Wszystkie przypadki zgłoszone do PSSE w Radomiu dotyczyły gruźlicy płuc.

W Powiecie radomskim odnotowano w 2023 roku 8 przypadków, jest to o 2 przypadki mniej niż w 2022 r. Najwyższą zapadalność na gruźlicę odnotowano u osób w wieku 45-64 lat, zaś najniższą wśród dzieci i młodzieży 0-19 lat. Częściej na gruźlicę chorowali mężczyźni niż kobiety.

W 2023 roku odnotowano 1 zgon z powodu gruźlicy.

2.8. Zakażenie wirusem HIV i zachorowania na AIDS

W 2023 roku do PPIS w Radomiu zgłoszono 21 przypadków nowo wykrytych zakażeń HIV (18 przypadków zakażeń w Radomiu, w Powiecie radomskim 3 przypadki). Natomiast w 2022 roku zgłoszono 6 przypadków nowo wykrytych zakażeń HIV (5 przypadków w Radomiu, w Powiecie radomskim 1 przypadek).

W 2023 roku zgłoszono 2 przypadki zachorowań na AIDS na terenie miasta Radomia.

W 2022 nie zgłoszono przypadków zachorowań na AIDS na terenie miasta Radomia i Powiatu radomskiego .

2.9. Wirusowe zapalenie wątroby typu A, B, C

2.9.1. WZW A

W 2023 roku nie stwierdzono przypadku zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A na terenie Radomia ani Powiatu radomskiego .

W 2022 r. w mieście Radomiu zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A, natomiast w Powiecie radomskim takiego zachorowania nie było.

2.9.2. WZW B

W 2023 roku na terenie miasta Radomia odnotowano 2 przypadki zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Oba przypadki miały charakter zapalenia przewlekłego. Zapadalność na WZW typu B w 2023 wyniosła 1,02 na 100 tysięcy mieszkańców. W 2022 roku odnotowano 1 zachorowanie na wirusowe zapalenie wątroby typu B przewlekłe w Radomiu. Nie było zachorowań o ostrym przebiegu. Zapadalność w 2022 roku wyniosła 0,50 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców.

W Powiecie radomskim w 2023 roku nie odnotowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Dla porównania 2022 roku zarejestrowano 4 przypadki WZW B w Powiecie radomskim, co dawało zapadalność na poziomie 2,65 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców.

2.9.3. WZW C

W 2023 roku w mieście Radomiu odnotowano 4 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C, w Powiecie radomskim odnotowano 1 zachorowanie. W 2022 roku w mieście Radomiu było o 5 przypadków więcej, a w Powiecie radomskim nie odnotowano zachorowań.

Zapadalność na WZW C w 2023 roku wyniosła 2,03 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców i była niższa niż w 2022 roku, kiedy była prawie dwukrotnie wyższa i wynosiła 4,31 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców.

Chorzy na WZW C a także osoby z otoczenia chorego na WZW B otrzymali pisma informujące o możliwości wykonania bezpłatnych szczepień przeciw WZW B po uprzednim zakwalifikowaniu, przez lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

2.10. Wścieklizna

Zapobieganie wściekliznie u ludzi oparte jest na:

- szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzanę o wściekliznę lub gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miały kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie.
- szczepieniach profilaktycznych u osób, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie się z wścieklizną (np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni).

Decyzję o zakwalifikowaniu do szczepień przeciwko wściekliznie u osób pokąsanych podejmuje lekarz w Punkcie Szczepień przy Poradni Chorób Zakaźnych Radomskiego Szpitala Specjalistycznego ul. Lekarska 4 w Radomiu.

W mieście Radomiu w 2023 roku zaszczepiono przeciw wściekliznie 47 osób, jest to o 7 osób mniej niż w 2022r., natomiast w Powiecie radomskim 83 osoby, jest to o 6 osób mniej niż w roku ubiegłym.

W roku 2023 w mieście Radomiu i Powiecie radomskim, tak jak w latach poprzednich, nie było zachorowań na wściekliznę u ludzi.

2.11. Zakażenia i choroby przenoszone drogą pokarmową

W 2023 roku na terenie Powiatu radomskiego i miasta Radomia zarejestrowano 5 zbiorowych zatruc pokarmowych, w których zachorowało 14 osób. Czynnikiem etiologicznym w ogniskach były *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium oraz *Campylobacter*. W 2022 roku na terenie Powiatu radomskiego i miasta Radomia nie zarejestrowano zatrucia pokarmowego.

Głównym źródłem zakażeń pałeczkami z rodzaju *Salmonella* pozostaje drób i produkty jego pochodzenia w tym jaja spożywane na surowo lub dodawane do produktów spożywczych bez obróbki termicznej.

Zwiększoną liczbę zachorowań na salmonellozy w mieście Radomiu w roku 2023 i 2022 zanotowano w maju, sierpniu oraz listopadzie. W Powiecie radomskim w 2023 roku zarejestrowano największą liczbę salmonelloz w sierpniu oraz we wrześniu, natomiast w 2022 roku w maju.

- W 2023 zarejestrowano w mieście Radomiu 60 przypadków zachorowań na salmonellozy, natomiast w Powiecie radomskim 47 przypadków. W 2022 roku zarejestrowano 47 przypadków zachorowań w mieście Radomiu i 33 przypadki w Powiecie radomskim.
- W 2023 roku wystąpił 1 przypadek posocznicy o etiologii *Salmonella* Enteritidis, natomiast w 2022 były 2 takie przypadki, a dodatkowo w 2022 roku odnotowano ponadto 2 przypadki salmonellozy pozajelitowej.

2.11.1. Nadzór nad nosicielami pałeczek *Salmonella*

Na terenie miasta Radomia pod stałym nadzorem nie ma nosicieli pałeczek *Salmonella* Typhi ani Paratyphi.

W mieście Radomiu i Powiecie radomskim zarejestrowano 4 nowe przypadki nosicieli innych typów pał. *Salmonella*. Po przeprowadzeniu badań kontrolnych przypadki wykreślono z rejestru.

2.11.2. Czerwonka bakteryjna (zakażenia *Shigella* spp.)

W 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek czerwonki bakteryjnej w Powiecie radomskim, w mieście Radomiu nie było zachorowań. W 2022 r. nie odnotowano przypadków.

2.12. Krztusiec

W 2023 roku odnotowano w mieście Radomiu 1 zachorowanie na krztusiec, podobnie jak w 2022 roku. W Powiecie radomskim w 2023 i 2022 roku nie odnotowano zachorowań.

2.13. Borelioza

W 2023 roku w mieście Radomiu wystąpiło 46 zachorowań na boreliozę. Jest to 29 więcej niż w 2022 roku. W 2023 roku w Powiecie radomskim wystąpiło 61 zachorowań. Jest to 28 więcej niż w roku ubiegłym.

2.14. Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

W 2023 roku odnotowano 3 przypadki zachorowań na KZM (1 - w mieście Radomiu, 2 – w Powiecie radomskim). W 2022 roku wykazano tylko 1 przypadek w Powiecie radomskim.

2.15. Legioneloza

W Powiecie radomskim w 2023 roku wykazano 3 przypadki zachorowań na chorobę legionistów, w mieście Radomiu nie wystąpiły zachorowania. W poprzednim roku nie było zachorowań.

2.16. Inwazyjna choroba meningokokowa (ICHM)

W 2023 roku zarejestrowano 4 przypadki inwazyjnej choroby meningokokowej 2 w mieście Radomiu i 2 w Powiecie radomskim. W 2022 roku zarejestrowano 1 przypadek w mieście Radomiu i 1 w Powiecie radomskim.

2.17. Choroby inwazyjne wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*

W 2023 roku w mieście Radomiu zarejestrowano 12 przypadków zachorowań inwazyjnych o etiologii *Streptococcus pneumoniae* oraz 6 w Powiecie radomskim. Stanowi to spadek w stosunku do roku poprzedniego. W 2022 roku odnotowano 18 przypadków w mieście Radomiu i 8 w Powiecie radomskim.

2.18. Ospa wietrzna

W 2023 roku zgłoszono 558 zachorowań na ospę wietrzną w mieście Radomiu i 787 w Powiecie radomskim. Nastąpił spadek zachorowań w porównaniu z rokiem ubiegłym o 1101 w mieście Radomiu i o 151 w Powiecie radomskim.

2.19. Świnka

W 2023 roku w mieście Radomiu wystąpiły 2 zachorowania jest to o 2 przypadki mniej niż w 2022 roku. W 2023 roku w Powiecie radomskim wystąpiło 1 zachorowanie jest to o 6 przypadków mniej niż w roku ubiegłym.

2.20. Szkarlatyna (Płonica)

W 2023 roku odnotowano 125 przypadków zachorowania na szkarlatynę w mieście Radomiu i 121 w Powiecie radomskim. W porównaniu z rokiem 2022 nastąpił spadek o 74 zachorowania w mieście Radomiu i o 88 w Powiecie radomskim.

2.21. Choroby przenoszone drogą płciową

2.21.1. Kiła

W 2023 roku zgłoszono w mieście Radomiu 10 zachorowań na kiłę (w tym 7 – innej postaci kiły i kiły nieokreślone oraz 3 – kiły wczesne), w Powiecie radomskim wykazano 4 zachorowania na kiłę wczesną. W 2022 roku odnotowano 9 zachorowań (w tym 8 – innej postaci kiły i kiły nieokreślone oraz 1 – kiła wczesna), w Powiecie radomskim wystąpiło w tym okresie 7 zachorowań (w tym 6 – innej postaci kiły i kiły nieokreślone oraz 1 – kiła wczesna).

2.21.2. Rzeżączka

W 2023 i 2022 roku w mieście Radomiu wykazano 3 przypadki rzeżączki. W Powiecie radomskim w 2023 roku wykazano 1 zachorowanie jest to o 1 przypadek mniej niż w roku ubiegłym.

2.21.3. Inne choroby przenoszone drogą płciową

W mieście Radomiu w 2023 roku zgłoszono 4 przypadki innych chorób przenoszonych drogą płciowych wywołanych przez Chłamydie oraz 1 przypadek w Powiecie radomskim.

Nie odnotowano przypadków w 2022 roku.

2.22. Zakażenia *Clostridioides difficile*

W 2023 roku w Radomiu zarejestrowano 132 przypadki zakażenia *Clostridioides difficile*, 129 osób było hospitalizowanych. Prawie połowa zakażeń dotyczyła osób powyżej 75 roku życia. Nieznacznie częściej chorują kobiety. Dla porównania w 2022 zgłoszono do PSSE w Radomiu 119 przypadków, przy 115 hospitalizacjach. Jak widać zgłaszalność przypadków i liczba hospitalizacji z powodu zakażeń *Clostridioides difficile* na terenie miasta Radomia nieznacznie wzrosła w porównaniu do 2022 roku.

W 2023 roku w Powiecie radomskim odnotowano 59 przypadków zakażenia *Clostridioides difficile*. Wszystkie osoby ze stwierdzonym zakażeniem były hospitalizowane. Ponad połowa przypadków dotyczyła osób w grupie wiekowej między 65 a 74 rokiem życia. W porównaniu do roku 2022 w Powiecie radomskim znacznie zwiększyła się wykrywalność zakażeń łasieczką *Clostridioides difficile* (40 przypadków w 2022 roku, 59 przypadków w 2023). Przyczyn wzrostu wykrywalności można się doszukiwać w zwiększonej świadomości etiologii biegunek poantybiotykowej u lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w placówkach zlokalizowanych na terenie Powiatu radomskiego. Inną przyczyną może być również zwiększenie konsumpcji antybiotyków, zwłaszcza z grup o wysokim ryzyku selekcji szczepów odpowiedzialnych za biegunkę poantybiotykową, przez starzejące się społeczeństwo.

3. Nadzór nad realizacją szczepień ochronnych

3.1. Dane ogólne

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomiu prowadzi nadzór nad realizacją szczepień ochronnych w podmiotach na terenie miasta Radomia i Powiatu radomskiego. Ponadto Stanowisko ds. Szczepień Ochronnych Sekcji Nadzoru Epidemiologii odpowiada za dystrybucję i zaopatrzenie punktów szczepień w preparaty szczepionkowe. Z magazynu szczepionek PSSE w Radomiu wydawane są również szczepionki do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych w: Koźniewicach, Zwoleń, Białobrzegach, Grójcu, Lipsku, Szydłowcu, Przysusze.

W 2023 roku z magazynu PSSE w Radomiu wydano łącznie 91.269 dawek szczepionek, natomiast w 2022 wydano 102.342 dawek szczepionek. W porównaniu z rokiem 2022 wydano z PSSE w Radomiu 11.073 dawek szczepionek mniej.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych w PSSE w Radomiu, odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące monitorowania warunków przechowywania i transportu

preparatów szczepionkowych, postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych oraz zasad postępowania na wypadek wstrzymania i wycofania z obrotu preparatów szczepionkowych oraz postępowania ze szczepionkami niespełniającymi wymagań jakościowych.

3.2. Nadzór nad punktami szczepień

W 2023 roku na terenie Powiatu radomskiego i miasta Radomia było zarejestrowane 74 punkty szczepień. W porównaniu do 2022 roku wyrejestrowano 8 punktów szczepień, a utworzono 2 nowe punkty szczepień w publicznych podmiotach udzielających ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

PSSE w Radomiu przeprowadza okresowe kontrole podmiotów realizujących Program Szczepień Ochronnych.

Podejmowane działania zgodne są z Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych. W 2023 roku wykonano 22 kontrole w punktach szczepień. Kontrole dotyczyły gospodarki preparatami szczepionkowymi, postępowania na wypadek awarii urządzeń chłodniczych, sposobu postępowania z preparatami szczepionkowymi, dla których upłynął termin ważności oraz ich utylizacji. Ponadto kontrolujący sprawdzali posiadanie, poprawność i wdrożenie w punktach szczepień procedur związanych z dystrybucją szczepionek, stosowania ujednoliconego druku formularza zamówień oraz sposobu monitorowania terminów ważności preparatów szczepionkowych.

Skontrolowane punkty szczepień spełniają wymagania, jakim powinny odpowiadać punkty szczepień oraz warunki zachowania zasad łańcucha chłodniczego, wymaganego przy przechowywaniu szczepionek.

Punkty szczepień podlegające nadzorowi przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu zaopatrzone są w alternatywne źródło zasilania UPS oraz system Efento (elektroniczny monitoring temperatury w chłodziarkach).

Poniższa tabela przedstawia liczbę punktów szczepień w 2023 roku w zależności od rodzaju wykonywanej działalności leczniczej i w porównaniu do 2022 roku.

Podmioty lecznicze realizujące szczepienia ochronne na nadzorowanym terenie	Liczba podmiotów		Liczba punktów/gabinetów szczepień w tych podmiotach		Liczba kontroli punktów szczepień w 2023 roku	
	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2022	Rok 2023	Zaplanowanych	Wykonanych
Lecznictwo otwarte publiczne	16	17	23	25	5	5
Lecznictwo otwarte niepubliczne	37	32	40	32	14	14
Oddziały Noworodkowe	-	-	3	3	2	2
Por. Konsultacyjna Szczepień	-	-	1	1	1	1
Por. Chirurgiczna	-	-	4	4	-	-
Por. Lekarza Zakładowego	-	-	2	2	-	-
Punkt szczepień p/wściekliznie	-	-	1	1	-	-
SOR	-	-	2	2	-	-
Dializy	1	1	2	2	-	-
Centrum Medycyny Podróży	1	1	1	1	-	-
Izba Przyjęć	-	-	1	1	-	-
Ogółem	55	51	80	74	22	22

3.3. Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Na podstawie analizy sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54) w 2023 roku szczepieniami wg Programu Szczepień Ochronnych objęto 70.374 dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat. Liczba ta uległa zmniejszeniu o 404 osoby w porównaniu do roku 2022. Ubytek liczby dzieci jest spowodowany głównie ruchami migracyjnymi prowadzącymi do wyludniania miasta Radomia i Powiatu radomskiego. Jednakże częściowo nie można również wykluczyć działalności ruchów antyszczepionkowych.

3.3.1. Stan wyszczepienia pełnymi dawkami szczepionek podawanych w pierwszym roku życia

Nazwa jednostki chorobowej przeciwko której wykonywane są szczepienia	Odsetek dzieci zaszczepionych w I roku życia	
	2022	2023
Gruźlica	98,25	96,95
Rotawirusy	73,63	48,63
WZW B	74,13	27,12

Powyższe zestawienie wskazuje na niepokojące zjawisko znacznego spadku wyszczepialności dzieci, w szczególności w kierunku rotawirusów. Jest to o tyle istotne, że o ile pozostałe szczepienia można odłożyć w czasie i uzupełnić w terminie późniejszym, to szczepionka przeciwko zakażeniom rotawirusowym musi zostać podana w określonym przedziale czasowym tj. pierwsza dawka pomiędzy 6 a 12 tygodniem życia, a cykl szczepienia musi zostać zakończony, w zależności od podawanego preparatu, do 24 lub 32 tygodnia życia dziecka. Spadek wyszczepialności tymi preparatami jest zastanawiający również ze względu na to, że jest to szczepionka obowiązkowa i bezpłatna w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

Jeszcze bardziej drastyczny spadek nastąpił w przypadku szczepień przeciwko WZW B. Najprawdopodobniej wpływ mają tu z jednej strony brak świadomości zagrożeń dla zdrowia i życia dziecka ze strony najbliższego otoczenia i rodziców dziecka, którzy mogą być zupełnie nieświadomi faktu, że mogą być nosicielami wirusa HBV. Z drugiej strony powszechny dostęp do pseudonaukowych „dowodów” na szkodliwość szczepień przyczyniają się o odwlekaniu terminu szczepienia lub brak zgody opiekunów dziecka na szczepienie.

3.3.2. Szczepienia przeciwko ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis)

Stan uodpornienia wśród populacji 10-latków przeciwko poliomyelitis w 2023 roku wyniósł 87,80%.

W 2022 pełny cykl szczepień otrzymało 90,5% dzieci w wieku 10 lat

3.3.3. Szczepienia przeciwko pneumokokom

Stan uodpornienia wśród dzieci w 3 roku życia przeciwko pneumokokom w 2023 roku wyniósł 73,15%.

W 2022 pełny cykl szczepień otrzymało 75,85% dzieci z rocznika 2019, tj. w trzecim roku życia.

3.3.4. Szczepienia przeciwko *Haemophilus influenzae* typu b

Stan uodpornienia wśród dzieci w 3 roku życia przeciwko *Haemophilus influenzae* typu b w 2023 roku wyniósł 69,46%.

W 2022 pełny cykl szczepień otrzymało 76,23% dzieci z rocznika 2019, tj. w trzecim roku życia.

3.3.5. Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi

Stan uodpornienia wśród dzieci w 15 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w 2023 roku wyniósł 76,72%.

W 2022 pełny cykl szczepień otrzymało 76,26% dzieci w 15 roku życia.

3.3.6. Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce

W przypadku dziewcząt w wieku 15 lat poziom wyszczepialności przeciwko odrze, śwince i różyczce wyniósł w 2023 roku 93,70%.

W 2022 roku było to 96.65%.

Widać stały trend spadkowy w odsetku osób poddających się obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Wyjątek stanowi tu tylko szczepienie przeciwko tężcowi, krztuścowi i błonicy, którego wyszczepialność utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

3.4. Uchylający się od szczepień

Liczba osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych odnotowana na terenie podległym PSSE w Radomiu w 2023 roku wyniosła 504 osoby. W związku z tym faktem na koniec 2023 roku było zarejestrowanych 398 niezaszczepionych dzieci.

Liczba uchylających się od szczepień utrzymuje się na porównywalnym poziomie i w 2022 roku wynosiła 493 osoby.

Powyższe dane świadczą o ciągłej aktywności tzw. „ruchów antyszczepionkowych”, poddających w wątpliwość potrzebę i bezpieczeństwo szczepień w oparciu o sensacyjne doniesienia, niepotwierdzone wiarygodnymi badaniami medycznymi i epidemiologicznymi.

3.4.1. Działania podejmowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu wyegzekwowania obowiązku szczepień przez osoby uchylające się.

Do osób uchylających się od obowiązku szczepień wystosowano w 2023 roku 78 pisemnych powiadomień o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych oraz o konieczności stawienia się z dzieckiem na obowiązkowe szczepienia ochronne. W 2022 roku wysłano 90 takich upomnień.

Ponadto pracownicy PSSE w Radomiu prowadzili indywidualne rozmowy z rodzicami uchylającymi się od obowiązku szczepień dzieci. Podczas kontroli punktów szczepień w podmiotach leczniczych przeprowadzane były rozmowy z lekarzami pediatrii o ich roli w edukacji rodziców w zakresie znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym. Współpracowano w tym zakresie również z pielęgniarkami pracującymi w punktach szczepień.

3.5. Niepożądane odczyny poszczepienne

W roku 2023 z terenu podległego właściwości terytorialnej PSSE w Radomiu zgłoszono 14 Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP) – 10 z miasta Radomia a 4 z Powiatu radomskiego .

- 11 NOP o charakterze łagodnego odczynu objawiające się głównie gorączką, obrzękiem i bolesnością w miejscu podania preparatu.
- 2 NOP poważne – wybroczyny podskórne, wysypka, pokrzywka, krótkotrwałe zaburzenia świadomości
- 1 NOP ciężki – drgawki, splątanie, krótkotrwały niedowład kończyn.

W roku 2022 z terenu podległego właściwości terytorialnej PSSE w Radomiu zgłoszono 17 Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP), z czego 11 wystąpiło po szczepionkach przeciwko COVID-19.

W 2023 roku nie odnotowano zgonu z powodu niepożądanego odczynu poszczepiennego, natomiast w 2022 na terenie podległym PSSE w Radomiu zarejestrowano 1 zgon z powodu NOP po szczepieniu przeciwko COVID-19 szczepionką Comirnaty firmy Pfizer.

W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację NOP, liczbę przypadków i preparaty szczepionkowe, po których wystąpił dany odczyn.

Szczepienia, po których wystąpił NOP	Liczba NOP		
	Łagodne	Poważne	Ciężkie
PRIORIX	1		
PRIORIX+SYNFLORIX	1		
PRIORIX+VARIVAX		1	
BEXSERO	1		
DTP+Act Hib+Imovax Polio+Euvax 0,5	1		
Infanrix IPV Hib+SYNFLORIX	1		
DTP+Imovax Polio+Act Hib	1		
Tetraxim	2		
DTP+Act Hib+Imovax Polio+ Rotateq	1		
MMR			1
DTP+Euvax 0,5+Act Hib+Prevenar13+Rotateq	1		
Hexacima +Nimenrix+Prevenar+Rotateq		1	
DTP+Imovax Polio	1		
SUMA	11	2	1

4. STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

4.1. Dane ogólne

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu prowadzi nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi we wszystkich podmiotach udzielających świadczeń zdrowotnych, które są zarejestrowane w Rejestrze Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą i znajdują się na terenie Radomia i Powiatu radomskiego .

Według stanu na 31.12.2023 r. na terenie podległym Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Radomiu było zarejestrowanych 815 podmiotów leczniczych. W 2022 roku było zarejestrowanych 810 podmiotów (według stanu na 31.12.2022).

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu jest:

- 10 podmiotów leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w tym:
- 5 jednostek lecznictwa stacjonarnego i całodobowego niebędących przedsiębiorcami (Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej).

Nazwa podmiotu leczniczego	Liczba łóżek
Miasto Radom	
Radomski Szpital Specjalistyczny im. dr. Tytusa Chałubińskiego	596
Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej Im. Dr Barbary Borzym w Radomiu	699
Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Radomiu	54
Powiat radomski	
Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital w Iłży	143
Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Lecha i Marii Kaczyńskich – Pary Prezydenckiej w Pionkach	169

- 5 jednostek lecznictwa stacjonarnego i całodobowego będących przedsiębiorcami (Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej)

Nazwa podmiotu leczniczego	Liczba łózek
Miasto Radom	
Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. w Radomiu	569
Radomskie Centrum Onkologii im Bohaterów Radomskiego Czerwca 76'	103
Medicon Sp. z o.o.	10
Gin-Med Sp. z o.o.	5
PZU Zdrowie S.A. Oddział Centrum Medyczne Polmedic w Radomiu	9
Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Dla Przewlekłe Chorych	43

- podmioty udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych

Rodzaj wykonywanej działalności leczniczej	Liczba podmiotów	
	2023 rok	2022 rok
Gabinety indywidualnej, specjalistycznej, grupowej praktyki lekarskiej o profilu zabiegowym (w tym gabinety stomatologiczne)	129	129
Gabinety indywidualnej, specjalistycznej, grupowej praktyki lekarskiej o profilu niezabiegowym	301	301
Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria niebędące przedsiębiorcami	30	30
Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria będące przedsiębiorcami	319	312
Medyczne laboratoria diagnostyczne	11	11
Pogotowia ratunkowe i zespoły wyjazdowe	8	8
Pozostałe (indywidualne praktyki pielęgniarskie, położnicze fizjoterapeutyczne, itp.)	13	13

- 3 Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze w strukturach szpitali,
- 1 Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny w strukturach Szpitala,

W roku 2023 na terenie podległym PSSE w Radomiu zarejestrowano 7 nowych podmiotów lecznictwa otwartego, 2 placówki lecznictwa stacjonarnego zakończyły działalność medyczną. Były to:

- Szpital Jednodniowy Corten Medic w Radomiu ul. W. Beliny Prażmowskiego 33 A, posiadający 1 łóżko, zakończył działalność w formie stacjonarnych świadczeń zdrowotnych 01.10.2023 r.
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy we Wsoli, posiadający 26 łóżek, zakończył działalność, jako podmiot leczniczy 03.04.2023 r.

W nowych podmiotach leczniczych są prowadzone świadczenia zdrowotne w zakresie stomatologii, rehabilitacji, poradni zdrowia psychicznego, medycyny pracy i transportu sanitarnego.

4.2. Działalność kontrolno – represyjna

W nadzorowanych obiektach kontroli podlega m.in.:

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, w tym zapewnienie warunków izolacji pacjentów,
- stosowanie procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom (sprzątanie, dezynfekcja, sterylizacja),
- postępowanie w przypadku wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych,
- stosowanie środków ochrony indywidualnej i sprzętu zapobiegającego zakłuciom przez personel medyczny.

Kontrolujący w imieniu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu, działając na mocy ustawy z 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, dokonują oceny bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. W swojej ocenie opierają się m.in. na:

- Ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą
- Ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
- Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala
- Wytężnymi towarzystw naukowych i ekspertów

4.2.1. Wydane decyzje

Pracownicy na Stanowisku ds. Higieny Lecznictwa Sekcji Nadzoru Epidemiologii przeprowadzili w 2023 roku 63 kontrole podmiotów leczniczych (w 2022 roku było to 40 kontroli). W wyniku czynności kontrolnych wydano:

- 12 decyzji merytorycznych (6 w 2022 roku)
- 7 decyzji przedłużających termin wykonania obowiązków na wniosek strony (2 w 2022 roku)
- 4 decyzje umarzające wynikające z wykonania obowiązków nałożonych decyzjami (1 decyzja tego typu w 2022 roku)
- 15 decyzji płatniczych (7 w 2022 roku)
- Nałożono 2 mandaty karne na kwotę łączną 700 złotych, dotyczące rażącego nieprzestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych i braku wdrożenia i stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W 2022 roku nałożono również 2 mandaty karne.

4.3. Krótka charakterystyka stanu sanitarno-technicznego i funkcjonalnego podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

4.3.1. Radomski Szpital Specjalistyczny Im. Dr. Tytusa Chałubińskiego

W 2023 r. Radomski Szpital Specjalistyczny podjął działania w celu poprawy i jakości stanu technicznego w następujących komórkach organizacyjnych:

- Oddział Zakaźny – wykonano modernizację pomieszczeń dla potrzeb dwóch izolatek wraz z wymianą wyposażenia;
- Oddział Dermatologii – dokonano modernizacji pomieszczenia na potrzeby izolatki
- Zakład Patomorfologii – wykonano prace remontowe bieżące – wymiana posadzki, malowanie;
- Szpitalny Oddział Ratunkowy - rozpoczęto realizację inwestycji rozbudowy SOR pod nazwą „Rozbudowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym oraz budowa dróg wewnętrznych”;
- Budynek Laboratorium – dokonano malowania ścian i sufitów, naprawiono ubytki płytek, wymiany kasetonów w suficie podwieszonym;
- Oddział Chorób Wewnętrznych - dokonano malowania pomieszczeń: gabinetu lekarskiego, 2 dyżurek pielęgniarskich, pom. socjalne, magazynek oraz korytarz;
- Oddział Dziecięcy – wymieniono szafki, dokonano malowania całego oddziału
- Oddział Ortopedii – dokonano malowania 3 pomieszczeń w ww. oddziale.

4.3.2. Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. w Radomiu

W wyniku zmian organizacyjnych szpitala, pomieszczenia: oddziałów, poradni i zakładów są na bieżąco dostosowywane do aktualnie obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych i standardów użytkowych.

W 2023 roku w Szpitalu wykonano szereg prac remontowych dostosowawczych. Zakończono budowę nowego budynku Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. Ponadto, na bieżąco wymieniane są najbardziej wyeksploatowane i uszkodzone urządzenia sanitarne m.in. maceratory, myjki do basenów, liczne umywalki, zlewozmywaki, baterie umywalkowe, zlewozmywakowe, prysznicowe, miski ustępowe oraz usterki budowlane: naprawa podłóg, okładzin ścian, instalacji elektrycznej i oświetleniowej.

4.3.3. Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej Im. Dr Barbary Borzym w Radomiu

W 2023 roku w zrealizowano następujące inwestycje:

- Odnowiono podłogę w magazynach w Kuchni Głównej,
- Odmalowane zostały ściany w oddziałach: Leczenia Zaburzeń Nerwicowych Zaburzeń Odżywiania i Osobowości, Psychiatrycznym P-4, ZOL (część nowa),
- Odnowiono pomieszczenia kuchenek oddziałowych na Oddziale Rehabilitacji Neurologicznej i Oddziale Leczenia Zaburzeń Nerwicowych, Zaburzeń Odżywiania i Osobowości.

4.3.4. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Im. Lecha I Marii Kaczyńskich – Pary Prezydenckiej w Pionkach

W 2023 r. zostały oddane do użytku w nowo wybudowanym pawilonie następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Rehabilitacji.

4.3.5. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital W Iłży

W 2023 roku w Szpitalu, dla podniesienia jakości usług oraz zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom hospitalizowanym, wykonano następujące prace remontowo – budowlane:

- Remont i przebudowa pomieszczeń Oddziału Pediatrii,
- Modernizacja kotłowni szpitalnej,
- Remont Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego,
- Zakup myjni-dezynfektora do Sterylizacji,
- Remont (odmalowanie ścian) Izby Przyjęć oraz ciągi komunikacyjne Oddziału Chorób Wewnętrznych,

- Zakup aparatu tomografii komputerowej OCT dla Poradni Okulistycznej,
- Zakup spirometru,

4.3.6. Gin-Med Sp. z o.o. Radom

W 2023 r. w placówce zapewniono punkt pielęgniarski i pomieszczenie porządkowe. Na bloku operacyjnym zapewniono służbę pacjenta pełniącą funkcję pomieszczenia przygotowawczego do zabiegu oraz służbę szatniową dla personelu ze stanowiskiem chirurgicznego mycia rąk. Ponadto wyodrębniono magazyn sprzętu czystego, sterylnych materiałów i aparatury. W obrębie bloku znajduje się pokój lekarski z aneksem socjalnym: pomieszczenie higieniczno-sanitarne, sala pooperacyjna oraz pomieszczenia dekontaminacji narzędzi wielorazowego użytku.

4.4. Utrzymanie czystości bieżącej i porządku

W podmiotach lecznictwa otwartego i zamkniętego utrzymaniem czystości bieżącej i porządku zajmują się: pracownicy gospodarczy, salowe, osoby sprzątające lub pracownicy zewnętrznych firm sprzątających.

W szpitalach sprzątanie odbywa się zgodnie z obowiązującym planem higieny i procedurami opracowanymi, w zależności od przynależności pomieszczenia do określonej strefy czystości:

- strefa I – czystość ciągła – wymagająca najwyższego poziomu higieny, czystości bakteriologicznej, dezynfekcji wysokiego stopnia,
- strefa II – ogólna czystość – wymagająca okresowej dezynfekcji niskiego poziomu,
- strefa III – czystość zmienna – wymagająca dezynfekcji w zależności od stopnia zagrożenia,
- strefa IV – ciągłego skażenia – wymagająca systematycznej dezynfekcji wysokiego stopnia.

Oddziały szpitalne wyposażone są w pompy dozujące środki myjąco – dezynfekujące znajdujące się w brudowniku. Detergenty i preparaty dezynfekcyjne stosowane są wg. planu higieny i w oparciu o obowiązujące procedury higieniczne w placówce.

Sprzątanie odbywa się z częstotliwością na ogół 2 razy dziennie lub częściej w zależności od potrzeb sanitarnych, w tym przynależności pomieszczeń do stref czystości. W podmiotach leczniczych prowadzone są rejestry – harmonogramy sprzątania pomieszczeń. Do sprzątania używa się profesjonalne wózki serwisowe, z systemem kuwetowym, wózki dwuwaderekowe, mopy i ściereczki jednorazowego użytku. W większości komórek organizacyjnych szpitali używane są ściereczki i wiadra o kodzie kolorystycznym: czerwone – mycie w obszarze sanitarnym, niebieskie – mycie powierzchni ponad podłogowych, zielone – mycie powierzchni szklanych, żółte – dezynfekcja. Ponadto, do mycia ścian i podłóg w blokach operacyjnych, w Oddziałach Hematologii, Neonatologii i w obszarach wysokiego ryzyka, uwzględniających ryzyko epidemiologiczne stosowane są mopy preparowane (nasączone preparatami chemicznymi).

Po zakończeniu sprząwania sprzęt jest myty i dezynfekowany, przechowywany w pomieszczeniach porządkowych danego oddziału szpitala. Nakładki na mopy i ściereczki wielorazowego użytku prane są w pralni.

W szpitalach i w części placówek lecznictwa otwartego, prowadzone są rejestry nakładek na mopy oddawanych do pralni. W gabinetach stomatologicznych używane są na ogół nakładki na mopy jednorazowego użytku.

Do sprząwania ciągów komunikacyjnych w niektórych szpitalach: wykorzystywane są maszyny czyszczące samojezdne. Wózki serwisowe przechowywane są w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych.

Dodatkowo po pacjentach poddawanych izolacji szczepami wysoce opornymi (ze szczególnym uwzględnieniem sal izolacyjnych oraz sal o podwyższonym ryzyku np. sale immunosupresji) dokonywana jest dekontaminacja pomieszczeń i powierzchni. Kontrolę procedur czystości dokonuje się poprzez wykonywanie badań środowiskowych oraz przy użyciu wskaźników fluoroscencyjnych.

W podmiotach leczniczych stosowana jest przez personel medyczny odzież ochronna z krótkim i długim rękawem wielorazowego i jednorazowego użytku.

4.4.1. Postępowanie z bielizną brudną

W każdej komórce/jednostce organizacyjnej są wydzielone pomieszczenia lub miejsca do gromadzenia brudnej bielizny przed przekazaniem do prania. Zbieraniem, segregowaniem i transportowaniem brudnej bielizny zajmuje się wydzielony personel. Postępowanie z brudną bielizną odbywa się zgodnie z obowiązującymi procedurami i instrukcjami. Segregacja bielizny odbywa się według stopnia skażenia:

- Bielizna brudna - worki foliowe koloru zielonego lub czarnego
- Bielizna skażona - worki foliowe koloru czerwonego
- Bielizna po kontakcie z pacjentami leczonymi cytostatykami - worki foliowe koloru żółtego

Odbieranie bielizny brudnej i odzieży ochronnej personelu z oddziałów szpitalnych, poradni specjalistycznych oraz innych komórek organizacyjnych odbywa się przy użyciu wózków oznakowanych, posiadających zamykaną przestrzeń ładunkową, wyznaczonym brudnym ciągiem komunikacyjnym szpitala do magazynu bielizny brudnej.

Usługę prania brudnej bielizny z podmiotów leczniczych świadczą pralnie zewnętrzne.

4.4.2. Postępowanie z bielizną czystą

W podmiotach leczniczych, czysta odzież ochronna przechowywana jest w magazynie bielizny czystej, w wydzielonych szafach. Przed ekspedycją odzież jest segregowana, znajduje się na wieszakach i dodatkowo jest zabezpieczona w białe worki foliowe. Z magazynu jednostki organizacyjnej, czysta bielizna dostarczania jest do oddziałów szpitalnych wydzielonym wózkiem posiadającym zamykaną przestrzeń ładunkową, czystym ciągiem komunikacyjnym, czystą wydzieloną windą.

Dla pacjentów leczonych cytostatykami z oddziałów onkologii, hematologii, pulmonologii i reumatologii przeznaczona jest bielizna koloru niebieskiego (zaopatrzona w tagi RFID i UHF), co daje gwarancję, że nie jest ona mieszana z inną pościelą i nie jest wydawana na inne oddziały. Wózek do transportu bielizny czystej przechowywany jest w wydzielonym pomieszczeniu. Prowadzony jest rejestr mycia i dezynfekcji wózka.

Coraz częściej w podmiotach leczenia otwartego i zamkniętego stosuje się również bieliznę jednorazowego użytku. Po użyciu obowiązuje postępowanie jak z pozostałymi odpadami medycznymi zgodnie z procedurą, natomiast bielizna skażona krwią lub wydzielinami ustrojowymi traktowana jest jako odpady zakaźne.

4.4.3. Dezynfekcja

W podmiotach leczniczych dezynfekcję sprzętu medycznego przeprowadza się przy użyciu preparatów dezynfekcyjnych według wskazań producenta (przeznaczenie, stężenie, czas i spektrum działania)

W większości placówek leczenia ambulatoryjnego narzędzia dezynfekowane są przez zanurzenie. Roztwory robocze przygotowywane są według obowiązujących instrukcji i zaleceń producenta oraz kart charakterystyki, bezpośrednio przed procesem dezynfekcji. Czas trwania dezynfekcji i stężenie roztworu roboczego odnotowywane są kartach monitorowania dezynfekcji.

Stężone środki dezynfekcyjne przechowywane są w oryginalnych opakowaniach w pomieszczeniach porządkowych na oddziałach, zamykanych i niedostępnych dla osób nieuprawnionych.

Automatyczne metody dezynfekcji wymagają użycia myjek dezynfektorów. W ten sposób dezynfekowane są narzędzia zabiegowe na blokach operacyjnych, w centralnej sterylizatorni oraz w pracowniach endoskopowych. Kontrola procesów dezynfekcji prowadzona jest poprzez ocenę mikrobiologiczną powierzchni metodą odcisków i wymazów.

Mazowiecki Szpital Specjalistyczny, Radomskie Szpital Specjalistyczny i Radomskie Centrum Onkologii do dezynfekcji pomieszczeń pacjentów stosują urządzenia umożliwiające fumigację i zamglawianie.

4.4.4. Sterylizacja

W podmiotach leczniczych dobór metod sterylizacji jest zgodny z instrukcją producentów wyrobów medycznych i obowiązującymi przepisami prawa, a także zaleceniami towarzystw naukowych. Podstawowymi sterylizatorami obecnymi zarówno w leczeniu otwartym jak i zamkniętym są autoklawy, w których sterylizacja polega na wykorzystaniu bójczonego działania przegrzanej pary wodnej w nadciśnieniu przez określony czas. Poza tym w placówkach ochrony zdrowia na terenie podległym Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Radomiu wykorzystywane są również sterylizatory wykorzystujące jako czynniki bójcze suche gorące powietrze, tlenek etylenu oraz nadtlenek wodoru (sterylizatory plazmowe). Z uwagi na wysoką toksyczność oparów, sterylizatory formaldehydowe nie są stosowane.

Wszystkie urządzenia wykorzystywane do sterylizacji podlegają obowiązkowym corocznym przeglądom, zgodnie z zaleceniami producenta. Każdy cykl sterylizacji jest zwalidowany zgodnie z wymaganiami i podlega obowiązkowej kontroli cyklu.

Parametry fizyczne, czyli warunki wewnątrz komory roboczej sterylizatora, rejestrowane są przez wbudowane czujniki i zapisywane w pamięci urządzenia lub drukowane na zintegrowanej drukarce, umożliwiając podgląd parametrów procesu. Testy chemiczne różnego typu (od 1 do 6), umieszczane wewnątrz wsadu, reagują na zmiany parametrów fizycznych. Testy biologiczne są dowodem na właściwe działanie bójcze czynnika sterylizującego.

Zwalnianie wyrobów po sterylizacji odbywa się na podstawie oceny zapisów parametrów krytycznych procesu potwierdzonych wskaźnikami chemicznymi. Zasady orzekania o sterylności i zwalniania do użycia wyrobów po sterylizacji opisane są w procedurach. Wszystkie cykle sterylizacji są udokumentowane.

Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o., Radomski Szpital Specjalistyczny oraz Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Szpital w Pionkach posiadają rozwiązania przestrzenne i organizacyjne centralnej sterylizatorni zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

W Centralnej Sterylizatorni wyodrębnione są 3 strefy:

- strefa brudna – przyjmowanie, segregacja, mycie i dezynfekcja wstępna w myjkach – dezynfektorach;
- strefa czysta – suszenie sprzętu, pakowanie, składanie zestawów narzędziowych zgodnie ze spisem, pakietowanie zestawów opatrunkowych;
- strefa sterylna – rozpakowywanie sterylizatorów, narzędzi sterylnych oraz wydawanie ich na potrzeby określonych oddziałów;

Pozostałe Centralne Sterylizatornie pozostające w strukturach szpitali w dalszym ciągu nie spełniają wymogów obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia – brak strefy brudnej, czystej i sterylnej. Reżim sanitarny w tych pomieszczeniach jest zachowany.

W skontrolowanych podmiotach lecznictwa zamkniętego i otwartego ruch materiałów skażonych do wydania materiałów sterylnych jest zachowany. Resterylizacji jednorazowych wyrobów medycznych nie stwierdzono.

4.4.5. Dezynsekcja i deratyzacja

Dezynsekcją i deratyzacją w obiektach leczniczych zajmują się firmy zewnętrzne. Usługi są wykonywane w systemie monitoringu. W miejscach narażonych na występowanie szkodników wystawiono detektory owadów biegających oraz pułapki żywołowne. W przypadku stacji trucia gryzoni naruszoną lub wyjedzoną przynętę uzupełniano się na nową. Pułapki lepne dla insektów w przypadku ich zanieczyszczenia lub utraty walorów wymieniane są na nowe.

4.4.6. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania

Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania jest zgodna z obowiązującymi procedurami postępowania opracowanymi na podstawie ustawy o odpadach oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi. W zdecydowanej większości placówek medycznych pojemniki na odpady medyczne są prawidłowe. Personel placówek stosuje zasady właściwej segregacji wszystkich odpadów w miejscu ich powstawania, gromadząc je w workach foliowych (kodowanych kolorami) w oddzielnych pojemnikach.

Każdy worek i każdy pojemnik z odpadami medycznymi posiada odpowiednie wymagane oznaczenie, umożliwiające identyfikację pochodzenia odpadu. Powstające odpady są przechowywane w przystosowanym do tego pomieszczeniu. Następnie odbierane są przez firmę zewnętrzną do unieszkodliwienia. Pojemniki wielokrotnego użycia są zdezynfekowane i umyte po każdym użyciu. Prowadzone są karty ewidencji odpadów powstających oraz karty przekazywania tych odpadów w obiektach.

4.5. Zakażenia szpitalne

W każdym szpitalu funkcjonuje Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych, który podejmuje działania zapobiegające występowaniu i szerzeniu się zakażeń w szpitalach. Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych współpracują z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Radomiu w zakresie raportowania czynników biologicznych zakażeń, występowania chorób zakaźnych, ognisk epidemicznych, analizowaniu danych warunkujących bezpieczeństwo epidemiologiczne szpitala.

Szczególnymi zadaniami Zespołów Kontroli Zakażeń jest m.in.:

- ocena sytuacji epidemiologicznej w poszczególnych oddziałach
- opracowanie, wdrożenie, aktualizacja i nadzór nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym w placówkach,
- ocena ryzyka wystąpienia zakażenia związanego z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych,
- monitorowanie ognisk epidemicznych,
- szkolenie personelu z różnych grup zawodowych odnośnie profilaktyki zakażeń,
- opracowanie, wdrożenie, aktualizacja i nadzór nad polityką antybiotykową w szpitalu,
- prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeniom i chorobom zakaźnym.

4.5.1. Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. w Radomiu

W 2023 roku zarejestrowano 17 ognisk epidemicznych. 8 ognisk o etiologii SARS-CoV-2 (trzykrotnie na Pododdziale Reumatologii, dwukrotnie na Oddziale Wewnętrznym II i Oddziale Hematologii, 1 ognisko na Oddziale Pulmonologii), 7 o etiologii *Clostridioides difficile* (dwukrotnie na Oddziale Wewnętrznym I i dwukrotnie w Pododdziale Udarowym, po jednym na Klinicznym Oddziale Chirurgii Ogólnej,

Onkologicznej i Metabolicznej, Oddziale Hematologii, OIOM), 1 ognisko grypy typu A i 1 ognisko *Acinetobacter baumannii complex* XDR (wielooporny) – na Oddziale Anestezjologii, Intensywnej Terapii i Leczenia Bólu. Odnotowano 3 zgony z powodu zakażenia *Acinetobacter baumannii complex* XDR.

W 2022 r. zarejestrowano 19 ognisk epidemicznych. Czynnikiem etiologicznym w 14 ogniskach był SARS-CoV-2, w 2 ogniskach *Acinetobacter baumannii*, w jednym przypadku *Clostridioides difficile*, w jednym przypadku *Klebsiella pneumoniae* oraz w jednym przypadku wirus grypy typu A. Łącznie zanotowano 124 przypadki zakażeń w ogniskach epidemicznych. Nie było zgonów w ogniskach epidemicznych.

4.5.2. Radomski Szpital Specjalistyczny

W 2023 r. zarejestrowano 4 ogniska epidemiczne w następujących komórkach organizacyjnych szpitala: dwukrotnie O. Nefrologii, O. Wewnętrzny, O. Neurologii. Czynnikiem etiologicznym w 2 przypadkach był wirus SARS-CoV-2 i w dwóch *Clostridioides difficile*. Łącznie zakażonych było 25 osób, w tym 25 zakażenia dotyczyły pacjentów. Odnotowano 1 zgon z powodu zakażenia SARS-CoV-2.

W 2022 r. zarejestrowano 8 ognisk epidemicznych. Czynnikiem etiologicznym w 7 przypadkach był wirus SARS-CoV-2 i w jednym *Clostridioides difficile*. Łącznie zakażonych było 90 osób, w tym 73 zakażenia dotyczyły pacjentów, a 17 personelu medycznego. Odnotowano 14 zgonów, w tym 8 z powodu zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

4.5.3. Radomskie Centrum Onkologii w Radomiu

W 2023 r w Radomskie Centrum Onkologii wystąpiło 1 ognisko epidemiczne w Oddziale Radioterpii. Czynnikiem etiologicznym był SARS-CoV-2 liczba pacjentów w ognisku epidemicznym 9, bez zgonów.

W 2022 r w Radomskie Centrum Onkologii wystąpiło 4 ogniska epidemicznych w 3 oddziałach (Radioterpii – dwukrotnie, Onkologii Klinicznej i Chirurgii Onkologicznej). Czynnikiem etiologicznym w trzech przypadkach był SARS-CoV-2, w jednym *Enterococcus faecium* GRE. Zgonów z powodu czynnika etiologicznego w ogniskach epidemicznych nie stwierdzono.

4.5.4. Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym w Radomiu

W szpitalu wystąpiło 1 ognisko epidemiczne. Wywołane było wirusem SARS-CoV-2 i dotyczyło Oddziału Psychiatrycznego P-2.

W 2022 r. zarejestrowano 11 ognisk epidemicznych, wywołanych wirusem SARS-CoV-2 i dotyczyły oddziałów: Psychiatryczny P-1, P-2 (dwukrotnie), P-3, P-4, Psychosomatyczny (2x), Leczenia Zaburzeń Nerwicznych, Zaburzeń Osobowości

i Odżywiania, Rehabilitacji Neurologicznej, Terapii Uzależnienia od Alkoholu oraz Zakładu Opiekuńczo Leczniczego Psychiatrycznego.

Liczba i rodzaj zakażeń szpitalnych w 2023 roku nie zmienił się w sposób istotny w porównaniu z 2022 rokiem, z wyjątkiem zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2, których ilość spadła.

4.5.5. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Szpital w Iłży

W 2023 roku zidentyfikowano 4 ogniska epidemiczne. Wszystkie na Oddziale Chorób Wewnętrznych. Czynnikiem etiologicznym zakażeń w ognisku epidemiologicznym był wirus SARS-CoV-2. Łącznie zarejestrowano 44 osoby zakażone. Odnotowano 1 zgon z powodu SARS-COV-2.

W 2022 roku wystąpiły 3 ogniska epidemiczne w oddziale rehabilitacji i dwukrotnie w ZOL. Czynnikiem etiologicznym ognisk był wirus SARS-CoV-2. Odnotowano 3 zgony z powodu SARS-COV-2 w ogniskach epidemicznych.

4.5.6. Podsumowanie

W pozostałych podmiotach leczniczych znajdujących się a terenie podległym nadzorowi Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu nie odnotowano ognisk epidemicznych.

Zakażenia związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych są w dalszym ciągu problemem placówek ochrony zdrowia. Ogólnie w 2023 roku w Radomiu i Powiecie radomskim stwierdzono 27 ognisk epidemicznych, w których zakażeniu uległo 160 osób. W 2022 roku odnotowano 50 ognisk epidemicznych w szpitalach na terenie podległym PSSE w Radomiu. Zakażeniu w ogniskach epidemicznych uległo 628 osób.

Za tak znaczący spadek ilości ognisk epidemicznych i zmniejszenie ilości osób objętych zakażeniem w ognisku epidemicznym w głównej mierze odpowiada spadek zakażeń wirusem SARS-CoV-2 z uwagi na wygaszenie pandemii COVID-19. Nadal problemem w placówkach ochrony zdrowia są zakażenia *Clostridioides difficile*. Jednakże można zauważyć znaczący wzrost świadomości dotyczącej dróg przenoszenia i postaci zakażeń tym drobnoustrojem wśród pracowników podmiotów leczniczych.

Brak ognisk epidemicznych wywołanych *Enterobacterales* produkującymi karbapenemazy (CPE), w głównej mierze jest spowodowane przestrzeganiem procedur dotyczących wykonywania badań przesiewowych i izolacji pacjentów skolonizowanych.

4.6. Realizacja zadań związanych z kontrolą wewnętrzną w podmiotach wykonujących działalność leczniczą

W ramach realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, podmioty lecznictwa zamkniętego i otwartego prowadzą kontrole wewnętrzne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27.05.2010 r. Kontrole przeprowadzane są według ustalonego harmonogramu i zawsze jeśli wymaga tego sytuacja epidemiologiczna.

W lecznictwie stacjonarnym najczęściej kontrolę przeprowadza Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. W lecznictwie otwartym - wyznaczony personel medyczny. Podmioty lecznicze prowadzą dokumentację potwierdzającą kontrolę. Raporty z kontroli wewnętrznej są przekazywane Dyrekcji podmiotu. W czasie kontroli wewnętrznych nie stwierdzono nieprawidłowości, które miałyby wpływ na bezpieczeństwo pacjentów.

4.7. Wdrożenie procedur poekspozycyjnych w podmiotach leczniczych

We wszystkich podmiotach lecznictwa zamkniętego opracowano i wdrożono procedurę poekspozycyjną zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienia ostrymi narzędziami przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych wraz z załącznikami w postaci karty zgłoszenia ekspozycji zawodowej. W podmiotach leczniczych funkcjonują rejestry ekspozycji zawodowych prowadzone w formie elektronicznej lub papierowej.

Dodatkowo podmioty lecznicze mają opracowaną i wdrożoną procedurę postępowania po ekspozycji zawodowej na zakażenie HIV, HBV, HCV. Szpitale posiadają umowy: z Wojewódzkim Szpitalem Zakaźnym w Warszawie w zakresie profilaktycznej opieki medycznej nad pracownikami, którzy w pracy ulegli ekspozycji zawodowej na zakażenia wirusem HIV, HBV, HCV oraz z Oddziałem Obserwacyjno-Zakaźnym Radomskiego Szpitala Specjalistycznego.

4.8. Skargi, interwencje, odwołania, zażalenia dotyczące podmiotów leczniczych:

W 2023 roku wpłynęło 7 interwencji do Sekcji Nadzoru Epidemiologii PSSE w Radomiu. Interwencje dotyczyły stanu higieniczno-sanitarnego: nie przestrzegania procedury zakładania rękawiczek, nieprawidłowo usytuowanego przewijaka w poradni dla małych dzieci, braku stosowania środków ochrony indywidualnej tj. braku maseczek, braku dezynfekcji leżanek, braku rozdziału czasowego przyjęć dzieci i dorosłych w przychodni POZ, niewłaściwego postępowania z odpadami medycznymi, wystąpienia insektów – pluskiew w oddziale wewnętrznym, braku mydła w sanitariatach dla pacjentów. Jedna interwencja była zasadna, wskutek czego wszczęto postępowanie administracyjne, a za nieprzestrzeganie reżimu sanitarnego, w tym procedur higienicznych wypisano mandat karny na kwotę 500,00 złotych.

W pozostałych placówkach medycznych nie stwierdzono zaniedbań sanitarno-higienicznych.

4.9. Podsumowanie

Sekcja Nadzoru Epidemiologii w trosce o bezpieczeństwo i ochronę zdrowia mieszkańców Radomia i Powiatu radomskiego prowadzi czynny nadzór nad zapobieganiem i zwalczaniem zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Obserwuje się stały wzrost zaangażowania Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych i osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie placówek w kwestie zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Podjęmowane działania dotyczą zarówno szkoleń personelu podmiotów leczniczych, jak i edukacji pacjentów przy pomocy ulotek, broszur i plakatów. Wdrożone i aktualizowane procedury umożliwiają sprawne rozpoznawanie zagrożeń epidemiologicznych i szybkie podejmowanie właściwych działań w przypadku ich wystąpienia.

II. SEKCJA NADZORU HIGIENY KOMUNALNEJ

1. CELE I ZADANIA SEKCJI

Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej zajmuje się zagadnieniami związanymi z ochroną zdrowia ludzkiego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny środowiska. Do zadań w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne elementów środowiska bytowania człowieka, a zwłaszcza:

- nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia, w tym prowadzenie monitoringu jakości wody oraz nadzór nad urządzeniami do jej produkcji,
- nadzór sanitarny nad jakością wody w kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli oraz nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych na ich terenie,
- nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach oraz nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w tych obiektach,
- badań powietrza wewnątrz pomieszczeń (w przypadku zatrucia CO₂).

Prowadzony jest nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie utrzymania należytego stanu higienicznego i zdrowotnego w szpitalach, domach pomocy społecznej, hotelach, obiektach wczasowo-turystycznych, basenach kąpielowych, urządzeniach służących do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej, środkach transportu publicznego oraz innych obiektach użyteczności publicznej typu: stacje paliw, apteki, pralnie, obiekty kultury i sportu, zakłady przedpogrzebowe, cmentarze.

Rozpatrywane są:

- wnioski o wydanie decyzji na ekshumację,
- wnioski o wydawanie zezwoleń na wywóz zwłok i szczątków ludzkich poza granicę państwa,
- wnioski o wydanie postanowienia na sprowadzenie zwłok/szczątków ludzkich z zagranicy,
- podania o wydanie opinii dotyczących środków transportu przeznaczonych do: przewozu zwłok, bielizny szpitalnej do prania, przewozu odpadów niebezpiecznych,
- podania o zaopiniowanie regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin,
- podania o zaopiniowanie pod względem sanitarnym imprez masowych,
- wszelkie wnioski i interwencje.

Ponadto sporządzane są raporty, komunikaty i oceny w związku ze sprawowanym nadzorem oraz prowadzone jest postępowanie administracyjne w zakresie zagadnień dotyczących higieny komunalnej.

W 2023 roku pod nadzorem Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej było 1036 obiektów. Przeprowadzono 454 kontrole w obiektach będących pod nadzorem. Prowadzono bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w Radomiu oraz w Powiecie radomskim.

Ponadto Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej była zaangażowana w zadania związane

z oceną warunków sanitarno-higienicznych miejsc zakwaterowania przeznaczonych dla ludności uchodźczej z Ukrainy na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu. Współpracowano z Sekcją HDiM

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu

26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D

Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23

sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

jak również Wydziałem Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Urzędu Miejskiego w Radomiu oraz Biurem Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Radomiu.

2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

2.1. Wprowadzenie

Warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi określa ustawa z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2023 r. poz. 537 z późn. zm.) natomiast wymagania, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi zawarte są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294).

Źródłem zaopatrzenia w wodę w mieście Radomiu oraz powiecie radomskim są wody podziemne ujmowane z poziomu kredowego, który jest głównym poziomem wodonośnym. Największym właścicielem i eksploatatorem systemu zaopatrzenia miasta w wodę są Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o.o., swą działalnością obejmują one Miasto Radom i niektóre okoliczne miejscowości w gminach (Wolanów, Zakrzew, Jedlnia Letnisko, Skaryszew, Jedlińsk, Kowala, Jastrzębia).

2.2. Jakość wody

W 2023 roku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad jakością wody przeznaczoną do spożycia skontrolowano 4 wodociągi w Radomiu oraz 36 wodociągów w powiecie radomskim. Z wyznaczonych punktów zgodności pobierane były próbki wody dla potrzeb prowadzonego monitoringu jakości wody. Na podstawie uzyskanych wyników na koniec 2023r. wodę przeznaczoną do spożycia spełniającą wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) dostarczało 39 wodociągów, co stanowi 97,5 % wodociągów objętych nadzorem. Jeden z wodociągów publicznych zlokalizowany w miejscowości Wólka Domanowska gm. Przytyk zaopatrywał 1284 mieszkańców w wodę warunkowo przydatną do spożycia. W odniesieniu do w/w wodociągu PPIS w Radomiu prowadził postępowanie egzekucyjne w celu doprowadzenia parametrów mętność, barwa, zapach, żelazo oraz mangan do wymagań określonych w w/w rozporządzeniu.

Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę w Radomiu	
	Odpowiadających wymaganiom	Nieodpowiadających wymaganiom
< 100	Pacjenci oraz personel szpitala	0
101 – 1000	Pacjenci, personel szpitala oraz mieszkańcy ul. Krychnowickiej, ul. Fundowicza, ul. Porucznika Ostrego - 410 osób	0
10001 -100000	214293	0

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę w Radomiu

Wodociągi o produkcji [m ³]	POWIAT	
	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	
	Odpowiadającej wymaganiom	Nieodpowiadającej wymaganiom
<100	3092	0
101-1000	81324	1284
1001-10000	45009	0

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę w Powiecie radomskim

Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	MIASTO RADOM i POWIAT RADOMSKI	
	Liczba urządzeń dostarczających wodę	
	Odpowiadających wymaganiom	Nieodpowiadających wymaganiom
< 100	5	0
101 -1000	29	1
1001 - 10000	4	0
10001 - 100000	1	0

3. Charakterystyka urządzeń zaopatrujących ludność w wodę

3.1 Wodociągi o produkcji < 100 m³ / d

W/w wodociągi stanowią 12,50 % wszystkich wodociągów objętych nadzorem. W 2023r. skontrolowano 5 wodociągów co stanowi 100 % wodociągów objętych nadzorem w tej grupie. Cztery wodociągi zlokalizowane są na terenie powiatu radomskiego natomiast jeden na terenie Miasta Radom.

W odniesieniu do skontrolowanych w w/w grupie wodociągów w próbkach wody pobieranej do badań w 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu stwierdził, iż w:

- wodociągu lokalnym zarządzanym przez Radomski Szpital Specjalistyczny w Radomiu ul. Lekarska 4 wystąpiło jednorazowe, minimalne przekroczenie parametru stężenie chloramin w punkcie na sieci wodociągowej. Ponowny pobór próbki wody potwierdził wyeliminowanie w/w przekroczenia.
- wodociągu publicznym w Augustowie gm. Pionki w jednej z próbek wystąpiło niewielkie przekroczenie parametru chloroform. W odniesieniu do w/w parametru zarządzający wykonał powtórne badania w wymaganym zakresie. Po otrzymaniu wyników stwierdzono spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294).
- wodociągu publicznym w Seredzicach gm. Iłża odnotowano przekroczenie parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz intensywnym płukaniu sieci wodociągowej wraz z przyłączem spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych.

W dwóch wodociągach tj. w miejscowości Ruda Wielka Kresy gm. Wierzbica oraz Kotlarka gm. Iłża w 2023r. nie występowały przekroczenia wskaźników jakości wody.

Na koniec 2023r. wodę odpowiadającą wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) dostarczały wszystkie skontrolowane wodociągi. Z wody tej korzystało 3092 mieszkańców.

3.2 Wodociągi o produkcji 101 – 1000 m³/d

Wodociągi o produkcji jak wyżej stanowią 75 % wodociągów objętych nadzorem. W 2023r. w mieście Radomiu skontrolowano 2 wodociągi. Wodociąg lokalny zarządzany przez SWPZZPOZ ul. Krychnowicka 1 zaopatrywał w wodę pacjentów, personel szpitala oraz mieszkańców ul. Krychnowickiej, ul. Fundowicza, ul. Porucznika Ostrego – tj. 410 osób. Wodociąg zakładowy zarządzany przez M Sz S Sp. z o. o. ul. Aleksandrowicza 5 w Radomiu zaopatrywał w wodę tylko pacjentów oraz personel szpitala. W 2023r. w wodociągu zakładowym przy ul. Aleksandrowicza 5 w Radomiu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu stwierdził przekroczenie parametru mangan.

Od kwietnia 2023r. zarządzający prowadził modernizację ujęcia wody oraz budynku stacji uzdatniania wody. Powyższe działania naprawcze zostały ukończone w listopadzie 2023r.

W trakcie modernizacji Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o. o. w Radomiu zaopatrywany był w wodę pochodzącą z wodociągu miejskiego w Radomiu. Po zakończeniu prac remontowych obiekt ponownie został przełączony na zasilanie w wodę z własnego ujęcia. Pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych wykazały przekroczenie parametru mikrobiologicznego tj. ogólna liczba mikroorganizmów w 22^oC. Przegląd instalacji wodociągowej wykonany przez zarządzającego wykazał usterkę techniczną w postaci uszkodzonej zasuwy do wody na rurociągu doprowadzającym wodę z wodociągu miejskiego. Po usunięciu usterki kolejne badania laboratoryjne wykazały poprawę jakości wody oraz spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) w odniesieniu do jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W wodociągu lokalnym przy ul. Krychnowickiej 1 PPIS w Radomiu stwierdził obecność bakterii grupy coli w jednym z punktów zgodności oraz jednorazowe przekroczenie parametru chlor wolny. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji studni głębinowych, urządzeń uzdatniających wodę, instalacji wodociągowej oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Nieprawidłowość miała charakter krótkotrwały i miejscowy.

W powiecie radomskim w 2023r. skontrolowano 28 wodociągów. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu w próbkach wody pobieranej do badań w 2023r.:

- w wodociągu publicznym w Aleksandrowie gm. Jedlnia Letnisko stwierdził występowanie bakterii grupy coli, przekroczenia parametru mętność oraz obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W odniesieniu do wykrytych pojedynczych kolonii bakterii grupy coli PPIS w Radomiu wydał decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi. Ponadto odbiorcy zostali poinformowani o warunkach korzystania z wody poprzez komunikat oraz okresową ocenę jakości wody. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na intensywnym płukaniu wewnętrznej instalacji wodociągowej oraz zbiorników wody spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Po otrzymaniu pozytywnych wyników badań wody PPIS w Radomiu wydał stosowny komunikat, ocenę okresową o przydatności wody do spożycia pochodzącej z wodociągu publicznego w Aleksandrowie gm. Jedlnia Letnisko. W odniesieniu do stwierdzonych przekroczeń fizyko – chemicznych zarządzający wodociągiem podjął działania naprawcze polegające na wydłużeniu czasu napowietrzania oraz płukaniu odcinka sieci wraz z instalacją wewnętrzną w punkcie zgodności. Kolejne badania laboratoryjne wykazały poprawę jakości wody oraz spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) w odniesieniu do jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

- w wodociągu publicznym w Czarnej gm. Pionki stwierdził obecność nieakceptowalnego zapachu wody. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem doraźne działania naprawcze polegające na płukaniu sieci wodociągowej wody spowodowały chwilową poprawę jej jakości, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. PPIS w Radomiu po przeprowadzonej wnikliwej analizie posiadanych wyników badań próbek wody stwierdził, iż w w/w wodociągu publicznym obecność nieakceptowalnego zapachu wody utrzymuje się cyklicznie, co nie wpływa znacząco na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów,
- w wodociągu publicznym w Mireniu gm. Pionki stwierdził jednorazowe przekroczenie parametru mętność w punkcie na sieci wodociągowej. Podwyższony wskaźnik mętności odnotowano w okresie prowadzonych prac modernizacyjnych na ujęciu wody. Podjęte przez wykonawcę prac oraz Gminę Pionki działania polegające na płukaniu sieci wodociągowej oraz urządzeń spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. W trakcie prowadzonej modernizacji na ujęciu wody w Mireniu gm. Pionki mieszkańcy zaopatrywani byli w wodę pochodzącą z ujęcia wody w Czarnej oraz Laskach gm. Pionki,
- w wodociągu publicznym w Laskach gm. Pionki stwierdził obecność pojedynczych kolonii bakterii grupy coli. Nieprawidłowości miały charakter miejscowy i krótkotrwały. Podjęte działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody w w/w zakresie co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym w Goździe stwierdził jednorazowe przekroczenie parametru mętność. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem skuteczne działania naprawcze polegające na płukaniu sieci i instalacji wodnej w budynku punktu poboru oraz płukaniu złożeń na stacji uzdatniania wody spowodowały poprawę jej jakości, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym w Małęczynie gm. Gózd odnotował obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W związku z wystąpieniem w/w przekroczenia zarządzający wodociągiem zastosował działania polegające na płukaniu sieci wodociągowej. Podjęte przez Gminę Gózd działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym w Grzmucinie gm. Gózd stwierdził przekroczenie parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C oraz obecność bakterii grupy coli. W celu doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w w/w rozp. M. Z. oraz zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentom PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Na czas prowadzonych przez Gminę Gózd działań naprawczych polegających na płukaniu oraz dezynfekcji sieci wodociągowej odbiorcy byli zaopatrywani w wodę z wodociągu publicznego w Małęczynie gm. Gózd. W/w działania spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. PPIS w Radomiu stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi, a tym samym spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). Mieszkańcy na bieżąco byli informowani o jakości wody za pomocą stosownych komunikatów oraz okresowych ocen jakości wody,

- w wodociągu publicznym w Jasieńcu Iłżeckim gm. Iłża stwierdził obecność bakterii grupy coli w jednym z punktów zgodności. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz intensywnym płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Nieprawidłowość miała charakter krótkotrwały i miejscowy,
- w wodociągu publicznym w Jastrzębi stwierdził jednorazowe przekroczenie parametru mętność oraz obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W związku z w/w przekroczeniami zarządzający wodociągiem przeprowadził działania korygujące polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej. Podjęte przez Gminę Jastrzębia działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym w Mąkoszach Starych gm. Jastrzębia stwierdził przekroczenie parametrów mikrobiologicznych (bakterii grupy coli, ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C), fizyko - chemicznych (Σ chloranów/chlorynów, mętności, żelaza, chloru wolnego) oraz obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W związku z wystąpieniem w/w przekroczeń zarządzający wodociągiem prowadził działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej wraz z przyłączami. Podjęte przez Gminę Jastrzębia działania spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- wodociągu publicznym w Woli Goryńskiej gm. Jastrzębia stwierdził przekroczenie parametrów mikrobiologicznego tj. ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C, obecność bakterii grupy coli oraz wskaźnika fizyko - chemicznego tj. mętności. W związku z odnotowaną obecnością bakterii grupy coli oraz przekroczeniem mętności PPIS w Radomiu wydał zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego. W związku z krótkotrwałym wystąpieniem w/w przekroczeń zarządzający wodociągiem prowadził działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej wraz z przyłączami. Podjęte przez Gminę Jastrzębia działania spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym w Jedlińsku stwierdził obecność pojedynczych kolonii bakterii grupy coli. Podjęte działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu przyłącza wodociągowego spowodowały poprawę jakości wody w w/w zakresie co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,
- w wodociągu publicznym we Wsoli gm. Jedlińsk stwierdził obecność bakterii grupy coli, przekroczenie parametru mętność, żelazo, mangan, chlor wolny oraz obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W związku z odnotowanym przekroczeniem mikrobiologicznym PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. Wdrożone działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,

Po otrzymaniu prawidłowych wyników badań próbek wody PPIS w Radomiu stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi, a tym samym spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz.

2294). Mieszkańcy na bieżąco byli informowani o jakości wody za pomocą stosownych komunikatów oraz okresowych ocen jakości wody. W odniesieniu do krótkotrwałych przekroczeń fizyko-chemicznych zarządzający wodociągiem wdrożył intensywne płukanie sieci wodociągowej. Ponownie pobrane próbki wody do badań nie wykazały przekroczeń w/w parametrów.,

- w wodociągu publicznym w Mokroszku gm. Jedlińsk stwierdził przekroczenie parametru chlor wolny oraz odnotowano obecność nieakceptowalnego zapachu wody. Podjęte działania naprawcze polegające na płukaniu sieci przyłącza w punkcie zgodności oraz regulacji dawki podchlorynu sodu spowodowały doprowadzenie jakości wody do warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294);
- w wodociągu publicznym w Odechowie gm. Skaryszew stwierdził przekroczenie parametru mętność w jednym z punktów zgodności na sieci wodociągowej. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;
- w wodociągu publicznym w Tomaszowie gm. Skaryszew stwierdził przekroczenie parametrów mangan oraz żelazo. W związku z powyższym PPIS w Radomiu prowadził postępowanie administracyjne. Wobec powyższego zarządzający wodociągiem podjął działania naprawcze polegające na dezynfekcji, płukaniu sieci wodociągowej oraz filtrów na stacji uzdatniania wody, co spowodowało poprawę jakości wody i zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Postępowanie administracyjne zostało umorzone;
- w wodociągu publicznym w Skaryszewie ul. Wincentowska stwierdził obecność bakterii grupy coli w jednym z punktów zgodności. Nieprawidłowości miały charakter krótkotrwały i miejscowy. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;
- w wodociągu publicznym w Skaryszewie ul. Piaseckiego stwierdził występowanie w sieci wodociągowej bakterii grupy coli. W odniesieniu do przekroczonego parametru Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu wszczął postępowanie administracyjne. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. W związku z powyższym PPIS w Radomiu wydał decyzję o umorzeniu wszczętego postępowania;
- w wodociągu publicznym w Zakrzewie stwierdził obecność nieakceptowalnego zapachu wody. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem doraźne działania naprawcze polegające na płukaniu sieci wodociągowej wody spowodowały poprawę jej jakości, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych,

- w wodociągu publicznym w Wawrzyszowie gm. Wolanów stwierdził obecność bakterii grupy coli. W związku z odnotowanym przekroczeniem mikrobiologicznym PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. Na czas prowadzonych przez Gminę Wolanów działań naprawczych polegających na płukaniu oraz dezynfekcji sieci wodociągowej odbiorcy byli zaopatrywani w wodę w opakowaniach jednostkowych. W trakcie wzmożonej dezynfekcji zaobserwowano podwyższone stężenie parametru chlor wolny. Wdrożone działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Po otrzymaniu prawidłowych wyników badań próbek wody PPIS w Radomiu stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi, a tym samym spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). Mieszkańcy na bieżąco byli informowani o jakości wody za pomocą stosownych komunikatów oraz okresowych ocen jakości wody;
- w wodociągu publicznym w Przytyku stwierdził obecność bakterii grupy coli oraz nieakceptowalny zapach wody. Nieprawidłowości miały charakter krótkotrwały i miejscowy. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;
- w wodociągu publicznym w Wólce Domaniowskiej gm. Przytyk stwierdził przekroczenie parametru mętność, barwa, żelazo, mangan, chlor wolny oraz obecność nieakceptowalnego zapachu wody. W/w przekroczenia (wyłączając parametr chlor wolny) wielokrotnie odnotowano zarówno na ujęciu wody, jak również sieci wodociągowej. W związku z powyższym PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną, a po podjęciu przez zarządzającego wodociągiem nieskutecznych działań naprawczych zostało rozpoczęte postępowanie egzekucyjne;
- w wodociągu publicznym w Glinicach gm. Przytyk stwierdził obecność nieakceptowalnego zapachu wody oraz przekroczenie parametru mętność, chlor wolny i ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C. Od czerwca 2023r. zarządzający wodociągiem prowadził kompleksową modernizację ujęcia wody oraz budynku stacji uzdatniania wody. Powyższe działania naprawcze zostały ukończone w listopadzie 2023r. Po zakończeniu prac remontowych odnotowano poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;
- w wodociągu publicznym w Pionkach ul. Leśna stwierdził obecność nieakceptowalnego zapachu wody. Nieprawidłowości miały charakter krótkotrwały i miejscowy. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem skuteczne działania naprawcze polegające na płukaniu instalacji wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych.

W związku z powyższym przekroczenia parametrów występowały w 24 wodociągach w powiecie radomskim. W 4 wodociągach publicznych w Jedlni gm. Pionki, Wierzchowinach gm. Jedlińsk, Dąbrówce Nagórnej gm. Zakrzew oraz Polanach gm. Wierzbica jakość wody odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Na koniec 2023 roku wodę odpowiadającą wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) dostarczało 29 wodociągów o produkcji 101-1000 m³/d. Z wody tej korzystało 81324 mieszkańców. Jeden z wodociągów publicznych zlokalizowany w miejscowości Wólka Domaniowska gm. Przytyk zaopatrywał 1284 mieszkańców w wodę warunkowo przydatną do spożycia. W odniesieniu do w/w wodociągu PPIS w Radomiu prowadził postępowanie egzekucyjne w celu doprowadzenia parametrów mętność, barwa, zapach, żelazo oraz mangan do wymagań określonych w w/w rozporządzeniu.

Na podstawie kontroli sanitarnych przeprowadzonych w 2023r. uchybienia sanitarno – techniczne w powiecie radomskim stwierdzono na ujęciu wody w Czarnej oraz Laskach gm. Pionki, Goździe, Skaryszewie ul. Wincentowska, Pionkach ul. Leśna. Ponadto PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną dot. zapewnienia właściwego stanu sanitarno – technicznego podłogi w pomieszczeniu hali filtrów na ujęciu wody Samodzielnego Wojewódzkiego Publicznego Zespołu Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej ul. Krychnowicka 1.

3.3 Wodociągi o produkcji 1001 – 10000 m³/d

Wodociągi znajdujące się w tym przedziale stanowią 10 % wszystkich objętych nadzorem. W 2023r. skontrolowano wszystkie 4 urządzenia znajdujące się w omawianej grupie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu w próbkach wody pobieranej do badań w 2023r.:

- w wodociągu publicznym w Janusznie gm. Pionki stwierdził jednorazowe przekroczenie parametru mętność. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na intensywnym płukaniu sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Nieprawidłowości miały charakter krótkotrwały i miejscowy;
- w wodociągu publicznym w Iłży stwierdził jednorazowe przekroczenie parametru mętność. Podjęte przez zarządzającego wodociągiem działania naprawcze polegające na intensywnym płukaniu sieci wodociągowej wraz z przyłączem spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;

- w wodociągu publicznym w Wierzbicy – Zalesice gm. Wierzbica stwierdził obecność bakterii grupy coli oraz przekroczenie parametru mętność. W związku z krótkotrwałym wystąpieniem w/w przekroczenia mikrobiologicznego zarządzający wodociągiem prowadził działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej. Pojawiające się przekroczenie parametru mętność wynikające z przerw w dostawie energii elektrycznej zostało wyeliminowane poprzez wzmożone płukanie sieci. Podjęte działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych;

W 2023r. w wodociągu publicznym w Dąbrówce Zabłotniej gm. Kowala nie występowały przekroczenia wskaźników jakości wody.

Na koniec 2023r. wodę odpowiadającą wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) dostarczały wszystkie skontrolowane wodociągi. Z wody tej korzystało 45009 mieszkańców.

Na podstawie kontroli sanitarnych przeprowadzonych w 2023r. uchybienia sanitarno – techniczne stwierdzono na ujęciu wody w Dąbrówce Zabłotniej gm. Kowala oraz Janusznie gm. Pionki.

3.4 Wodociągi o produkcji 10001 - 100000 m³/d

W 2023r. objęto nadzorem 1 wodociąg o tej produkcji co stanowi 2,50 % wszystkich wodociągów.

Skontrolowany wodociąg zaopatrywał w wodę 214293 mieszkańców Radomia i części miejscowości w okolicznych gminach: Zakrzew, Wolanów, Skaryszew, Jedlińsk, Jedlnia Letnisko, Kowala.

Wodociąg ten ma największy udział w zaopatrywaniu ludności w wodę. W próbkach wody pobieranej do badań w 2023r. z wodociągu miejskiego w Radomiu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu stwierdził występowanie przekroczeń w zakresie wskaźnika mętności, chloru wolnego, ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C oraz nieakceptowalnego zapachu. W odniesieniu do w/w przekroczeń podjęte przez Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o. o. działania naprawcze polegające na płukaniu odcinków sieci wodociągowej spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych.

Ponadto w 2023r. stwierdzono występowanie enterokoków. W odniesieniu do w/w przekroczenia mikrobiologicznego odnotowanego w jednej z hydroforni osiedlowych na terenie miasta, PPIS w Radomiu wydał decyzję o braku przydatności wody do spożycia. Na czas prowadzonych działań naprawczych polegających na intensywnym płukaniu, wzmożonej dezynfekcji wody na stacji uzdatniania zasilającej w/w obiekt oraz sieci i instalacji wodociągowej w której stwierdzono nieprawidłowości odbiorcy byli zaopatrywani w wodę z pominięciem w/w hydroforni. Mieszkańców informowano o jakości wody za pomocą stosownych komunikatów oraz okresowych ocen jakości wody.

Ponadto obecność enterokoków została stwierdzona w jednym z punktów zgodności, który natychmiast został wyłączony z eksploatacji. Wdrożone działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Obiekt ponownie został uruchomiony.

Na podstawie kontroli sanitarnych przeprowadzonych w 2023r. odnowienia wymagało pomieszczenie socjalne dla pracowników w stacji uzdatniania wody przy ul. 25 Czerwca w Radomiu.

Ponadto 2023r. zarejestrowano 1 zgłoszenie interwencyjne dot. złej jakości organoleptycznej wody. Na podstawie informacji otrzymanej od zarządzającego wodociągiem ustalono, iż prawdopodobną przyczyną w/w nieprawidłowości była awaria sieci wodociągowej. Po dokonaniu wymiany odcinka wodociągu oraz intensywnym płukaniu parametry organoleptyczne nie budziły zastrzeżeń.

3.5 Inne podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć wody

W 2023 roku pod nadzorem Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej było 7 wodociągów lokalnych wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia wody w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Woda wykorzystywana jest do celów produkcyjnych oraz socjalo-bytowych pracowników. Obiekty nie zaopatrują w wodę ludności. W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor w Radomiu stwierdził występowanie przekroczeń w zakresie parametrów fizyko-chemicznych tj. : mętność, jon amonowy, żelazo, mangan, zapach, chlor wolny. W odniesieniu do większości w/w przekroczeń podjęte przez zarządzających obiektami działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Natomiast w odniesieniu do przekroczenia parametru żelazo Państwowy Powiatowy Inspektor w Radomiu wydał decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia.

Ponadto w 2023r. stwierdzono występowanie przekroczeń mikrobiologicznych w zakresie bakterii grupy coli oraz Escherichia coli. W odniesieniu do w/w przekroczeń mikrobiologicznych Państwowy Powiatowy Inspektor w Radomiu wydał decyzję o braku przydatności wody do spożycia.

Na czas prowadzonych działań naprawczych polegających na intensywnym płukaniu, wzmożonej dezynfekcji sieci wodociągowej obiekty zostały wyłączone z eksploatacji. Wdrożone działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych. Po wyeliminowaniu przekroczeń obiekty zostały ponownie uruchomione.

Nadzór nad jakością wody prowadzony był zgodnie z ustalonym na 2023r. harmonogramem poboru wody w zakresie parametrów objętych monitoringiem grupy A i B określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294). Próbkę wody pobierano w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz wewnętrznej kontroli jakości wody z wyznaczonych punktu zgodności.

3.6 Podsumowanie

Zadania inspekcji sanitarnej realizowane są poprzez: nadzór nad zabezpieczeniem źródeł wody, pobór i badania próbek wody do spożycia. W przypadku występowania przekroczeń parametrów wskaźnikowych jakości wody podejmowane są stosowne działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości. Za jakość wody odpowiada jej producent. Nadzór nad jakością wody prowadzony przez PPIS w Radomiu pozwala na wyeliminowanie wszelkich nieprawidłowości związanych z jakością wody do spożycia przez ludzi. Kontrole stanu sanitarno-technicznego

urządzeń do zaopatrywania ludzi w wodę do spożycia oraz nadzór nad jakością wody do spożycia przez ludzi są prowadzone zgodnie z zaplanowanym harmonogramem. W przypadku nieodpowiedniej jakości wody pod względem mikrobiologicznym wydawane są decyzje o warunkowej lub braku przydatności wody do spożycia, zaś w przypadku przekroczeń fizyko-chemicznych decyzje wydawane są z terminem niezbędnym do podjęcia właściwych działań naprawczych prowadzonych przez zarządzającego wodociągiem celem doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Należy wskazać, iż niepożądane zmiany jakości mikrobiologicznej wody dystrybuowanej przez system wodociągowy mogą być spowodowane:

- 1) Mało skutecznym uzdatnianiem wody
- 2) Brakiem lub niewystarczającym stężeniem środków dezynfekcyjnych dozowanych do sieci wodociągowej
- 3) Podwyższoną temperaturą wody ($>15-20^{\circ}\text{C}$)
- 4) Obecnością osadów w przewodach wodociągowych
- 5) Podatnością materiałów, z których wykonano instalacje wodociągowe na tworzenie się osadów biologicznych
- 6) Złym stanem technicznym i sanitarnym oraz dużą awaryjnością systemu dystrybucji wody wynikającą np. z wieloletniej eksploatacji
- 7) Zmiennymi warunkami hydraulicznymi panującymi w sieci, warunkami przepływu np. występowaniem przepływów zwrotnych
- 8) Wydłużeniem czasu pozostawania wody w sieci, występowaniem stref stagnacji wody
- 9) Naprawami lub modernizacją instalacji wody
- 10) Samowolnymi podłączeniami studni głębinowych jako dodatkowego źródła zasilania instalacji wewnętrznej budynków.

4. Ocena jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli opartych na wodach powierzchniowych

W roku 2023r. nadzorem objęte były 4 kąpieliska w miejscowościach Radom, Iłża oraz Pionki. Ogółem przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych w zakresie stanu sanitarno-higienicznego plaży, zaplecza, oznakowania kąpieliska.

Wydano 18 komunikatów o przydatności wody do kąpieli. Przed otwarciem sezonu kąpielowego zostały pobrane próby w ramach kontroli urzędowej. W trakcie trwania sezonu kąpielowego administratorzy obiektów na bieżąco przesyłali do PSSE w Radomiu wyniki badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z harmonogramem ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Radomiu. Organizator wizualnie nadzorował wodę, zamieszczał na stronie internetowej serwisu kąpieliskowego aktualne informacje o warunkach panujących na kąpielisku. W sezonie kąpielowym na bieżąco prowadzono aktualizację serwisu kąpieliskowego.

4.1 Podsumowanie

Na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu w 2023r. znajdowały się 4 kąpieliska. Kontrole sanitarne przeprowadzone przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego oraz w trakcie jego trwania obejmowały teren kąpielisk oraz wchodzącą w ich skład infrastrukturę techniczną i zaplecze sanitarne. W powyższym zakresie nie stwierdzono uchybień, nieprawidłowości dotyczyły oznakowania kąpielisk. Jakość wody w kąpieliskach w 2023r. nie budziła zastrzeżeń.

5. Pływalnie

Na nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu terenie funkcjonuje 6 obiektów wodnych, w tym 1 aquapark. Przeprowadzono 6 bieżących kontroli sanitarnych, 1 kontrolę dot. akcji „bezpieczne ferie 2023”, 2 kontrole sprawdzające oraz 1 kontrolę interwencyjną.

Próbki wody do badań pobierane były w ramach nadzoru sanitarnego, ponadto zarządzający badali wodę w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu w związku z przekroczeniem ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C w nieckach i systemach cyrkulacji basenowej wydał 2 decyzje w celu wyeliminowania przekroczenia tj.: Pływalnia Orka przy ul. Młynarskiej 17 (niecka basenowa oraz system cyrkulacji) oraz w Aquaparku Neptun przy ul. Wyścigowej 49 (2 niecki basenowe).

Pod względem fizykochemicznym miały miejsce przekroczenia w zakresie parametrów mętność, chlor wolny, potencjał redox, chloroform i Σ THM.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu wydał 6 decyzji w celu wyeliminowania przekroczeń w/w parametrów tj.:

- chlor wolny, potencjał redox chloroform i Σ THM w Aquaparku Neptun przy ul. Wyścigowej 49,
- chloroform na pływalni Delfin przy ul. Piastowskiej 17 oraz pływalni Orka przy ul. Młynarskiej 17,
- mętność Basen przy ul. 25 Czerwca 83A,
- chloroform i Σ THM Basen przy ul. Struga 86.

Zarządzający obiektem przeprowadzali działania naprawcze obejmujące m.in. częściową wymianę wody basenowej, płukanie filtrów, zwiększenie dawki koagulantu, zmianę środka do dezynfekcji wody basenowej oraz regulację automatyki basenowej. Wykonanie decyzji zostało potwierdzone przedstawieniem prawidłowych wyników badań wody. W odniesieniu do Aquaparku Neptun oraz pływalni Orka nadal prowadzone jest postępowanie administracyjne w odniesieniu do przekroczonych parametrów.

W odniesieniu do jakości wody z natrysków na Basenie Miejskim w Pionkach przy ul. Korczaka 4, PPIS w Radomiu stwierdził skażenie instalacji ciepłej wody mikroorganizmami *Legionella* sp. Wyeliminowanie przekroczenia zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych.

W 2023r. stwierdzono uchybienia sanitarno – techniczne w Aquaparku Neptun przy ul. Wyścigowej 49 tj. przebarwienia fug pomiędzy płytkami przy nieckach basenowy oraz częściowo uszkodzona nawierzchnia na słupkach startowych. W związku z powyższym PPIS w Radomiu wszczął postępowanie administracyjne. Zarządzający doprowadził do właściwego stanu sanitarno -technicznego płytki przy nieckach basenowych oraz nawierzchnię słupków startowych przed wydaniem decyzji administracyjnej. W związku z powyższym postępowanie administracyjne zostało umorzone.

Ponadto w 2023r. zarejestrowano 1 zgłoszenie interwencyjne dot. dolegliwości ze strony układu oddechowego i pokarmowego osób korzystających z niecek basenowych. Po przeprowadzonej kontroli sanitarnej interwencja nie została potwierdzona.

5.1. Podsumowanie

Basen kąpielowy stanowi specyficzne środowisko, w którym zanieczyszczenie wody może być przyczyną infekcji. Podczas kąpieli, za pomocą wody, mogą być przenoszone ustroje patogenne, stanowiące zagrożenie epidemiologiczne. W basenach kąpielowych mamy do czynienia z ułatwionym krążeniem chorobotwórczych drobnoustrojów od człowieka chorego lub nosiciela do zdrowego człowieka, woda jest doskonałym ich nośnikiem. W obrębie basenów kąpielowych występują również dogodne warunki do rozprzestrzeniania się infekcji. W strefie natrysków i szatni, wilgotne powietrze i mokre posadzki, mogą sprzyjać przetrwaniu drobnoustrojów i przenikaniu do ludzkiego ciała.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu każdorazowo po przedstawieniu przeprowadzonych przez zarządców pływalni badań wody dokonywał ich oceny. W przypadku stwierdzenia przekroczenia normatywów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022r. poz. 1230) nakazywał podjęcie stosownych działań w celu doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu.

6. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2023 roku pod nadzorem było ogółem 1036 obiektów użyteczności publicznej (w tym ujęcia wody, baseny, kąpieliska) znajdujące się na terenie Radomiu i Powiatu Radomskiego, skontrolowano 414 obiektów, przeprowadzono w nich 454 kontrole. Obiekty do kontroli planowano zgodnie z obowiązującą standaryzacją.

6.1. Stan sanitarny wybranych obiektów i urzędzeń

6.1.1. Ustępy publiczne

W 2023r. skontrolowano ogółem 7 szaletów publicznych, skanalizowanych - przeprowadzono 7 kontroli. Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy dobry, zapewnione środki myjące i dezynfekcyjne.

Szalety ogólnodostępne również znajdują się przy istniejących obiektach sportowych oraz innych obiektach użyteczności publicznej (np. stacje paliw, supermarkety). W czasie imprez masowych zapewniane są toalety typu TOI-TOI. W ramach kontroli obiektów użyteczności publicznej zwracana jest uwaga na ich stan sanitarno-higieniczny.

6.1.2. Obiekty służby zdrowia

Na terenie działalności PSSE w Radomiu znajdują się publiczne i niepubliczne obiekty służby zdrowia. Kontrole kompleksowe w szpitalach przeprowadzane są wspólnie z innymi sekcjami. W 2023r. skontrolowano 6 szpitali, Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej kontroli przeprowadziła 8 kontroli wyżej wymienionych obiektach. W jednym ze szpitali potwierdzono wykonanie zaleceń zawartych w decyzji wydanej w 2022 roku dotyczących wymiany skorodowanych drzwi zewnętrznych w magazynach z odpadami i doprowadzenia odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego nawierzchni parkingu od strony Zakładu patomorfologii i podjazdu do miejsc składowania odpadów.

Stan sanitarno – techniczny szpitali i innych obiektów ulega nieznacznej poprawie ze względu na ogólnie trudną sytuację finansową w służbie zdrowia. Drobne remonty wykonywane są na bieżąco w ramach możliwości finansowych szpitali.

Obiekty zaopatrywane są w wodę pochodzącą z wodociągów publicznych, wodociągu zakładowego oraz lokalnego. Wodociągi objęte są stałym monitoringiem. Szpitale posiadają również dodatkowe źródła wody w postaci własnych ujęć.

Gospodarka odpadami medycznymi prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie. Pomieszczenia na odpady medyczne przystosowane. Ściany i podłogi łatwo zmywalne odporne na działanie wilgoci i środków dezynfekcyjnych, dostęp do wody bieżącej zapewniony. Odbiorem odpadów medycznych zajmują się firmy specjalistyczne mające stosowne uprawnienia do ich odbioru zgodnie z podpisanymi umowami. Na terenie szpitali prowadzona jest segregacja odpadów komunalnych, których odbiorem zajmują się firmy mające stosowne uprawnienia.

Usługi pralnicze dla potrzeb szpitali świadczone są przez firmy zewnętrzne na podstawie zawartych umów. Jedynie przy Szpitalu Psychiatrycznym ul. Krychnowicka 1 w Radomiu funkcjonuje pralnia w układzie tradycyjnym.

W 2023r. w 9 szpitalach (w tym 3 szpitalach pobytu jednodniowego) pobierano próbki ciepłej wody użytkowej do badań laboratoryjnych. Ponadnormatywne ilości mikroorganizmów z rodzaju *Legionella* stwierdzono w 4 szpitalach tj.: MEDICON Sp. z o. o. ul. Gagarina 1 Radom, RSzS Radom ul. Tochtermana 1, SWPZZPOZ Radom ul. Krychnowicka 1 oraz SPZZOZ Pionki ul. Niepodległości 1.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu

26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D

Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23

sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

W odniesieniu do MEDICON Sp. z o. o. ul. Gagarina 1 Radom w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej pobrano 13 próbek wody do badań w kierunku mikroorganizmów z rodzaju *Legionella sp.* Na podstawie otrzymanych wyników w miesiącu grudniu stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości mikroorganizmów *Legionella sp.* W związku z wystąpieniem skażenia punktowego instalacji ciepłej wody użytkowej (skażenie średnie) PPIS w Radomiu wystosował pismo interwencyjne i nakazał podjąć działania naprawcze zmierzające do doprowadzenia jakości wody ciepłej do określonych wymagań. Podjęte przez zarządzającego obiektem działania naprawcze nie spowodowały poprawy jakości wody.

Ponownie otrzymano 1 nieprawidłowy wynik. W związku z powyższym ponownie wystosowano pismo interwencyjne i zaplanowano pobór próbek wody w 2024r.

W odniesieniu do RSzS Radom ul. Tochtermana 1 w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej pobrano 62 próbki wody do badań w kierunku mikroorganizmów z rodzaju *Legionella sp.* Na podstawie otrzymanych wyników w miesiącu maju w budynku Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego stwierdzono średnie i wysokie skażenie instalacji wody ciepłej. W związku z powyższym PPIS w Radomiu wydał decyzję administracyjną. Po podjęciu przez zobowiązaną jednostkę stosownych działań naprawczych polegających na dezynfekcji termicznej instalacji ciepłej wody użytkowej i przedstawieniu pozytywnych wyników badań wody, PPIS w Radomiu stwierdził wykonanie wydanej decyzji administracyjnej. Na podstawie przeprowadzonych kolejnych badań wynikających z harmonogramu poboru próbek w miesiącu wrześniu oraz grudniu ponownie stwierdzono skażenie instalacji na poziomie średnim. PPIS w Radomiu wydał zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego.

Postępowanie administracyjne wszczęte w miesiącu wrześniu zostało umorzone po otrzymaniu wyników pozytywnych, natomiast ponowne badania próbek ze skażonych punktów z miesiąca grudnia zaplanowano na styczeń 2024r.

W odniesieniu do SWPZZOZ w Radomiu ul. Krychnowicka 1 w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej pobrano 39 próbek wody do badań w kierunku mikroorganizmów z rodzaju *Legionella sp.* Na podstawie otrzymanych wyników w miesiącu czerwcu stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości mikroorganizmów *Legionella sp.* W związku z wystąpieniem średniego skażenia PPIS w Radomiu wydał zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego. Podjęte przez zarządzającego obiektem skuteczne działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach laboratoryjnych.

Oddziały należące do SPZZOZ w Pionkach zlokalizowane są w 3 obiektach przy ul. Niepodległości 1, Niepodległości 1A oraz ul. Harcerskiej 1 (obiekt funkcjonował do miesiąca listopada 2023r).

W obiekcie przy ul. Harcerskiej 1 w 2023r. pobrano 13 próbek w kierunku badania ciepłej wody użytkowej. Występowanie przekroczeń mikroorganizmów *Legionella sp.* stwierdzono w 1 próbce - stwierdzono średnie skażenie. W związku z powyższym PPIS w Radomiu wystosował pismo interwencyjne i nakazał podjąć działania naprawcze zmierzające do doprowadzenia jakości wody ciepłej do określonych wymagań. Podjęte przez zarządzającego obiektem działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody. Otrzymano wynik prawidłowy.

W obiektach przy ul. Niepodległości 1 oraz w Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym w Pionkach przy ul. Niepodległości 1A w 2023r. pobrano łącznie 24 próbki w kierunku badania ciepłej wody użytkowej. Na podstawie otrzymanych wyników nie stwierdzono przekroczeń.

Ponadto w SPZZOZ w Iłży przy ul. Danuty Siedzikówny „Inki” 4, Radomskim Centrum Onkologii ul. Uniwersytecka 6A, placówce GIN-MED Sp. z o. o. ul. Żeromskiego 64, Centrum Medycznym PZU Zdrowie Polmedic ul. Osiedlowa 9 oraz Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym Sp. z o. o. ul. Aleksandrowicza 5 w Radomiu nie stwierdzono przekroczeń mikroorganizmów rodzaju *Legionella sp.*

6.1.3. Podsumowanie

Oprócz kontroli stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń obiektów służby zdrowia, niezwykle istotnym zagadnieniem jest jakość ciepłej wody użytkowej. Bakterie z rodzaju *Legionella* znalazły dogodne warunki do bytowania w instalacjach wodnych wewnątrz budynków mieszkalnych, użytkowych i użyteczności publicznej m.in. w szpitalach, domach pomocy społecznej, hotelach. Obecność pałeczek *Legionella* można stwierdzić w inhalatorach, prysznicach, klimatyzatorach, nawilżaczach, turbinach dentystycznych itp. Do zakażenia pałeczkami dochodzi poprzez wdychanie aerozolu wodno-powietrznego. Warunki sprzyjające rozwojowi pałeczek *Legionella* to temp. zbliżona do 40°C, brak cyrkulacji, obecność osadów, czy biofilmu.

Główne miejsca występowania tych mikroorganizmów to m.in. ślepe odcinki sieci, elementy instalacji pokryte osadem wapiennym, kamieniem kotłowym, takie jak: prysznice, wylewki baterii, nasadki sitkowe baterii umywalkowych.

Problem zapobiegania namnażaniu się pałeczek w systemach wodociągowych jest przede wszystkim problemem właściwych rozwiązań technicznych. Monitorowanie wody w wewnętrznej instalacji obiektu w kierunku wykrywania obecności pałeczek *Legionella* w obiektach służby zdrowia oraz innych obiektach użyteczności publicznej stanowi element nadzoru nad jakością wody, ze względu na obecność osób z grupy wysokiego ryzyka. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości PPIS w Radomiu wydaje stosowne decyzje mające na celu doprowadzenie do zlikwidowania niebezpieczeństwa namnażania pałeczek *Legionella* i wystąpienia zakażeń inhalacyjnych.

6.2. Domy Pomocy Społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Na terenie PSSE w Radomiu funkcjonuje 8 Domów Pomocy Społecznej i 5 placówek świadczących całodobową opiekę oraz 7 innych ośrodków pomocy w tym 4 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej jako placówki z dziennym pobytem, 2 obiekty – warsztaty terapii zajęciowej, 1 ośrodek interwencji kryzysowej. W 2023r. skontrolowano 8 obiektów, przeprowadzono 11 kontroli.

Obiekty te zlokalizowane są w większości w kompleksie budynków murowanych wolno stojących. Teren wokół ogrodzony.

W ramach zgłoszonej interwencji skontrolowano dom pomocy społecznej prowadzony w ramach działalności gospodarczej. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi, brak bieżącej czystości w pomieszczeniach wchodzących w skład obiektu, za co osoba odpowiedzialna została ukarana mandatem karnym w wysokości 500zł. Ponadto kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie sanitarno - technicznym pomieszczeń wchodzących w skład domu pomocy społecznej. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu prowadził postępowanie administracyjne, które nie zostało zakończone w 2023 roku.

Z uwagi na skromne budżety w niektórych placówkach drobne remonty i naprawy prowadzono we własnym zakresie. Stan sanitarny w wyżej wymienionej grupie obiektów ocenia się jako dobry.

W 2023r. w 11 domach pomocy społecznej pobrano 60 próbek ciepłej wody użytkowej do badań w kierunku występowania mikroorganizmów z rodzaju *Legionella* sp. W obiekcie przy ul. Struga oraz ul. Partyzantów w Wierzbicy na podstawie otrzymanych wyników stwierdzono średnie skażenia instalacji w/w mikroorganizmami. W powyższej sprawie PPIS w Radomiu wydał zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego. Podjęte przez zobowiązane jednostki działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody, co zostało potwierdzone w kolejnych badaniach.

Z uwagi na powyższe w/w postępowanie zostało umorzone.

Ponadto w 2023r. w Pallotyńskim Centrum Rehabilitacyjno – Pielęgnacyjnym Wrzosów ul. Pallotyńska 5, DPS w Krzyżanowicach, DPS w Jedlance, DPS w Wierzbicy ul. Sienkiewicza, Domu Opieki „z Miłości” w Pionkach ul. Leśna oraz DPS przy ul. Holszańskiej, DPS ul. Garbarskiej, DPSWWiP ul. Wyścigowej, Jesiennej Rezydencji Seniora ul. Perzanowskiej, Domu Pod Żółtym Dębem S. C. przy ul. Białej w Radomiu na podstawie przeprowadzonych badań wody w kierunku mikroorganizmów z rodzaju *Legionella* sp. nie stwierdzono przekroczeń.

Pod nadzorem znajduje się również 6 schronisk dla bezdomnych (w tym 3 obiekty nowo powstałe) i 1 noclegownia. Przeprowadzono 7 kontroli w 3 obiektach. Podczas przeprowadzanych kontroli zwracano uwagę na stan przygotowania pomieszczeń do warunków zimowych. Obiekty funkcjonują w odpowiednich warunkach sanitarno-technicznych. Sukcesywnie, w miarę posiadanych środków finansowych są odnawiane. Nieprawidłowości w zakresie przygotowania do zimy nie stwierdzono. Zapewniono zapasy żywności oraz ubrań i pościeli. Środki czystościowe, dezynfekcyjne i dezynsekcyjne w wystarczającej ilości. Na terenie schroniska dla bezdomnych mężczyzn w Radomiu w sezonie grzewczym zapewniono ogrzewalnię typu kontenerowego z węzłem sanitarnym. Ogólny stan sanitarno - porządkowy dostateczny.

6.3. Obiekty świadczące usługi hotelowe

Pod nadzorem znajduje się 20 hoteli skategoryzowanych oraz 30 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Skontrolowano 7 hoteli w których przeprowadzono 7 kontroli oraz 1 inny obiekt świadczący usługi hotelarskie w których przeprowadzono 1 kontrolę. Większość obiektów świadczących usługi hotelarskie posiada wysoki standard pod względem wyposażenia jak i świadczenia usług. W zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego decyzji nie wydawano. Drobne prace remontowe prowadzone są na bieżąco we własnym zakresie.

W 2023r. w 15 hotelach oraz 10 innych obiektach w których świadczone są usługi hotelarskie zarządzający obiektem w ramach kontroli wewnętrznej pobierali próbki ciepłej wody użytkowej do badań laboratoryjnych w zakresie mikroorganizmów z rodzaju *Legionella*. Ponadnormatywne ilości mikroorganizmów z rodzaju *Legionella* stwierdzono w 1 hotelu tj. Hotel Aviator w Radomiu ul. Malczewskiego 18 – skażenie punktowe.

W związku z powyższym PPIS w Radomiu wystosował pismo interwencyjne i nakazał podjąć działania naprawcze zmierzające do doprowadzenia jakości wody ciepłej do określonych wymagań. Podjęte przez zarządzającego obiektem działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody. Otrzymano wynik prawidłowy. Ponadto 1 obiekcie świadczącym usługi hotelarskie tj. Pokoje noclegowe Centrum Doradztwa Rolniczego w Radomiu ul. Chorzowska 16/18 – stwierdzono wysokie skażenie mikroorganizmami z rodzaju *Legionella*, w związku z czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu wydał decyzję administracyjną. Kolejne wyniki potwierdziły wyeliminowanie przekroczeń.

6.4. Zakłady fryzjerskie, fryzjersko- kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej, tatuażu i solaria

W ramach kontroli innych obiektów użyteczności publicznej najwięcej kontroli tj. 244 przeprowadzono w zakładach fryzjerskich, fryzjersko – kosmetycznych, gabinetach kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu. Skontrolowano 237 zakładów. W tej grupie obiektów zachodzi najwięcej reorganizacji i zmian. Często zakłady są nieczynne lub działają tylko okresowo. Na ogół zakłady znajdują się w dobrym stanie technicznym. Obiekty coraz częściej oferują wysoki standard świadczonych usług. Większość z nich to obiekty nowoczesne, estetycznie urządzone. Stan sanitarno - techniczny ulega ciągłej poprawie, zalecenia wykonywane były na bieżąco.

W jednym z gabinetów tatuażu stwierdzono brak możliwości korzystania z wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu socjalnym i pomieszczeniu wykonywania usług. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną, która w całości została wykonana. W nowo powstałych gabinetach kosmetycznych zapewniane są stanowiska sterylizacji stanowiące ciąg technologiczny w ustawieniu szeregowym (blat brudny, zlew, blat czysty, autoklaw, umywalka). Stosowana jest coraz częściej bielizna wyłącznie jednorazowego użytku. W tej grupie obiektów nałożono 4 mandaty karne na kwotę 600 zł za brak bieżącej czystości i porządku oraz wielokrotne używanie bielizny jednorazowej.

Zauważa się, iż ze względu na duże możliwości otwarcia własnej działalności wiele osób w tej grupie nie posiada odpowiedniego przygotowania do zawodu (często zbyt krótki czas nauki zawodu) i tu też zauważa się najwięcej popełnianych błędów w zakresie dezynfekcji, sterylizacji narzędzi i przyborów.

W dalszym ciągu brak jest odpowiednich przepisów szczegółowych w tym zakresie, które ułatwiałyby prowadzenie tego typu działalności.

6.5. Podsumowanie

W tej grupie obiektów występuje największe ryzyko zakażenia. Dotyczy to zarówno pracowników mających kontakt z klientem, jak i klientów poprzez zainfekowane dłonie personelu lub źle przygotowane narzędzia. Podstawową strategią w zapobieganiu zakażeniom jest zapewnienie istotnych elementów higieny. Istotną rolę odgrywa skuteczna antyseptyka, dezynfekcja i sterylizacja. W zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu może dojść do zakażenia podczas używania nie zdezynfekowanych lub nieprawidłowo zdezynfekowanych lub nie sterylnych narzędzi

i przyborów powodujących uszkodzenie skóry. Niezwykle istotna jest też higiena i dezynfekcja rąk. Rezerwuarem drobnoustrojów, które mogą stanowić zagrożenie są również inne powierzchnie w obrębie gabinetu. Dlatego też podczas przeprowadzanych kontroli niezwykle istotne jest zwracanie uwagi szczególnie na te aspekty. Pracownicy Sekcji podczas kontroli udzielają instruktażu dotyczącego przestrzegania zasad higieny przy wykonywaniu tego typu usług. Zwracana jest uwaga na opracowanie stosownych procedur i postępowanie zgodnie z nimi. Dzięki wnikliwym kontrolom zauważa się coraz większą świadomość u osób wykonujących zabiegi.

Nie odnotowano zgłoszeń dotyczących zakażeń w związku z usługą wykonaną w gabinecie kosmetycznym czy fryzjerskim.

6.6. Inne obiekty

Ponadto przeprowadzono 17 kontroli w innych obiektach użyteczności publicznej m.in. domu kultury, dworcu PKP, pralni, hurtowni farmaceutycznej, cmentarzach, domach przedpogrzebowych i innych. W Domu Kultury „Amfiteatr” został przedłużony termin wykonania decyzji na poprawę warunków sanitarno-technicznych w obiekcie z terminem do końca 2024 roku. W Teatrze Powszechnym w Radomiu po raz kolejny przedłużono termin wykonania decyzji dotyczącej poprawy stanu sanitarno – technicznego podłóg w ciągach komunikacyjnych. W jednym z domów przedpogrzebowych wydano decyzję na zapewnienie odpowiednich warunków sanitarno-technicznych zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu z terminem wykonania do 31.12.2024 roku. Zobowiązany złożył odwołanie do Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, który podtrzymał w mocy Decyzję merytoryczną PPIS w Radomiu. Skontrolowano również 21 środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Za brak bieżącej czystości w innym z domów przedpogrzebowych nałożono mandat karny w wysokości 200 złotych. W czasie kontroli interwencyjnej w toalecie ogólnodostępnej w hali targowej za brak bieżącej czystości nałożono mandat karny w wys. 100zł.

Skontrolowano również 21 środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Na terenie działalności PSSE w Radomiu znajduje się Areszt Śledczy i dwa oddziały zewnętrzne tj. w Radomiu i w Pionkach. Aktualnie Oddział zewnętrzny w Radomiu jest wyłączony z użytkowania. W 2023r. nie przeprowadzono kontroli.

W 2023 r. wydawano opinie na imprezy masowe, postanowienia na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich, decyzje na ekshumacje oraz decyzje na wywóz zwłok poza granice kraju.

7. Podsumowanie

- 1) Na terenie Radomia nie ma zagrożenia dla zdrowia ludzi ze strony wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej z wodociągu miejskiego oraz z wodociągów zakładowych szpitali. W ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności. Kontrola wewnętrzna jakości wody wykonywana jest przez wodociągi miejski oraz szpitale zgodnie z ustalonym z PPIS harmonogramu poboru próbek wody. Bieżący monitoring jakości wody i stosowne działania w ramach nadzoru sanitarnego prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu.
- 2) W zdecydowanej większości obiektów będących pod nadzorem Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej PSSE w Radomiu w porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ dalszej poprawie. Właściciele i pracownicy dbają o estetykę oraz przestrzegają zasad higieny. Związane jest to z coraz większą świadomością i konkurencją. Powstające zakłady (z każdej grupy obiektów) są coraz lepiej wyposażone w nowoczesny sprzęt zabiegowy, urządzone są estetycznie, poziom świadczonych usług jest coraz wyższy. Dotyczy to zwłaszcza salonów odnowy biologicznej. Właściciele obiektów świadczących usługi noclegowe zgłaszają je do kategoryzacji. Największym problemem w grupie zakładów fryzjerskich i kosmetycznych są zagadnienia dezynfekcji i sterylizacji. W trakcie kontroli pracownicy Sekcji udzielają wyczerpującego instruktażu n.t w/w zagadnień. Zwracana jest uwaga na procedury mycia, dezynfekcji i sterylizacji narzędzi i przyborów. Ułatwieniem w prowadzeniu nadzoru nad tego typu obiektami byłyby konkretne przepisy prawa.
- 3) Przeprowadzane wnikliwe kontrole sanitarne oraz szeroko pojęty instruktaż dotyczący przestrzegania reżimu sanitarnego w kontrolowanych obiektach i podejmowane przez PPIS w Radomiu działania wpływają na poprawę stanu sanitarnego istniejących obiektów i zwiększenie świadomości pracujących tam osób.
- 4) Istotne jest to, że kontrole sanitarne wszystkich obiektów, prowadzonych jako działalność gospodarcza, przeprowadzane są po uprzednim zawiadomieniu o zamiarze przeprowadzenia kontroli prowadzonego działalności (obowiązek wynikający z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). W związku z tym trudno stwierdzić, czy we wszystkich zakładach świadczących usługi, bieżąca czystość i porządek, zaopatrzenie w niezbędne środki myjące i dezynfekcyjne są zawsze zapewnione jak podczas zapowiadzanej kontroli.

III. SEKCJA NADZORU BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA

1. Cele i zadania Sekcji.

Ochrona zdrowia ludzkiego w tym sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące: warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego; nadzór nad jakością zdrowotną żywności; kontrola warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

2. Główne kierunki działania w Sekcji Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia:

- czuwanie nad bezpieczeństwem żywności, żywienia oraz zapobieganie powstawaniu zakażeń przenoszonych drogą pokarmową poprzez sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego;
- sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego;
- prowadzenie postępowania z zakwestionowanymi próbkami żywności oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
- sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- współdziałanie z WSSE w Warszawie w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF;
- współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi w ramach sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego;
- objęcie szczególnym nadzorem produktów mogących stanowić zagrożenia dla zdrowia ludzi;
- sprawowanie wzmożonego nadzoru nad warunkami wprowadzania do obrotu mięsa i produktów mięsnych w związku z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie województwa mazowieckiego;
- sprawowanie nadzoru nad jakością żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych i wychowawczych oraz pacjentów w szpitalach;
- przeprowadzanie ocen sposobu żywienia w oparciu o jadłospisy dekadowe;
- kontrola i nadzór w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, określonych w szczególności przepisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, rozporządzenia Nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności oraz rozporządzenia Komisji (UE) Nr 432/2012 z dnia 16 maja 2012 r. ustanawiające wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci;

- ocena jakości zdrowotnej i znakowania pobranych do badań próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością na zgodność z obowiązującymi przepisami prawa.

3. Realizacja zadań sekcji.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia w 2023 roku ujęła w ewidencji **5.176 obiektów** w tym **3.208** zakładów w Radomiu (w 2022r. – 3140 obiektów) i **1.968** w Powiecie Radomskim (w 2022r. – 1937 obiekty).

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu znajdowały się:

Miasto Radom

- **3.155** zakładów produkcji i obrotu środkami spożywczymi (tj.: **149** zakładów produkcji żywności, w tym **8** gospodarstw produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich, **2.199** zakładów obrotu żywnością, **595** zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, **212** zakładów żywienia typu zamkniętego),
- **4** zakłady produkujące materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością,
- **49** zakłady wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością.

Powiat Radomski

- **1952** zakładów produkcji i obrotu środkami spożywczymi (tj.: **702** zakładów produkcji żywności, w tym **640** gospodarstw produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich, **903** zakładów obrotu żywnością, **188** zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, **159** zakładów żywienia typu zamkniętego),
- **3** zakłady produkujące materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością,
- **13** zakłady wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością.

Ogółem w nadzorze w 2023 roku znajdowały się **5.176** zakłady (w 2022r. – 5077 obiekty) tj.: wytwórnie lodów, automaty do lodów, wytwórnie tłuszczów roślinnych, piekarnie, ciastkarnie, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnie napojów bezalkoholowych, wytwórnie naturalnych wód mineralnych i wód źródlanych, zakłady garmazeryjne, zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego, wytwórnie wyrobów cukierniczych, wytwórnie koncentratów spożywczych, wytwórnie chrupek, chipsów i prażynek, wytwórnie suplementów diety, producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni, producenci żywności w warunkach domowych, inne wytwórnie żywności, sklepy spożywcze, kioski, apteki, magazyny hurtowe, obiekty ruchome i tymczasowe, środki transportu, inne obiekty obrotu żywnością, zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego (w tym: restauracje, bary, kawiarnie, punkty małej gastronomii), zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

(w tym: stołówki pracownicze, bufety przy zakładach pracy, bloki żywienia w szpitalach, bloki żywienia w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach, stołówki szkolne, stołówki w bursach i internatach, stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach, stołówki w przedszkolach, stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych, inne zakłady żywienia) zakłady usług cateringowych, wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rośnie liczba zakładów nadzorowanych przez PPIS w Radomiu. W 2023r. liczba obiektów wzrosła o 1,91% względem 2022 roku.

Kierując się analizą ryzyka oraz działając na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością skontrolowano ogółem **627** obiektów (tj. 12,11% wszystkich zewidencjonowanych obiektów) w tym **475** obiektów w Radomiu oraz **152** obiekty w Powiecie Radomskim (w 2022r. – skontrolowano ogółem 519 obiektów).

Przeprowadzono łącznie – **891** kontroli i rekontroli w tym **131** kontroli interwencyjnych, z czego **683** kontrole wykonano w Radomiu w tym **102** kontroli interwencyjnych (w 2022r. – łącznie 549 kontroli i rekontroli w tym 93 kontroli interwencyjnych) oraz **208** kontroli w Powiecie Radomskim w tym **29** kontroli interwencyjnych (w 2022r. – łącznie 196 kontroli i rekontroli w tym 29 kontrole interwencyjne). W tym w 2023r. przeprowadzono **23** kontrole graniczne (w 2022r. – 48 kontroli granicznych).

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2023r., stan sanitarno-higieniczny zakładów systematycznie poprawiał się wskutek podejmowanych działań Sekcji Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia. Ponadto wzrasta również świadomość przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności. Niemniej jednak w niektórych przypadkach przeprowadzone kontrole wykazały szereg nieprawidłowości.

W kontrolowanych obiektach najczęściej stwierdzono następujące niezgodności:

- brak wdrażania i realizacji zasad z zakresu GHP/GMP oraz systemu HACCP;
- brak bieżącej czystości w pomieszczeniach zakładów,
- brak higienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- brak prawidłowej segregacji środków spożywczych ,
- niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych,
- brak identyfikowalności środków spożywczych.
- niewłaściwa jakość zdrowotna środków spożywczych tj.(środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia i/ lub dacie minimalnej trwałości);
- prowadzenie działalności niezgodnie z zakresem określonym w decyzji zatwierdzającej zakład,

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu
26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D
Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23
sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

- lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych personelu,
- zmieniona funkcjonalność pomieszczeń/wyłączenie z użytku niektórych pomieszczeń;
- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia w zakładach.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w roku 2023 wydano łącznie **137** decyzji administracyjnych (w 2022r. – 89 decyzji) w celu usunięcia niezgodności sanitarno-higienicznych i technicznych w tym:

- **98** decyzji w Radomiu z czego **4** decyzje dotyczące zawieszenia działalności zakładu oraz **1** zakazująca wprowadzania produktów do obrotu (w 2022r. – 68 decyzji).
- **39** w Powiecie Radomskim z czego **2** decyzje dotyczące zawieszenia działalności zakładu oraz **1** zakazująca wprowadzania produktów do obrotu (w 2022r. – 21 decyzji).

Za stwierdzone podczas kontroli uchybienia higieniczno-sanitarne na osoby winne zaniedbania nałożono: **121** grzywny w drodze mandatu karnego na sumę **34.050 PLN**, z czego **80** grzywien w Radomiu na sumę **22.500 PLN** (w 2022r. – 77 grzywien), oraz **41** grzywien w Powiecie Radomskim na sumę **11.550 PLN** (w 2022r. – 26 grzywien).

W 2023r. skierowano **22** wnioski, w tym **17** w Radomiu, oraz **5** wniosków w Powiecie Radomskim (w 2022r. – ogółem 16 wniosków) o nałożenie kary pieniężnej w drodze decyzji przez Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie na podstawie art. 103 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia z powodu m. in.:

Miasto Radom

- prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu (6 wniosków);
- prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu oraz braku wykazu substancji alergennych lub powodujących reakcje nietolerancji w potrawach oferowanych klientom finalnym (6 wniosków);
- prowadzenia działalności w zakresie produkcji lub obrotu żywnością bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów (3 wnioski)
- nieprzestrzegania wymagań w zakresie prezentacji i reklamy internetowej suplementów diety (2 wnioski);

Powiat radomski

- prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu (6 wniosków);
- prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu oraz braku wykazu substancji alergennych lub powodujących reakcje nietolerancji w potrawach oferowanych klientom finalnym (6 wniosków);

- prowadzenia działalności w zakresie produkcji lub obrotu żywnością bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów (3 wnioski)
- nieprzestrzegania wymagań w zakresie prezentacji i reklamy internetowej suplementów diety (2 wnioski).

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w 2023 roku Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadziła kontrole z innymi sekcjami PPIS w Radomiu, w tym:

Miasto Radom

- Sekcją Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży, z czego:
 - 8 wspólnych kontroli związanych z akcją „Bezpieczne ferie”, które obejmowały nadzór nad bezpiecznymi warunkami żywienia dzieci i młodzieży oraz ocenę sposobu żywienia w placówkach zorganizowanego wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży na terenie miasta;
 - 7 wspólnych kontroli związanych z akcją „Bezpieczne wakacje”, które obejmowały nadzór nad bezpiecznymi warunkami żywienia dzieci i młodzieży oraz ocenę sposobu żywienia w placówkach zorganizowanego wypoczynku letniego dzieci i młodzieży na terenie miasta;
 - 3 wspólne kontrole w związku z planowanymi kontrolami sanitarnymi.
- Sekcją Nadzoru Higieny Komunalnej oraz Sekcją Nadzoru Epidemiologii - 3 kontrole wspólne w związku z planowanymi kontrolami sanitarnymi w Placówkach medycznych tj. szpitalach.

Powiat radomski

- Sekcją Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży, z czego:
 - 2 wspólne kontrole związane z akcją „Bezpieczne ferie”, które obejmowały nadzór nad bezpiecznymi warunkami żywienia dzieci i młodzieży oraz ocenę sposobu żywienia w placówkach zorganizowanego wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży na terenie gmin;
 - 2 wspólne kontrole związane z akcją „Bezpieczne wakacje”, które obejmowały nadzór nad bezpiecznymi warunkami żywienia dzieci i młodzieży oraz ocenę sposobu żywienia w placówkach zorganizowanego wypoczynku letniego dzieci i młodzieży na terenie gmin ;
 - 2 wspólne kontrole w związku ze zgłoszonymi interwencjami.
- Sekcją Nadzoru Higieny Komunalnej przeprowadzono 1 kontrolę wspólną w związku ze zgłoszoną interwencją dot. sprawdzenia sposobu i jakości żywienia mieszkańców domu pomocy społecznej.

4. GRANICZNA KONTROLA SANITARNA

- **Miasto Radom**

Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu dokonywała granicznych kontroli - odpraw importowanych środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w Urzędzie Celnym w Radomiu jak również granicznych kontroli eksportowanych środków spożywczych w siedzibie eksportera, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017r.

Na podstawie ocenionej dokumentacji, oględzin partii oraz pozytywnych wyników z badań laboratoryjnych próbek partii produktów zostały wydane świadectwa o spełnieniu wymagań zdrowotnych.

W roku 2023 Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadziła **23** graniczne kontrole sanitarne, w tym: **9** kontroli importowanych środków spożywczych i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz **14** kontroli środków spożywczych na eksport do krajów trzecich. Oceniono **64** partie środków spożywczych oraz **13** partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ogółem wydano **23** świadectwa w tym: **7** świadectw jakości zdrowotnej dla importowanych środków spożywczych, **2** świadectwa dla importowanych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz **14** świadectw dla eksportowanych środków spożywczych.

W 2023r. wydano dokumenty eksportowe dla środków spożywczych przeznaczonych do wywozu do państw trzecich tj.: **16 Świadectw Zdrowia (Health Certificate)** i **6 Świadectw Wolnej Sprzedaży (Free Sale Certificate)**.

W 2023r. wydano **1 decyzję** zakazującą wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zaimportowanego z Wielkiej Brytanii środka spożywczego tj. soków (nakazującą ich zniszczenie).

- **Powiat radomski**

W roku 2023 Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia, na wniosek produkcyjnego, wydała dokument eksportowy dla środków spożywczych przeznaczonych do wywozu do państw trzecich tj.: **5 Świadectw Wolnej Sprzedaży (Free Sale Certificate)**.

W roku sprawozdawczym nie wydawano decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu na teren wspólnoty artykułu importowanego z krajów trzecich.

5. DZIAŁANIA W RAMACH SYSTEMU RASFF- System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Spożywczych i Środkach Żywnienia Zwierząt.

W 2023r. Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu podejmowała działania zgodnie z procedurami funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach. Podczas ww. działań nadzorowano proces skutecznego wycofywania z obrotu handlowego środków spożywczych uznanych za niebezpieczne na podstawie informacji otrzymanych z Krajowego Punktu Kontaktowego Systemu RASFF.

W 2023r. odnotowano łącznie **63** powiadomienia w ramach systemu RASFF (w 2022r. – 55 powiadomień) zarówno w obiektach obrotu, jak również produkcji i żywnienia zbiorowego otwartego, w tym:

Miasto Radom

- **12** powiadomień alarmowych;
- **37** powiadomień informacyjnych;

Powiat Radomski

- **9** powiadomień alarmowych;
- **5** powiadomień informacyjnych;

W związku z powiadomieniami w ramach systemu RASFF przedsiębiorcy w ramach kontroli wewnętrznej wycofywali z rynku kwestionowane produkty. W każdym przypadku PPIS skutecznie nadzorował proces wycofywania z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uznanych za niebezpieczne zgłoszone do systemu RASFF - żądając dokumentów potwierdzających wycofanie i zwrot do dostawcy bądź utylizację.

W 2023r. na terenie miasta Radomia nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruć pokarmowych.

6. OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ŻYWNOŚCI

Miasto Radom

W celu oceny jakości zdrowotnej żywności (szczególnie przeznaczonej do spożycia) produkowanej lub wprowadzanej do obrotu podczas sprawowania nadzoru sanitarnego w zakładach w 2023r., pobrano do badań laboratoryjnych: **836** - próbek żywności (w 2022r. - 588 próbek) w tym **8** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zdyskwalifikowano **11** próbek środków spożywczych tj.(1 próbka z grupy – Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory z uwagi na nieprawidłowe znakowanie; **2** próbki z grupy suplementów

diety z powodu na nieprawidłowe oznakowanie; 1 próbkę z grupy – kawa, herbata, kakao, herbatki owocowe i ziołowe z powodu przekroczenia wartości odniesienia akryloamidu).

W związku z powyższym w 2 przypadkach prowadzono postępowanie administracyjne w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości (dot. suplementy diety) i wyegzekwowano. Ponadto w pozostałych 2 przypadkach – jaja, kawa - sprawy przekazano do właściwego terenowo PPIS celem wykorzystania służbowego.

Powiat radomski

W celu oceny jakości zdrowotnej żywności (szczególnie przeznaczonej do spożycia) produkowanej lub wprowadzanej do obrotu podczas sprawowania nadzoru sanitarnego w zakładach w 2023r., pobrano do badań laboratoryjnych: **155** - próbek żywności (w 2022r. - 149 próbek).

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad jakością żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzono **93** (w 2022r. – 69 ocen) oceny teoretyczno-jakościowe jadłospisów dekadowych, w tym:

- **60** ocen dokonano w Radomiu z czego w **4** przypadkach wydano zalecenia - wyegzekwowano.
- **33** oceny w Powiecie Radomskim z czego w **7** przypadkach wydano zalecenia. W **4** przypadkach zalecenia wyegzekwowano, natomiast w **3** przypadkach postępowanie w toku.

7. WSPÓŁPRACA PPIS W RADOMIU Z INNYMI ORGANAMI KONTROLI

Ponadto PPIS w Radomiu w 2023r. współpracował z innymi organami kontroli, tj.:

Miasto Radom

- Inspekcją Weterynaryjną w ramach współpracy przeprowadzano 5 kontroli sanitarnych w zakładach wytypowanych do wspólnego nadzoru z Powiatowym Inspektorem Weterynarii w Radomiu na 2023r. realizując porozumienie o współpracy;
- Inspekcją Handlową - współpraca opierała się na wzajemnej korespondencji;
- Policją i Prokuraturą - współpraca opierała się na wzajemnej korespondencji;
- Urzędem Miejskim - współpraca opierała się na wzajemnej korespondencji;

Powiat Radomski

- Inspekcją Weterynaryjną w ramach współpracy przeprowadzano 3 kontrole sanitarne w zakładach wytypowanych do wspólnego nadzoru z Powiatowym Inspektorem Weterynarii w Radomiu na 2023r. realizując porozumienie o współpracy;
- Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono 1 kontrolę tematyczną dot. oceny warunków sanitarno-higienicznych oraz dokumentacji w zakresie produkcji pierwotnej;
- Urzędami Gmin - współpraca opierała się na wzajemnej korespondencji.

8. PODSUMOWANIE

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych.

W 2023 roku stan sanitarny zakładów żywności i żywienia był dość stabilny. W wyniku systematycznych i skutecznych kontroli PPIS w Radomiu zwiększyła się liczba zakładów z wdrożonym i realizowanym GHP/GMP oraz HACCP. Instruktaże udzielane w czasie urzędowych kontroli przez pracowników Sekcji Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia wpływały na podniesienie świadomości przedsiębiorców sektora spożywczego, jak również motywowanie do działań zgodnych z zasadami higieny żywności, co skutkowało często wdrożeniem tych zasad, a w wielu przypadkach niezwłoczną realizacją zaleceń pokontrolnych bez egzekwowania obowiązków w drodze decyzji administracyjnych i niezwłocznym wycofywaniem środków spożywczych zgłoszonych do systemu RASFF.

Sekcja Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu skutecznie nadzorowała przygotowanie obiektów żywnościowych w związku z organizacją pokazów lotniczych Air Show - impreza przebiegła bez niepożądanych zdarzeń.

W dalszym ciągu działania zmierzają do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności, ponieważ zgodnie z obowiązującym prawem żywnościowym obowiązek ten spoczywa na przedsiębiorstwach sektora spożywczego. Współpraca przedsiębiorców branży spożywczej z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej przyczynia się do rozwiązywania problemów, i stanowi czynnik mobilizujący do poprawy stanu sanitarnego obiektów oraz polepszenia jakości zdrowotnej żywności.

W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności kontynuowany będzie nadzór sanitarny nad zakładami produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W przypadku zgłaszanych interwencji bądź informacji/sygnałów ze strony ludności jak również ze strony organów państwowych oraz instytucji na nieprawidłowości dot. stanu sanitarno-higienicznego obiektów oraz zagrożenia bezpieczeństwa żywności niezwłocznie podejmowano działania kontrolno-represyjne.

Działania podejmowane w związku ze zgłoszonymi interwencjami polegały m. in. na: przeprowadzeniu kontroli sanitarnych- interwencyjnych, nakładaniu grzywien w postaci mandatów karnych na osoby winne zaniedbań, wycofywaniu z obrotu środków spożywczych uznanych za niebezpieczne, wydawaniu decyzji administracyjnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości sanitarno-technicznych i higienicznych w zakładach.

W każdym przypadku podania danych przez osobę zgłaszającą interwencję do PPIS udzielana była pisemna bądź telefoniczna odpowiedź. Przeprowadzone kontrole w zakresie zgodności z prawem żywnościowym były skuteczne ze względu na podejmowanie natychmiastowych wzmożonych działań w przypadkach występowania wysokiego ryzyka zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.

Podejmowane działania nadzorcze PIS są niezbędne i mają na celu eliminowanie nieprawidłowości, utrzymanie i polepszanie warunków obrotu, produkcji i dystrybucji żywności. Przyczyniają się one do poprawy jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności. Skutecznie realizowane działania pozwoliły na wyeliminowanie bądź obniżenie ryzyka zagrożenia, a tym samym zapewnienia bezpieczeństwa żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Wyżej wymienione działania zmierzają bowiem do ochrony zdrowia i życia konsumentów.

8. SEKCJA NADZORU HIGIENY PRACY

1. Cele i zadania Sekcji.

- 1) Kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy,
- 2) Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i preparatach chemicznych, rozporządzenia REACH, ustawy o produktach biobójczych przez osoby wprowadzające substancje i preparaty chemiczne oraz produkty biobójcze do obrotu i stosujące je w działalności zawodowej,
- 3) Kontrola przestrzegania warunków i ograniczeń wprowadzania do obrotu i stosowania oraz właściwości środków powierzchniowo czynnych i detergentów zawierających środki powierzchniowo czynne,
- 4) Kontrola w zakresie przestrzegania obowiązków dotyczących wywozu i przywozu niebezpiecznych chemikaliów,
- 5) Kontrola przestrzegania przez podmioty przepisów dotyczących wywozu i przywozu oraz obrotu prekursorami kategorii 2 i 3,
- 6) Kontrola zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 7) Kontrola stanowisk pracy, na których pracownicy narażeni są na szkodliwe czynniki biologiczne,
- 8) Kontrola warunków zdrowotnych środowiska pracy w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- 9) Kontrola wytwarzających oraz wprowadzających do obrotu podejrzanе środki zastępcze „dopalacze”
- 10) Kontrola w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków produkcji oraz dokumentacji i oznakowania kosmetyków.
- 11) Prowadzenie postępowania administracyjnego i egzekucyjnego w administracji,
- 12) Uczestnictwo w ogólnopolskim systemie powiadamiania o stwierdzonych naruszeniach przepisów prawnych dotyczących obrotu chemikaliami,
- 13) Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu radomskiego oraz miasta Radomia.

2. Prowadzenie postępowania w sprawie chorób zawodowych

- 1) Prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych w sprawie chorób zawodowych,
- 2) Sporządzanie ocen narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej,
- 3) Przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej stwierdzenia.

2.1. Powiat radomski.

Na dzień **31.12.2023 roku** w ewidencji pionu higieny pracy Powiatu radomskiego znajdowało się 419 zakładów pracy, w których zatrudniono 6983 pracowników.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad zakładami pracy przeprowadzono 59 kontroli w 42 zakładach pracy, co stanowi 10 % ogółu zakładów ujętych w ewidencji. Wydano 4 decyzje w odniesieniu do stanowisk pracy, na których stwierdzono przekroczenia obowiązujących normatywów higienicznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w **11 zakładach pracy**,
- brak rejestru czynników szkodliwych i kart badań w **1 zakładzie pracy**,
- brak oceny ryzyka zawodowego w **3 zakładach pracy**,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń socjalnych w **4 zakładach pracy**,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń pracy w **2 zakładach pracy**,
- brak rejestru prac i pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze w **2 zakładach pracy**,
- brak przekazywania do PWIS informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w **2 zakładach pracy**,

Pod szczególnym nadzorem Sekcji Higieny Pracy są zakłady w których występują: czynniki rakotwórcze, substancje chemiczne i ich mieszaniny, prekursorzy narkotyków, produkty biobójcze, czynniki biologiczne produkcja kosmetyków oraz zakłady w których stwierdzono przekroczenia NDS i NDN.

W 2023 roku skontrolowano:

- **2 zakłady** zajmujące się obrotem produktami biobójczymi
- **10 zakładów** w zakresie czynników rakotwórczych.
- **10 zakładów** stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny,
- **2 zakłady** w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków produkcji oraz dokumentacji i oznakowania kosmetyków.

W ramach sprawowanego nadzoru bieżącego nad czynnikami rakotwórczymi w 2023 roku przeprowadzono **13** kontroli. W narażeniu i/lub kontakcie z czynnikami rakotwórczymi zatrudnionych było **369** osób, w tym **103** kobiety.

Zakłady w których stwierdzono przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy:

- 15 zakładów z przekroczeniami NDN hałasu gdzie narażonych było 220 osób,
- 4 zakłady z przekroczeniami NDS pyłów gdzie narażonych było 64 osoby,
- 3 zakłady z przekroczeniami NDS czynników chemicznych gdzie narażonych było 19 osób,

Wydano:

- **11 decyzji** w zakresie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- **1 decyzję** w zakresie rejestru czynników szkodliwych i kart badań i pomiarów,
- **3 decyzje** w zakresie braku oceny ryzyka zawodowego,
- **4 decyzje** w zakresie złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń socjalnych,
- **2 decyzje** w zakresie złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy,
- **1 decyzję** w zakresie braku miejsca/magazynu do przechowywania substancji chemicznych i/lub ich mieszanin,
- **2 decyzje w zakresie** braku rejestru prac i pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze,
- **2 decyzje** w zakresie braku zgłoszenia do PWIS informacji o czynnikach rakotwórczych.
- **1 decyzje** z zakresu wprowadzania do obrotu produktów biobójczych bez pozwolenia na obrót.

2.2. Miasto Radom

Na dzień **31.12.2023 roku** w ewidencji pionu higieny pracy w Radomiu znajdowało się 670 zakładów pracy w których zatrudniono 21886 pracowników.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad zakładami pracy przeprowadzono 160 kontroli w 137 zakładach pracy co stanowi 20 % ogółu zakładów ujętych w ewidencji. Wydano 3 decyzje w odniesieniu do stanowisk pracy na których stwierdzono przekroczenia obowiązujących normatywów higienicznych .

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w **21 zakładach pracy**;
- brak rejestru czynników szkodliwych i kart badań w **4 zakładach pracy**,
- brak ocena ryzyka zawodowego w **11 zakładach pracy**,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń socjalnych w **7 zakładach pracy**,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń socjalnych w **4 zakładach pracy**,
- brak informowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w **1 zakładzie pracy**,
- brak rejestru prac i pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze w **3 zakładach pracy**,
- brak wydzielonego i odpowiednio oznakowanego miejsca do przechowywania substancji chemicznych i/lub ich mieszanin w **1 zakładzie pracy**,
- brak przekazywania do PWIS informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w **3 zakładach pracy**,
- brak oznakowania w języku polskim produktów kosmetycznych w **2 podmiotach gospodarczych**.

Pod szczególnym nadzorem Sekcji Higieny Pracy są zakłady w których występują: czynniki rakotwórcze, substancje chemiczne i ich mieszaniny, prekursory narkotyków, produkty biobójcze, czynniki biologiczne, srodki zastępcze tzw. dopalacze, produkcja kosmetyków oraz zakłady w których stwierdzono przekroczenia NDS i NDN

W 2023 roku skontrolowano:

- **5 zakadów** zajmujący się obrotem produktami biobójczymi,
- **50 zakadów** stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny,
- **8 zakadów** w zakresie czynników rakotwórczych.
- **10 zakadów** w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków produkcji oraz dokumentacji i oznakowania kosmetyków.
- **4 podmioty gospodarcze** wprowadzające do obrotu podejrzane srodki zastępcze „dopalacze”.

W ramach sprawowanego nadzoru bieżącego nad czynnikami rakotwórczymi w 2023 roku przeprowadzono 11 kontroli. W narażeniu i/lub kontakcie z czynnikami rakotwórczymi zatrudnionych było **707 osób**, w tym **486 kobiet**.

Zakłady w których stwierdzono przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych dla zdrowia w srodowisku pracy:

- 20 zakadów z przekroczeniami NDN hałasu gdzie narażonych było 524 osób,
- 4 zakłady z przekroczeniami NDS czynników chemicznych gdzie narażonych było 17 osób,
- 1 zakład z przekroczeniami NDS pyłów gdzie narażonych było 11 osób.

Wydano:

- **21 decyzji** z zakresie badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- **7 decyzje** na zły stan sanitarno-higieniczny w pomieszczeniach socjalnych,
- **11 decyzji** w zakresie oceny ryzyka zawodowego,
- **4 decyzje w zakresie** rejestru czynników szkodliwych oraz kart badań i pomiarów,
- **4 decyzje** w zakresie złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy,
- **3 decyzje** w zakresie braku rejestru prac i pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze,
- **3 decyzje** w zakresie braku zgłoszenia do PWIS informacji o czynnikach rakotwórczych.
- **2 decyzje** w zakresie zaprzestania udostępniania i wycofania z rynku produktów kosmetycznych.

W 2023 roku pobrano 24 próbki papierosów do badań laboratoryjnych w kierunku określenia maksymalnego poziomu substancji smolistych, nikotyny i tlenku wega w dymie papierosowym.

3. Choroby zawodowe

3.1. Powiat radomski .

Rozpatrzono 44 zgłoszenia podejrzenia chorób zawodowych i wydano 25 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych oraz 5 decyzji o braku podstaw do ich stwierdzenia. Zaobserwowano spadek liczby stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu z 2022 rokiem o 6 przypadków.

3.1.1. Stwierdzone choroby zawodowe wg wykazu (decyzje prawomocne):

• pylica płuc	- 5 przypadków
• choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	- 5 przypadków
• choroby układu nerwowego	- 2 przypadki
• nowotwory złośliwe	- 1 przypadek
• choroby układu ruchu	- 4 przypadki
• choroby narządu głosu	- 5 przypadków
• choroby zakaźne lub pasożytnicze	- 3 przypadki

3.1.2. Struktura chorób zawodowych, zakaźnych lub pasożytniczych.

W 2023 roku stwierdzono 3 przypadki zachorowań na choroby zakaźne lub pasożytnicze co stanowiło 12 % ogółu wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych, te przypadki to COVID-19 (3).

Pylice azbestowe płuc oraz nowotwory jako choroby zawodowe spowodowane były szkodliwym działaniem azbestu. Dotyczyły byłych pracowników Zakładów Azbestowo-Cementowych w Wierzbicy. Zakład ten ze względu na swoją szkodliwą działalność i przestarzałą technologię został zlikwidowany w 2001 r.

Azbest to jeden z najbardziej niebezpiecznych czynników rakotwórczych. Jest materiałem tysięcy zastosowań ze względu na swoje właściwości. Naukowcy szacują, że w ostatnich kilku latach na świecie azbest był przyczyną zgonu ok. 100 tys. osób rocznie. W 2002 roku polski rząd ogłosił 30 – letni program usuwania azbestu stosowanego na terenie Polski.

Choroby spowodowane azbestem mogą pojawiać się nawet po długim okresie od zaprzestania pracy w narażeniu na azbest. Nowotwory rozwijają się w ciągu 20-30, a nawet 40 lat od momentu narażenia.

Pozostałe choroby zawodowe występowały sporadycznie.

Z biegiem lat liczba stwierdzonych chorób zawodowych powinna się zmniejszać. Świadomość pracodawców jak i pracowników w zakresie bezpiecznych warunków pracy wzrosła, a co za tym idzie poprawiają się warunki pracy.

Wyjątkiem na pewno będą choroby spowodowane szkodliwym działaniem azbestu, ich liczba, ze względu na bardzo długi okres rozwoju choroby , może się zwiększać .

3.1.3. PODSUMOWANIE

- Bieżącym nadzorem objęto 43 zakładów pracy.
- Przeprowadzono 55 kontroli w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.
- Wydano 19 decyzji administracyjnych.
- W związku z nadzorem nad produktami biobójczymi przeprowadzono 2 kontrole, wydawano w tym zakresie 1 decyzję.
- W związku z nadzorem nad czynnikami rakotwórczymi przeprowadzono 13 kontroli, wydając 4 decyzje administracyjne.

- W kontakcie z czynnikami rakotwórczymi w 13 zakładach pracy zatrudnionych było 369 pracowników.
- W 2023 roku stwierdzono 25 przypadków chorób zawodowych. Liczba nowo stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu do 2022 roku zmniejszyła się o 6 przypadków.
- Choroby zakaźne lub pasożytnicze stanowiły 12 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych, te przypadki to COVID-19 (3).

3.2. Miasto Radom

Rozpatrzono 42 zgłoszenia podejrzenia chorób zawodowych i wydano 37 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych oraz 9 decyzji o braku podstaw do ich stwierdzenia. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu z 2022 rokiem jest o 43 przypadki mniejsza.

3.2.1. Stwierdzone choroby zawodowe wg wykazu(decyzje prawomocne)

- choroby zakaźne lub pasożytnicze - 31 przypadków
- choroba narządu głosu - 3 przypadki
- nowotwory złośliwe - 1 przypadek
- pylice płuc - 1 przypadek
- ubytek słuchu - 1 przypadek

3.2.2. Struktura chorób zawodowych, zakaźnych lub pasożytniczych

W 2023 roku stwierdzono 31 przypadków zachorowania na choroby zakaźne lub pasożytnicze co stanowiło 81 % ogółu wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych, te przypadki to COVID-19 (25) oraz borelioza (1), WZW t.B (1).

3.2.3. PODSUMOWANIE

- Bieżącym nadzorem objęto 136 zakładów pracy.
- Przeprowadzono 192 kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.
- Wydano 34 decyzje administracyjne.
- W związku z nadzorem nad produktami biobójczymi przeprowadzono 5 kontroli, i nie wydano decyzji w tym zakresie.
- W związku z nadzorem nad czynnikami rakotwórczymi przeprowadzono 11 kontroli, wydając 3 decyzje administracyjne.
- W kontakcie z czynnikami rakotwórczymi w 11 zakładach pracy zatrudnionych było 707 pracowników.
- W zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków produkcji oraz dokumentacji i oznakowania kosmetyków przeprowadzono 10 kontroli wydając 2 decyzje administracyjne.
- W 2023 roku stwierdzono 37 przypadków chorób zawodowych. Liczba nowo stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu do 2022 roku jest o 43 przypadki mniejsza.
- Choroby zakaźne lub pasożytnicze stanowiły 81 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych, te przypadki to COVID-19 (25) oraz borelioza (1), WZW t.B (1).

4. Wyniki kontroli sprawdzających potwierdziły poprawę warunków pracy w nadzorowanych zakładach w zakresie:

4.1. Powiat radomski:

4.1.1. hałasu:

- likwidację stanowisk pracy zlokalizowanych w okolicy maszyn emitujących ponadnormatywny hałas,
- przeprowadzenie ponownych badań i pomiarów środowiska pracy,
- informowanie pracowników o wynikach pomiaru poziomów hałasu,
- opracowanie rzetelnej oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej realny czas pracy przy urządzeniu lub maszynie,
- działania organizacyjne celem zmniejszenia czasu narażenia pracowników na nadmierny hałas,
- systematyczne monitorowanie stanu zdrowia pracowników poprzez kierowanie na badania audiometryczne słuchu,
- organizację nowych pomieszczeń pracy w celu zapewnienia właściwej powierzchni pracy lub oddzielenie stanowisk „hałaśliwych” od pozostałych stanowisk nie stwarzających zagrożenia,

4.1.2. pozostałe:

- pracodawcy informowali pracowników o wynikach badań i pomiarów oraz zamieszczali wyniki badań na tablicy informacyjnej w miejscu ogólnie dostępnym,
- wyniki badań były odnotowywane w rejestrze i kartach pomiaru badań środowiska pracy,
- w związku z wykonywanymi badaniami środowiska pracy pracodawcy aktualizowali ocenę ryzyka zawodowego, z którą zapoznawani byli pracownicy,
- wyposażono pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz informowano o konieczności ich używania.
- pracownicy korzystali z dodatkowych przerw w pracy w czasie, w którym wyłączone były wszystkie maszyny i urządzenia a czas przerwy wliczony był do czasu pracy,
- zwiększono rotację pracowników na stanowiskach pracy celem zmniejszenia czasu trwania narażenia na działanie czynników szkodliwych,
- usprawniono wentylację stanowiskowe i ogólne w pomieszczeniach pracy.

4.2. Miasto Radom

4.2.1. hałasu:

- likwidację stanowisk pracy zlokalizowanych w okolicy maszyn emitujących ponadnormatywny hałas,
- przeprowadzenie ponownych badań i pomiarów środowiska pracy,
- informowanie pracowników o wynikach pomiaru poziomów hałasu,
- opracowanie rzetelnej oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej realny czas pracy przy urządzeniu lub maszynie,
- oznakowanie strefy zagrożenia hałasem odpowiednimi znakami ostrzegawczymi,
- działania organizacyjne celem zmniejszenia czasu narażenia pracowników na nadmierny hałas,
- systematyczne monitorowanie stanu zdrowia pracowników poprzez kierowanie na badania audiometryczne słuchu,
- organizację nowych pomieszczeń pracy w celu zapewnienia właściwej powierzchni pracy lub oddzielenie stanowisk „hałaśliwych” od pozostałych stanowisk nie stwarzających zagrożenia,

4.2.2. pozostałe:

- pracodawcy informowali pracowników o wynikach badań i pomiarów oraz zamieszczali wyniki badań na tablicy informacyjnej w miejscu ogólnie dostępnym,
- wyniki badań były odnotowywane w rejestrze i kartach pomiaru badań środowiska pracy,
- wyposażono pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz informowano o konieczności ich używania.
- pracownicy korzystali z dodatkowych przerw w pracy w czasie, w którym wyłączone były wszystkie maszyny i urządzenia a czas przerwy wliczony był do czasu pracy,
- zwiększono rotację pracowników na stanowiskach pracy celem zmniejszenia czasu trwania narażenia na działanie czynników szkodliwych,
- usprawniono wentylacje stanowiskowe i ogólne w pomieszczeniach pracy,

5. Poprawa warunków pracy dotyczyła m.in.:

- poprawy komfortu pracy (remonty pomieszczeń),
- wdrażania nowych rozwiązań technicznych,

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana w szczególności w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

6. Oceny stanu sanitarnego powiatu za 2023r. w zakresie ograniczania zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu nie prowadził postępowań administracyjnych w stosunku do osób fizycznych, które wprowadzają do obrotu „dopalacze”, a także zostali zatrzymani z powodu posiadania podejrzanych produktów. PPIS w Radomiu prowadzi rejestr osób, które prawdopodobnie uległy zatruciu środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi. Wszystkie szpitale znajdujące się w powiecie mazowieckim mają obowiązek zgłoszenia podejrzenia zatrucia oraz zgonów, które pośrednio lub bezpośrednio były spowodowane użyciem substancji psychoaktywnych lub środków zastępczych. W 2023r. odnotowano 2 takie przypadki.

Wszystkie działania podejmowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu przyczyniły się do ograniczenia sprzedaży środków zastępczych na terenie miasta Radom. W 2023r. przeprowadzono 4 kontrole w obiektach podejrzanych o wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, nie stwierdzono podejrzanych produktów. Na terenie miasta Radom nie działają żadne sklepy z „dopalaczami” liczba przypadków zatrucia tymi środkami maleje.

Osoby, które uległy zatruciu wzywane są do siedziby PSSE w Radomiu i informowane o zagrożeniach dla zdrowia i śmiertelnym niebezpieczeństwie, jakie powoduje zażywanie „dopalaczy”. Otrzymują one także materiały edukacyjne dotyczące szkodliwości środków zastępczych. Dzięki tego typu działaniom PPIS w Radomiu dociera bezpośrednio do osób poszkodowanych i możliwość ustalenia nazwy produktów, które spowodowały zatrucie oraz ich pochodzenia.

Państwowy Inspektor Sanitarny w Radomiu jest w stałej współpracy z Komendą Miejską Policji w Radomiu (Wydział dw. z Przestępczością Narkotykową).

V. SEKCJA NADZORU HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Główne kierunki działania Sekcji w 2023 roku

- 1) Sprawowanie bieżącego nadzoru nad warunkami higieniczno - sanitarnymi w placówkach nauczania, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz placówkami wypoczynku dla dzieci i młodzieży, podejmowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów w zakresie:
 - przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w placówkach nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży;
 - warunków zdrowotnych i higieny pracy umysłowej w placówkach oświatowo – wychowawczych;
 - warunków zdrowotnych w szkolnych pracowniach komputerowych;
 - dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii z uwzględnieniem certyfikatów;
 - higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych;
 - warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w zakładach nauczania i wychowania oraz oceny infrastruktury do prowadzenia zajęć WF;
 - realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach;
 - warunków do praktycznej nauki zawodu;
 - stanu sanitarnego placówek pracy pozaszkolnej;
 - przygotowania placówek do rozpoczęcia roku szkolnego;
 - nadzoru nad warunkami wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.
- 2) Sprawowanie nadzoru w zakresie higieny procesu nauczania, w tym podejmowanie działań zmierzających do eliminowania nieprawidłowości, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym.
- 3) Czuwanie nad warunkami gwarantującymi bezpieczeństwo sanitarne w sezonowych placówkach wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży we współpracy z Sekcją Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywności oraz Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia.
- 4) Rozwijanie współpracy z innymi służbami na poziomie samorządu powiatowego i gminnego, oraz pozostałymi jednostkami organizacyjnymi zainteresowanymi w/w problematyką łącznie z opracowywaniem ocen i analiz.
- 5) Realizacja i analiza zadań wynikających z prac problemowych przy współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno– Epidemiologiczną w Warszawie.
- 6) Rozpatrywanie zgłoszonych interwencji, prowadzenie postępowania administracyjno-egzekucyjnego w nadzorowanych obiektach, opiniowanie nowopowstałych placówek przeznaczonych dla dzieci lub młodzieży.
- 7) Prowadzenie konsultacji, kontroli instruktażowych i sprawdzających w zakładach nauczania i wychowania.
- 8) Zbieranie i analiza danych oraz opracowywanie sprawozdań liczbowych i opisowych, a także opracowywanie informacji z zakresu działalności sekcji.

2. Rodzaje placówek

Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży sprawowali nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi w zakładach nauczania i wychowania oraz innych placówkach oświatowo-wychowawczych w świetle obowiązujących przepisów prawnych. Pod nadzorem sekcji znajdują się następujące rodzaje placówek: żłobki (i kluby dziecięce), przedszkola (i inne formy wychowania przedszkolnego), szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe, szkoły policealne, zespoły szkół, szkoły wyższe oraz inne placówki stałe tj. (warsztaty i centra szkolenia zawodowego, młodzieżowe domy kultury, pozaszkolne poradnie specjalistyczne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, ośrodki szkolno-wychowawcze, bursy, internaty, domy studenta, placówki wychowania pozaszkolnego i rekreacyjne, ogniska pracy pozaszkolnej, ogrody jordanowskie, schroniska młodzieżowe).

3. Realizacja zadań sekcji.

W 2023 r. w ewidencji znajdowało się ogółem **356** placówek oświatowo-wychowawczych w tym: **226** placówki w Radomiu i **130** w Powiecie radomskim. Zakres kontroli przeprowadzonych w nadzorowanych placówkach dotyczył oceny przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w stosunku do pomieszczeń, wyposażenia i używanego w nich sprzętu.

W roku 2023 zaplanowano do realizacji **102** kontrole w Radomiu oraz **66** kontrole w Powiecie radomskim.

Zaplanowane kontrole zostały zrealizowane z wyjątkiem: **5** kontroli z powodu likwidacji placówek (4 w Radomiu, 1 w Powiecie radomskim) oraz 2 kontrole sprawdzające dot. zaleceń decyzji, dla których na wniosek stron został zmieniony termin realizacji (1 w Radomiu i 1 w Powiecie radomskim).

Ogółem w 2023 roku przeprowadzono – **262** kontrole, w tym: **169** kontroli w Radomiu, **93** kontrole w Powiecie radomskim.

W roku 2023 na stwierdzone nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w placówkach znajdujących się na terenie Radomia wydano: **9** decyzji administracyjnych, **15** decyzji opłatowych, **6** decyzji zmieniających termin w związku ze złożonymi wnioskami dyrektorów placówek oraz **1** decyzję umarzającą. Na terenie Powiatu radomskiego wydano: **7** decyzji administracyjnych, **8** decyzji opłatowych, **3** decyzje zmieniające termin w związku ze złożonymi wnioskami dyrektorów placówek oraz **1** decyzję umarzającą. Nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na sumę 400 PLN za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno-higieniczne w dwóch placówkach na terenie Powiatu radomskiego.

Wydano **3** wystąpienia pokontrolne dla placówek szkolnych znajdujących się w Radomiu oraz **2** na terenie Powiatu radomskiego.

Rozpatrzone ogółem **10** zgłoszonych interwencji (7 w Radomiu , 3 w Powiecie radomskim) w tym: **2** uznano za uzasadnione, **8** bezzasadnych (interwencje dotyczyły m.in.: zbyt niskiej temperatury w salach, nieprzyjemnego zapachu, warunków sanitarno-technicznych, zapachu stęchlizny, zagrożenia wszawicą, braku środków do utrzymania higieny osobistej, nadmiernego zagęszczenia uczniów w salach, obecności insektów).

Na zgłoszone interwencje udzielono każdorazowo pisemnej odpowiedzi.

W 2023 roku dokonano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Pomiarów dokonano w 2 szkołach podstawowych tj. miejskiej na terenie Radomia oraz w szkole podstawowej wiejskiej na terenie Powiatu radomskiego. Łącznie przeprowadzono badanie wśród 460 uczniów z 31 oddziałów szkolnych.

Badania wykazały:

- u 166 uczniów waga tornistrów nie przekraczała 10% ich wagi ciała;
- u 206 uczniów waga tornistrów utrzymywała się pomiędzy 10% - 15% ich wagi ciała;
- u 88 uczniów waga tornistrów przekraczała 15% ich wagi ciała.

Dyrektorów szkół i organy prowadzące poinformowano o wynikach przeprowadzonych badań, jak również zalecono dalszą edukację uczniów i rodziców celem eliminacji nadmiernego obciążenia ciężarem tornistra. Zwrócono uwagę na konieczność dążenia do praktycznego wykorzystania miejsc na pozostawianie podręczników i przyborów szkolnych.

Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na wyposażenie i warunki do utrzymania higieny osobistej, w tym dostęp do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz do środków dezynfekcyjnych.

Systematyczne kontrole w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego mają na celu zapobieganie ewentualnym zagrożeniom bezpieczeństwa zdrowotnego uczniów oraz poprawę komfortu w zakresie higieny procesu nauczania i wychowania w placówkach nadzorowanych. Szczegółowo prowadzony instruktaż podczas prowadzonych kontroli pozwolił na uniknięcie szeregu nieprawidłowości dotyczących warunków nauki i wypoczynku dzieci i młodzieży.

Pełniąc nadzór nad zimowym i letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży stwierdzono, że na terenie objętym nadzorem w roku 2023 w zakresie zorganizowanych form wypoczynku zgłoszono: **34** turnusy „Akcji Zima” i **57** turnusów „Akcji Lato”. Bezpośrednim nadzorem sanitarnym (kontrolami) objęto: **25** turnusów „AL” w tym: **21** turnusów zorganizowanych na terenie m. Radomia i **4** turnusy w Powiecie radomskim, a także **22** turnusy wypoczynku zimowego, w tym: **19** w Radomiu i **3** w Powiecie radomskim.

Pod względem sanitarnym placówki sezonowe były dobrze przygotowane i gwarantowały odpowiednie warunki pobytu, utrzymania higieny osobistej oraz prowadzonego dożywiania. Nie zgłoszono interwencji oraz nie wydawano decyzji administracyjnych dla obiektów, w których odbywał się wypoczynek.

4. Wnioski:

- 1) Większość nadzorowanych i skontrolowanych placówek oświatowo-wychowawczych zapewniła w 2023 roku bezpieczne i higieniczne warunki nauczania i wychowania oraz opieki dzieciom i młodzieży.
- 2) W wyniku prowadzonego nadzoru sanitarnego stwierdzono powtarzający się problem braku środków finansowych, którymi dysponują placówki przeznaczonych na poprawę warunków technicznych (remonty i wymiana wyposażenia). Pomimo tego placówki oświatowo-wychowawcze są stopniowo modernizowane i doposażane.
- 3) W niektórych placówkach, w związku ze wzrostem liczby uczniów występowały przejściowe problemy z dostępem do środków do utrzymania higieny osobistej, jednak systematyczne kontrole w tym zakresie pozwoliły na szybkie rozwiązywanie problemu.
- 4) Ograniczenie środków finansowych oraz wzrost kosztów utrzymania placówek przyczynia się do nieznacznego pogorszenia stanu technicznego budynków, co znalazło odzwierciedlenie w wydanych decyzjach administracyjnych.
- 5) Pracownicy Sekcji brali udział w realizacji projektu pt. „Wzmocnienie nadzoru sanitarno-epidemiologicznego Polski” w zakresie działań informacyjno-promocyjnych w ramach POWER skierowanych dla uchodźców z Ukrainy (w tym dzieci i młodzieży).

**VI. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO**

1. ZADANIA SEKCJI ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

- sprawowanie nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, w szczególności nad warunkami higieny środowiska oraz wypoczynku i rekreacji przy zajmowaniu stanowisk dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego, na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru nad warunkami higieny środowiska przy wydawaniu opinii do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w trybie określonym w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny: środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane – przy wydawaniu opinii, postanowień i decyzji na wniosek organu administracji lub zainteresowanego podmiotu, na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.
- Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przy wydawaniu uzgodnień projektów decyzji o warunkach zabudowy oraz projektów decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

2. REALIZACJA ZADAŃ W MIEŚCIE RADOMIU

2.1. Uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Od 24 września 2023r. w związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do kompetencji PPIS należy uzgodnienie projektów decyzji warunków zabudowy i celu publicznego. Ogółem wpłynęło 124 wnioski.

Wydano 23 postanowienia warunków zabudowy. W 76 przypadkach nie zajęto stanowiska w sprawie uzgodnień warunków zabudowy. W 25 przypadkach nie zajęto stanowiska w sprawie uzgodnień lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Odstąpienia dotyczyły głównie zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz sieci gazowe, energetyczne, dla których stwierdzono brak szczególnych wymagań higienicznych i zdrowotnych.

2.2. Uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Wydano 8 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uzgodniono 8 projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz 1 projekt studium.

Uzgodnienia dotyczyły niewielkich obszarów miasta Radomia.

W 2023r. nie było przypadków odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny.

Do uzgodnień wpływały projekty uchwał w sprawie uchwalenia mpzp (tekst i rysunek planu) wraz prognozą oddziaływania na środowisko.

Rozstrzygnięcia dokonywano oceniając zaproponowane w ustaleniach projektu planu nakazy i zakazy eliminujące lub ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi przyjętych rozwiązań, jak również oceniając prawdopodobieństwo powstania znaczących oddziaływań w związku z realizacją ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierały ustalenia w zakresie ochrony środowiska. W celu ochrony powietrza atmosferycznego oraz ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi wprowadzano zapisy, że lokalizowane na poszczególnych działkach budowlanych przedsięwzięcia, których funkcjonowanie wiąże się z emisją zanieczyszczeń atmosferycznych, hałasu i pól elektromagnetycznych, nie mogą powodować poza granicami tych działek przekroczenia standardów jakości powietrza oraz przekroczenia poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych określonych w przepisach odrębnych.

W strefach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, w szczególności wzdłuż ulic wprowadzano zakaz lokalizowania od strony źródła hałasu pomieszczeń mieszkalnych i innych pomieszczeń o funkcjach chronionych (np. oświatowych).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierały ustalenia dotyczące gospodarowania odpadami. Gospodarowanie odpadami odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem ustaleń aktualnie obowiązującego regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz innych przepisów gminnych dotyczących zakresu gospodarki odpadami.

Na terenie miasta Radomia zaopatrzenie w wodę realizowane jest wyłącznie z komunalnego systemu zaopatrzenia w wodę poprzez budowę i rozbudowę sieci wodociągowej, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach odrębnych. Odprowadzanie ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych – z istniejącego i planowanego zagospodarowania terenów - do ogólnomiejskiego, komunalnego systemu kanalizacji sanitarnej, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych w budynkach lub częściach budynków pełniących funkcje użyteczności publicznej wprowadzano obowiązek przystosowania tych budynków i zagospodarowania terenu do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

2.3. Wydawanie opinii dotyczących obowiązku sporządzania raportu oraz określanie jego zakresu dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko.

Wydano 21 opinii sanitarnych określających zakres raportu.

W przypadku inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na środowisko i zdrowie ludzi, takich jak zmiana sposobu przeznaczenia budynku byłej szwalni na zakład rozbioru mięsa wieprzowego, wołowego i drobiu oraz budynku mieszkalnego na budynek socjalno-biurowy przy ul. Klwateckiej, budowa zespołu hal wraz z częściami socjalno-biurowymi przy ul. Marii Gajl, budowa dwóch budynków usługowo-biurowych „Colosseum i Okręt” z garażami podziemnymi przy ul. Kieleckiej i Maratońskiej, rozbudowa stacji tankowania gazem LPG z trzystanowiskową samoobsługową myjnią samochodową o stację paliw płynnych przy ul. Kwiatkowskiego, nałożono obowiązek sporządzenia raportu.

Dla inwestycji takich jak rozbudowa punktu zbierania odpadów przy ul. Z. Holszańskiej, budowa stacji z myjnią samochodową przy ul. Lesiowskiej, montaż linii technologicznej do recyklingu metali w istniejącym budynku przy ul. Tarnobrzeskiej, rozbudowa instalacji do malowania, dekorowania, cięcia i szlifowania przy ul. Marii Fołtyn, rozbudowa zakładu produkcyjnego DÜRR Polska przy ul. Wrocławskiej, budowa stacji paliw z budynkiem obsługi oraz trzystanowiskową bezdotykową myjnią samochodów przy ul. Kozienickiej, rozbudowa budynku magazynowego z zapleczem technicznym przy ul. Inwestycyjnej, budowa dwóch budynków mieszkalnych, wielorodzinnych z garażami podziemnymi przy ul. Świerkowej, posadowienie zbiorników na azot ciekły i argon na terenie zakładu Techmatik S.A. przy ul. Żółkiewskiego, prowadzenie punktu tymczasowego magazynowania oraz przeładunku odpadów przy ul. Energetyków, montaż instalacji do nakładania powłok lakierniczych przy ul. Sadowniczej, budowa centrum sportowo-szkoleniowego „Radomiak” na Kapturze, rozbudowa drogi powiatowej ul. Zbrowskiego oraz budowa skrzyżowań ul. Zbrowskiego z drogami publicznymi przy ul. Zbrowskiego, budowa instalacji zbiornikowej na gazy techniczne przy ul. Kazimierza Mroza, budowa 23 budynków mieszkalnych jednorodzinnych przy ul. Mlecznej, odstąpiono od obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko.

2.4 Opiniowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wydano 3 opinie sanitarne opiniującą realizację przedsięwzięcia. Opinie dotyczyły takich inwestycji jak: przetwarzanie odpadów metodą R5 i R12 na Malczewie, budowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Kąkolowej/Stepowej oraz zakład przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne w celu produkcji wysoko kalorycznej mieszanki, stosowanej jako paliwo alternatywne oraz wosku poliolefinowego – karbonizatu przy ul. Ziemowita.

W raporcie ooś przedstawione były rozwiązania ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi, jak również odnoszono się do możliwości wystąpienia konfliktów społecznych.

W przypadku przetwarzania odpadów metodą R5 i R15 na Malczewie, wydano opinię opiniującą negatywnie planowane przedsięwzięcie.

Planowane przedsięwzięcia na terenie miasta Radomia nie powodowały konfliktów społecznych.

2.5. Uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych. Opracowywanie innych opinii dotyczących np. projektów technologicznych, opinii o lokalu itp.

Wydano łącznie 26 opinii sanitarnych. Uzgodnienia dotyczyły projektów lokali gastronomicznych, salonów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu, gabinetów lekarskich, fizjoterapii i logopedii, instalacji wentylacji mechanicznej dla adaptacji dwóch lokali usługowych na gabinety indywidualnej praktyki lekarskiej chirurgicznej oraz rozbudowie przychodni POZ przy ul. Radomskiego.

Wydano 1 zaświadczenie dotyczące inwestycji pn. „obiekty budowlane hali produkcyjnej „Reclaiming”, „Filter Technology”, pomieszczenia techniczne PT-2, PT-3, PT-4 oraz urządzenia techniczne dla tych obiektów budowlanych”, zlokalizowanych na terenie ITM Poland Sp. z o.o. w Radomiu, ul. Stanikowskiego 2, spełniające warunki sanitarno-higieniczne oraz wymagania określone w przepisach bhp.

W większości przypadków do zaopiniowania składano projekty technologiczne. W przypadku nowobudowanych lub rozbudowanych obiektów składano kompletny projekt budowlany.

Każdy złożony projekt jest weryfikowany pod kątem funkcjonalności pomieszczeń, zapewnienia właściwych warunków sanitarnohigienicznych oraz zgodności z obowiązującymi przepisami, w tym konieczności uzyskania odstępstw od przepisów technicznych.

Podczas opiniowania dokumentacji projektowej:

- w przypadku niewystarczającej wysokości pomieszczeń, zagłębienia oraz braku oświetlenia dziennego informowano o konieczności uzyskania odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych
- w przypadku rozwiązań instalacyjnych zwracano szczególną uwagę na zapewnienie oświetlania naturalnego lub sztucznego oraz sposób wentylowania pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i przeznaczonych na pobyt ludzi,
- zwracano uwagę na przyłączenie do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, usytuowanie elementów zagospodarowania działki;
- zwracano uwagę na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, właściwe drogi technologiczne, odpowiednie wyposażenie w urządzenia sanitarne;
- zwracano uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych;

- oceniano sposób składowania odpadów oraz odprowadzenie ścieków bytowo-gospodarczych, przemysłowych, gnojówki lub gnojowicy oraz sposób przetrzymywania i przekazywania do utylizacji lub wykorzystania rolniczego.

2.6. Udział w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

Wydano 39 opinii o dopuszczeniu obiektów do użytkowania.

Zrealizowano inwestycje:

- hala magazynowa z częścią biurowo-socjalną, ul. Wielkopolska,
- budynek mieszkalny wielorodzinny z garażem podziemnym, ul. Grzybowska,
- hala handlowo-magazynowo-garażowa, ul. Lubelska 65,
- remont i przebudowa budynku, ul. Rynek,
- budynek magazynowo-biurowy, ul. Ks. Ziei,
- budynek mieszkalny wielorodzinny nr 2 z garażem, ul. Królowej Jadwigi,
- rozbudowa hotelu o ogród zimowy wraz z salą konsumpcyjną, ul. Bulwarowa,
- budynek mieszkalny, wielorodzinny z usługami w parterze, ul. Rapackiego/Stefanii Sempołowskiej,
- dom seniora, ul. dr Stefanii Perzanowskiej,
- budynek usługowy z częścią magazynową, ul. Kielecka,
- stacja diagnostyczna i myjnia automatyczna, ul. Wierzbicka,
- budynek usługowy (II kondygnacja poddasze), ul. Limanowskiego,
- budynek usługowo-biurowy, ul. Struga,
- dwa budynki usługowo-handlowe (budynek A i B), ul. W. Malczewskiej/Przytycka,
- budynek mieszkalny wielorodzinny z usługami w parterze i garażem podziemnym, ul. Staszica,
- budynek mieszkalny wielorodzinny z garażem podziemnym, ul. Pośłów Greckich,
- budynek usługowo-handlowy, ul. 11-Listopada,
- rozbudowa istniejącego budynku biurowego o szwalnię i wewnętrzną instalację gazu, ul. Potkanowska,
- stadion piłkarski ul. Struga,
- warsztat montażu instalacji gazowych LPG, ul. Pasterska,
- budynek SOR wraz z infrastrukturą, ul. Aleksandrowicza,
- nadbudowa i przebudowa budynku handlowego oraz wiaty na wózki sklepowe, ul. Kozienicka,
- zmiana sposobu użytkowania wraz z przebudową budynku sprężarkowni na myjnię pojemników, kontenerów, zbiorników po odpadach niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne oraz samochodów i pojazdów technologicznych, budynku gazów technicznych na budynek magazynowy, budynku gospodarki olejowej na budynek magazynowy z funkcją socjalno-biurową, warsztatowo-remontową, ul. Energetyków,
- hala produkcyjna, ul. Polna,
- budynek handlowy jednokondygnacyjny oraz garaż jednokondygnacyjny, ul. Szara,
- dwa budynki mieszkalne wielorodzinne z garażami podziemnymi, ul. Warsztatowa,
- budynek handlowo-usługowy (salon sprzedaży i serwis samochodowy), ul. Warszawska,

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu

26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D

Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23

sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

- przebudowa dwóch lokali nr 053 i 052 wraz ze zmianą sposobu użytkowania lokalu handlowego nr 052 na potrzeby restauracji McDonald's w Galerii Słonecznej, ul. Chrobrego,
- rozbudowa i przebudowa budynku handlowo-usługowego, ul. Słowackiego,
- budynek biurowy, ul. Kozienicka,
- budynek mieszkalny wielorodzinny 7A i 7B, ul. Radiowa,
- zmiana sposobu użytkowania piekarni na warsztat samochodowy, ul. Hutnicza,
- zmiana sposobu użytkowania budynku mieszkalnego jednorodzinnego na dom dziecka, ul. Różana,
- przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku handlowego na budynek salonu samochodowego z serwisem, ul. Niemcewicz,
- budynek magazynowo-logistyczny z częścią socjalno-biurową, ul. Grobickiego,
- rozbudowa i przebudowa budynku handlowo-usługowego, ul. Prażmowskiego,
- przebudowy części budynku Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 na potrzeby Branżowego Centrum Umiejętności, ul. T. Kościuszki,
- obiekty gastronomiczne,
- budynki mieszkalne wielorodzinne z garażami podziemnymi,
- budynki usługowo – mieszkalne,
- obiekty hotelowe, biurowe, usługowe i handlowe,
- obiekty drogowe.

W 30 przypadkach odstąpiono od przeprowadzenia oględzin (tzw. „milcząca zgoda”). Nie zajęcie stanowiska dotyczyło głównie niewielkich, prostych obiektów lub nie będących pod nadzorem PPIS Radom takich jak: ulice, obiekty magazynowe, małe obiekty handlowe itp.

Podczas odbioru obiektów budowlanych, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej otrzymywali: projekty budowlane (najczęściej uzgadniane przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych lub Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu). Ponadto dla wszystkich obiektów zgłaszanych do użytkowania wymagane jest przedłożenie pozytywnego wyniku badania wody (mikrobiologia w przypadku zaopatrzenia w wodę z miejskiej sieci wodociągowej i pełna próba w przypadku indywidualnego ujęcia).

Na terenie miasta Radomia obiekty są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.

Obiekty dopuszczane do użytkowania wyposażone są w zależności od przeznaczenia obiektu i jego standardu w wentylację grawitacyjną, wentylację mechaniczną, wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła, klimatyzację.

W większości przypadków projekty obiektów zgłaszanych do użytkowania posiadają uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Podczas kontroli sprawdzana jest zgodność realizacji obiektów z zatwierdzonym projektem budowlanym. Zgodnie z art. 35 ustawy Prawo budowlane przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę organ administracji architektoniczno-budowlanej sprawdza zgodność projektu budowlanego z ustaleniami wymagania ochrony środowiska, określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

2.7. Podsumowanie.

W Radomiu realizowana jest duża liczba inwestycji infrastrukturalnych. Realizowana jest budowa i modernizacja gospodarki wodno – ściekowej oraz budowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta.

Następuje systematyczna poprawa warunków sanitarno-higienicznych zakładów produkcyjnych, usługowych i obiektów handlowych.

Ogółem należy stwierdzić, że stan sanitarny miasta Radom ulega systematycznej poprawie.

3. REALIZACJA ZADAŃ W POWIECIE RADOMSKIM

3.1. Uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Od 24 września 2023r. w związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do kompetencji PPIS należy uzgodnienie projektów decyzji warunków zabudowy i celu publicznego.

Ogółem wpłynęło 252 wnioski.

Wydano 4 postanowienia warunków zabudowy oraz 4 postanowienia celu publicznego. W 204 przypadkach nie zajęto stanowiska w sprawie uzgodnień warunków zabudowy. W 40 przypadkach nie zajęto stanowiska w sprawie uzgodnień lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Odstąpienia dotyczyły głównie zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz sieci gazowe, energetyczne, dla których stwierdzono brak szczególnych wymagań higienicznych i zdrowotnych.

3.2. Uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Wydano 9 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uzgodniono 8 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uzgodnienia dotyczyły części gminy Zakrzew, Przytyk, Iłży i części miasta Pionki.

W 2023r. nie było przypadków odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej ooś.

Do uzgodnień wpływały projekty uchwał w sprawie uchwalenia mpzp (tekst i rysunek planu) wraz prognozą oddziaływania na środowisko.

Rozstrzygnięcia dokonywano oceniając zaproponowane w ustaleniach projektu planu nakazy i zakazy eliminujące lub ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi przyjętych rozwiązań, jak również oceniając prawdopodobieństwo powstania znaczących oddziaływań w związku z realizacją ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierały ustalenia w zakresie ochrony środowiska. W celu ochrony powietrza atmosferycznego oraz ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi wprowadzano zapisy, że lokalizowane na poszczególnych działkach budowlanych przedsięwzięcia, których funkcjonowanie wiąże się z emisją zanieczyszczeń atmosferycznych, hałasu i pól elektromagnetycznych, nie mogą powodować poza granicami tych działek przekroczenia standardów jakości powietrza oraz przekroczenia poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych określonych w przepisach odrębnych.

W planach wprowadzano ograniczenia w zakresie chowu i hodowli zwierząt dotyczące obsady (DJP). Ponadto wprowadzano obowiązek tworzenia pasów zieleni izolującej zabudowę mieszkaniową od terenów i obiektów stwarzających uciążliwość. Wprowadzano zapisy ograniczające możliwość realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierały ustalenia dotyczące gospodarowania odpadami. Gospodarowanie odpadami odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem ustaleń aktualnie obowiązującego regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz innych przepisów gminnych dotyczących zakresu gospodarki odpadami.

Na terenie gmin powiatu radomskiego zaopatrzenie w wodę realizowane jest z istniejących sieci wodociągowych. Na terenach nie posiadających takich sieci, do czasu budowy nowych sieci wodociągowych dopuszcza się zaopatrzenie w wodę z indywidualnych studni z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych.

Odprowadzanie ścieków sanitarno-bytowych realizowane jest do sieci kanalizacji ściekowej, w przypadku braku sieci kanalizacyjnej dopuszcza się ich gromadzenie w zbiornikach bezodpływowych oraz dopuszcza się ich oczyszczanie w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

W mpzp wprowadzano obowiązek dostosowania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (tj. sprawdzano sposób realizacji dostępności do przestrzeni użyteczności publicznej na terenach przeznaczonych pod zabudowę usługową czy też mieszkaniowo-usługową).

3.3. Wydawanie opinii dotyczących obowiązku sporządzania raportu oraz określanie jego zakresu dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko.

Wydano 54 opinie sanitarne określające zakres raportu.

W przypadku inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na środowisko i zdrowie ludzi, takich jak np.: budowa zakładu betoniarskiego w miejscowości Taczów gm. Zakrzew, budowa zakładu produkcji zbiorników betonowych w miejscowości Klwaty, gmina Jedlińsk, rozbudowa gospodarstwa rolnego polegająca na rozbudowie budynku

inwentarskiego - obory oraz dwóch budynków gospodarczych w zabudowie zagrodowej w miejscowości Zalesice, gmina Wierzbica, nałożono obowiązek sporządzenia raportu.

Dla inwestycji takich jak: przebudowa istniejących dróg, sieci kanalizacyjne, zabudowy mieszkaniowe, obiekty magazynowo – biurowe, budowa parkingów dla samochodów osobowych i autobusów, niewielkie rozbudowy istniejących zakładów produkcyjnych, farmy fotowoltaiczne itp. odstąpiono od obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko.

3.4. Opiniowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wydano 3 opinie sanitarne opiniujące realizację przedsięwzięcia. Opinie dotyczyły m.in. rozbudowy istniejącego zakładu Soudal Manufacturing Sp. z o.o. w miejscowości Pionki, budowy zakładu zajmującego się produkcją betonu towarowego oraz wyrobów budowlanych z betonu w miejscowości Taczów, gm. Zakrzew, zwiększenia zdolności produkcyjnej powyżej 50Mg/rok – budowie budynku produkcyjnego wyrobów ceramicznych z częścią socjalną w miejscowości Gzowice Folwark, gm. Jedlnia-Letnisko.

3.5. Uzgodnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych. Opracowywanie innych opinii dotyczących np. projektów technologicznych, opinii o lokalu itp.

Wydano łącznie 16 opinii sanitarnych. Uzgodnienia dotyczyły projektów, salonów fryzjerskich, kosmetycznych, oczyszczalni ścieków, hydroforni, pompowni wody, przedszkoli, żłobków, usług przedpogrzebowych oraz hoteli robotniczych.

- Uzgodniono projekt budowlany budowy Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Jaszowice, gm. Zakrzew oraz projekt budowlany przebudowy stacji uzdatniania wody w miejscowości Dąbrówka Zabłotnia, gm. Kowala.
- Uzgodniono projekty budowlane budowy oczyszczalni ścieków sanitarnych w miejscowości Pakosław oraz w miejscowości Starosiedlice, gm. Iłża.

W większości przypadków do zaopiniowania składano projekty technologiczne. W przypadku nowobudowanych lub rozbudowanych obiektów składano kompletny projekt budowlany.

Każdy złożony projekt był weryfikowany pod kątem funkcjonalności pomieszczeń, zapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych oraz zgodności z obowiązującymi przepisami, w tym konieczności uzyskania odstępstw od przepisów technicznych.

Podczas opiniowania dokumentacji projektowej:

- w przypadku niewystarczającej wysokości pomieszczeń, zagłębienia oraz braku oświetlenia dziennego informowano o konieczności uzyskania odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych;

- w przypadku rozwiązań instalacyjnych zwracano szczególną uwagę na zapewnienie oświetlenia naturalnego lub sztucznego oraz sposób wentylowania pomieszczeń higieniczn-osanitarnych i przeznaczonych na pobyt ludzi;
- zwracano uwagę na przyłączenie do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, usytuowanie elementów zagospodarowania działki;
- zwracano uwagę na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, właściwe drogi technologiczne, odpowiednie wyposażenie w urządzenia sanitarne;
- zwracano uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych;
- oceniano sposób składowania odpadów oraz odprowadzenie ścieków bytowo-gospodarczych, przemysłowych, gnojówki lub gnojowicy oraz sposób przetrzymywania i przekazywania do utylizacji lub wykorzystania rolniczego.

3.6. Udział w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

Wydano 53 opinie o dopuszczeniu obiektów do użytkowania.

Zrealizowano inwestycje:

- budynek świetlicy w miejscowości Kolonia Wawrzychów, gm. Wolanów,
- budynek świetlicy w miejscowości Rogowa, gm. Wolanów,
- budynek handlowo-usługowy z częścią socjalną w miejscowości Iłża,
- hala produkcyjno-magazynowa w miejscowości Kotarvice, gm. Kowala,
- rozbudowa zakładu montażu szaf sterowniczych w miejscowości Kotarvice, gm. Kowala,
- budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Wola Owadowska, gm. Jastrzębia,
- salon sprzedaży wózków widłowych z częścią socjalno-biurową w miejscowości Maliszów, gm. Kowala,
- budynek zakładu tapicerskiego w miejscowości Mniszek, gm. Wolanów,
- przebudowa i rozbudowa budynku handlowego w miejscowości Wierzbica,
- budynek usługowo-warsztatowy naprawa samochodów osobowych w miejscowości Kotarvice, gm. Kowala,
- przebudowa hali magazynowo- produkcyjnej w miejscowości Iłża,
- budynek usługowo-gastronomiczny w miejscowości Podgajek, gm. Przytyk,
- podstacja trakcyjna w miejscowości Bartodzieje, gm. Jedlińsk,
- budynek usługowy w miejscowości Milejowice, gm. Zakrzew,
- budynek zakładu tapicerskiego w miejscowości Kacprowice, gm. Wolanów,
- rozbudowa szpitala o pawilon zachowawczy, budynek ochrony, kotłownię, przyłącza rezerwowe w miejscowości Pionki,
- prywatny gabinet lekarski w miejscowości Kowala,
- przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Wolanów,
- budowa kontenera magazynowego oraz przebudowa SUW w miejscowości Mireń, gm. Pionki,
- rozbudowa fermy drobiu o budowę 3 kurników wraz z infrastrukturą techniczną w miejscowości Kłonów, gmina Gózd,
- budowa strażnicy OSP w miejscowości Kowala,
- dobudowa budynku szatni oraz sal lekcyjnych z zapleczem socjalnym do budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w miejscowości Kowala,
- zmiana sposobu użytkowania części budynku remizy na świetlicę w miejscowości Bardzice, gm. Kowala,
- budowa posterunku policji w miejscowości Gózd,

- przebudowa budynku istniejącej apteki szpitalnej w miejscowości Pionki,
- przebudowa (rewitalizacja) istniejącego budynku realizowanego w ramach zadania p.n. „Poprawa stanu infrastruktury Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Pionkach poprzez rozbudowę infrastruktury, rewitalizację istniejącego budynku – etap III (budynek administracyjno-laboratoryjny – zakład diagnostyki laboratoryjnej) w miejscowości Pionki,
- zmiana sposobu użytkowania, adaptacja i rozbudowa budynku szkoły podstawowej na przedszkole w miejscowości Wierzbica,
- budynek handlowo-usługowy w miejscowości Pionki,
- stacja kontroli pojazdów dla pojazdów do 3,5T wraz z zakładem mechaniki pojazdowej w miejscowości Skaryszew,
- rozbudowa budynku Zespołu Szkół i Placówek o łącznik między szkołą, a internatem oraz budowa mini obserwatorium – etap II w miejscowości Chwałowice, gm. Iłża,
- budowa budynku OSP w miejscowości Jaszowice, gm. Zakrzew,
- budynek świetlicy gminnej w miejscowości Mąkosy Nowe, gm. Jastrzębia,
- budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Wólka Lesiowska, gm. Jastrzębia,
- zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na budynek usługowy – gabinet masażu w miejscowości Skaryszew,
- budynek amfiteatru przy Zespole Szkół i Placówek w Chwałowicach, gm. Iłża,
- rozbudowa dworca kolejowego PKP Pionki Zachodnie w miejscowości Pionki,
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Odechowiec, gm. Skaryszew,
- przebudowa i rozbudowa Miejsca Obsługi Podróżnych Zakrzew Wschód wraz ze zmianą kategorii z I na II obejmującą budowę stacji paliw i rozbudowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Wola Taczowska, gm. Zakrzew,
- przebudowa dworca kolejowego Pionki w miejscowości Pionki,
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kolonia Lesiów, gm. Jastrzębia,
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Wojciechów, gm. Jastrzębia,
- przebudowa i modernizacja budynku Zespołu Szkół im. J. Śniadeckiego w miejscowości Pionki,
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Sołtyków, gm. Skaryszew,
- przebudowa i rozbudowa Miejsca Obsługi Podróżnych Zakrzew Wschód wraz ze zmianą kategorii z I na II – etap obejmujący budowę restauracji Mc Donald's w miejscowości Wólka Taczowska, gm. Zakrzew,
- rozbudowa budynku stacji uzdatniania w miejscowości Kolonia Glinice, gm. Przytyk,
- przebudowa pomieszczeń istniejącego oddziału Pediatrii wraz z budową szybu windowego w miejscowości Iłża,
- budynek handlowo-usługowy w miejscowości Jasieniec Iłżecki Górny, gm. Iłża,
- hala produkcyjno-magazynowa z częścią socjalno-biurową w miejscowości Wola Gutowska, gm. Jedlińsk,
- budynek garażowy z zapleczem socjalnym w miejscowości Pionki,
- budynek usługowo-handlowy w miejscowości Kosów, gm. Kowala,
- budynek administracyjno-socjalny w miejscowości Kończyce-Kolonia, gm. Kowala,

W 24 przypadkach odstąpiono od przeprowadzenia oględzin (tzw. „milcząca zgoda”).

Nie zajęcie stanowiska dotyczyło głównie niewielkich, prostych obiektów lub nie będących pod nadzorem PPIS Radom takich jak: drogi, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, obiekty magazynowe, myjnie bezdotykowe, małe obiekty handlowe itp.

Podczas odbioru obiektów budowlanych, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej otrzymywali: projekty budowlane (najczęściej uzgadniane przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych lub Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu). Ponadto dla wszystkich obiektów zgłaszanych do użytkowania wymagane jest przedłożenie pozytywnego wyniku badania wody (mikrobiologia w przypadku zaopatrzenia w wodę z miejskiej sieci wodociągowej i pełna próba w przypadku indywidualnego ujęcia).

Na terenie gmin powiatu radomskiego obiekty są podłączone w większości do gminnych sieci wodociągowych. W przypadku braku sieci zaopatrzenie w wodę odbywa się z własnych ujęć.

Ścieki odprowadzane są do gminnej sieci kanalizacyjnej, a w przypadku jej braku do indywidualnych szczelnych zbiorników lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obiekty dopuszczane do użytkowania wyposażone są w zależności od przeznaczenia obiektu i jego standardu w wentylację grawitacyjną, wentylację mechaniczną, wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła, klimatyzację.

W większości przypadków projekty obiektów zgłaszanych do użytkowania posiadają uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Podczas kontroli sprawdzana jest zgodność realizacji obiektów z zatwierdzonym projektem budowlanym. Zgodnie z art. 35 ustawy Prawo budowlane przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę organ administracji architektoniczno-budowlanej sprawdza zgodność projektu budowlanego z ustaleniami wymagań ochrony środowiska, określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

3.7. Podsumowanie.

Największy problem na terenie powiatu radomskiego stanowi brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie gminy posiadają „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”. Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego posiada jedynie miasto Pionki, Gmina Kowala oraz fragmentarycznie niektóre gminy powiatu radomskiego.

Brak obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powoduje problemy z lokalizacją inwestycji w zakresie chowu i hodowli zwierząt. Inwestycje te wzbudzają ogromny opór społeczny, liczne skargi i interwencje.

W powiecie radomskim systematycznie rośnie liczba inwestycji infrastrukturalnych, takich jak drogi, sieci wodociągowe i sieci kanalizacji sanitarnej. Planowana jest dalsza przebudowa dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Następuje systematyczna poprawa warunków sanitarno-higienicznych zakładów produkcyjnych, usługowych i obiektów handlowych.

Ogółem należy stwierdzić, że w 2023r. stan sanitarny gmin na obszarze objętym nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomiu uległ znacznej poprawie.

4. Zestawienie

L.p.	Wydane opinie	Radom	Powiat	Ogółem
1.	Decyzje dot. • opłat	64	68	132
2.	Opinie sanitarne i pisma dot.			
	• środowiskowych uwarunkowań,	4	6	10
	• zakresu raportu,	22	65	87
	• dokumentacji projektowej, koncepcji,	29	16	45
	• dopuszczenia obiektu do użytkowania,	70	78	148
	• studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	1	-	1
	• projektów planów zagospodarowania przestrzennego,	8	9	17
	• zakres prognozy.	8	9	17
	• warunki zabudowy i inwestycje cel publicznego	124	252	376
3.	Kontrole i wizje lokalne • w tym obiektów w trakcie budowy.	49 -	57 1	110 1
4.	Postanowienia	20	9	29

VII. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

1. ZADANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizację zadań wynikających z art. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie ochrony i umacniania zdrowia mieszkańców opierała na:

- wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego;
- wytycznych Wojewody Mazowieckiego;
- trendach Komisji Europejskiej;
- trendach Światowej Organizacji Zdrowia;
- wytycznych Narodowego Programu Zdrowia;
- zaleceń Ministra Zdrowia;
- wytycznych Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS;
- wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- porozumieniach zawartych z partnerami realizowanych przedsięwzięć;
- potrzebach wynikających z bieżącej sytuacji epidemiologicznej.

Działalność oświatowo – zdrowotna była planowana, realizowana i monitorowana zgodnie z obowiązującym w PSSE systemem zarządzania jakością. Osoby odpowiedzialne za obszar Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizowały zadania nastawione na organizowanie, wspieranie i wzmacnianie środowiskowe w obszarze zdrowia publicznego poprzez:

- pogłębianie wiedzy merytorycznej i metodycznej w ramach inicjowanych interwencji programowych i nieprogramowych u koordynatorów, współorganizatorów, adresatów przedsięwzięć prozdrowotnych;
- dostarczanie zainteresowanym instytucjom, osobom indywidualnym narzędzi pracy tj. oprzyrządowania stanowiącego wzmocnienie działań profilaktycznych;
- prowadzenie poradnictwa, udzielanie instruktaży, współorganizację konferencji;
- udział w organizacji lokalnych plenerowych imprez prozdrowotnych;
- udział w organizacji ogólnopolskich kampanii informacyjno – edukacyjnych;
- popularyzację informacji związanych z zagrożeniami zdrowotnymi, możliwościami im zapobiegania, prezentowanie oferty edukacyjnej, dokumentowanie wydarzeń zdrowotnych za pośrednictwem lokalnych mass – mediów i na stronie internetowej PSSE oraz Facebooku;
- wizytacje w celu monitorowania efektów inicjowanych programów edukacyjnych;
- kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz zwiększania potencjału zdrowotnego społeczności lokalnej.

Oferta Pionu Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia dotyczyła istotnych aspektów zdrowotnych, opierała się na interwencjach programowych i działaniach akcyjnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Tematyka obejmowała:

- popularyzację zasad zdrowego stylu życia w zakresie poprawy sposobu żywienia ludności i jakości zdrowotnej żywności oraz zmniejszenie występowania nadwagi i otyłości poprzez upowszechnienie wiedzy o składzie i zawartości odżywczej produktów żywnościowych oraz znakowaniu żywności w celu umożliwienia konsumentom dokonania świadomego wyboru;
- propagowanie roli aktywności fizycznej dla organizmu człowieka;
- zapobieganie zagrożeniom związanym z paleniem tytoniu, używaniem narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem NPS (nowych substancji psychoaktywnych);
- zwiększenie skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym i niezakaźnym, w tym:
 - zapobieganie zakażeniom SARS COV-2 i zachorowaniom na COVID 19 zgodnie z wytycznymi,
 - zapobieganie zakażeniom HIV/AIDS poprzez promowanie odpowiedzialnych postaw i unikania ryzykownych zachowań seksualnych oraz pogłębianie wiedzy w oparciu o aktualne doniesienia w powyższym zakresie,
 - zapobieganie HAV, HBV, HCV,
 - profilaktykę chorób występujących sezonowo (np. grypa),
 - promocję szczepień ochronnych,
- profilaktykę zatruc pokarmowych (przeciwdziałanie błędom żywieniowym, zatruciom grzybami),
- zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- profilaktykę chorób nowotworowych,
- profilaktykę wszawicy,
- propagowanie zasad bezpieczeństwa podczas zimowego i letniego wypoczynku,
- profilaktykę związaną z lekoopornością.

Odbiorcy powyższych treści to: dzieci uczęszczające do przedszkoli, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, ich rodzice / opiekunowie, nauczyciele, osoby organizujące i korzystające ze zorganizowanych form wypoczynku zimowego i letniego, pracownicy placówek służby zdrowia, pacjenci, osoby starsze, osoby uczestniczące w inicjowanych bądź współorganizowanych przez PSSE wydarzeniach prozdrowotnych oraz internauci. Wykładnię dla doboru metod i form pracy stanowiły aktualne wskaźniki epidemiologiczne, poziom „wiedzy wyjściowej” adresatów, do których działania kierowano, a także założenia i cele w podejmowanych interwencjach.

Sekcja OZ i PZ kontynuowała realizację programów ogólnopolskich tj.

- 1) „Trzymaj Formę!”;
- 2) „Bieg po zdrowie”;
- 3) „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”;
- 4) „Program Zapobiegania Uzależnieniom od Alkoholu i Innych Środków Psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość”;
- 5) „Skąd się biorą produkty ekologiczne?” (w zakresie wiedzy nt. rolnictwa ekologicznego oraz właściwych nawyków żywieniowych);

wojewódzkich w zakresie profilaktyki chorób onkologicznych:

- 1) „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” (dot. profilaktyki raka szyjki macicy);
- 2) „Zdrowe Piersi Są OK!” (dot. profilaktyki raka piersi);
- 3) „Znamie! Znam je?” (dot. profilaktyki czerniaka);

w zakresie chorób zakaźnych:

- 1) „Podstępne WZW”;

w zakresie podstawowych zachowań prozdrowotnych:

- 1) „#Żyj Dobrze” (dot. higieny, zdrowego żywienia, znaczenia aktywności fizycznej i profilaktyki oraz zdrowia psychicznego);

oraz lokalnych:

- 1) „Czyste Powietrze Wokół Nas” (dot. profilaktyki w zakresie biernego palenia);
- 2) „Nie Pal Przy Mnie, Proszę” (dot. profilaktyki antynikotynowej);
- 3) „Znajdź Właściwe Rozwiązanie”(dot. profilaktyki antynikotynowej).

2. PROGRAMY OGÓLNOPOLSKIE

2.1. „Trzymaj Formę!”.

Przeciwdziałając epidemii otyłości wśród dzieci i młodzieży spowodowanej siedzącym trybem życia i złymi nawykami żywieniowymi, Państwowa Inspekcja Sanitarna po raz XVII realizowała program pt. „Trzymaj Formę!”. Jest on odpowiedzią na zalecenia strategii WHO w zakresie diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Grupę docelową stanowili uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych i ich rodzice. Głównym celem było kształtowanie prawidłowych nawyków poprzez promocję zasad aktywnego trybu życia i rolę zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Uczniowie pogłębiali wiedzę z zakresu racjonalnego odżywiania, szkodliwości sztucznych dodatków żywieniowych, znajomości wartości odżywczych i kalorycznych, szkodliwości tzw. „jedzenia śmieciowego”, czynników sprzyjających powstawaniu nadwagi i otyłości oraz zainteresowanie aktywnymi formami spędzania wolnego czasu. W XVII edycji w programie uczestniczyło 34 szkoły, edukacją objęto 1146 uczniów, w tym: 17 szkół w powiecie grodzkim i 2738 uczniów oraz 17 szkół z powiatu ziemskiego i 1024 uczniów. Zaobserwowano zwiększony zasięg do roku ubiegłego.

2.2. „Bieg po zdrowie”.

Palenie tytoniu od lat stanowi jedną z głównych przyczyn wysokiej umieralności w dorosłej populacji Polski, a ekspozycja na dym tytoniowy prowadzi do szeregu przewlekłych chorób takich jak: choroby serca i naczyń krwionośnych, nowotwory układu oddechowego oraz nienowotworowe choroby układu oddechowego. Przeprowadzone badania pokazują, że podejmowanie prób palenia i częstość palenia wzrastają z wiekiem, szczególnie pomiędzy 10 a 13 rokiem życia. Z myślą o tej grupie wiekowej stworzony został program profilaktyki antytytoniowej „Bieg po zdrowie”, który przede wszystkim ma na celu opóźnianie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży. Stanowi również źródło rzetelnej wiedzy na temat problematyki palenia tytoniu, ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów, a także pokazuje atrakcyjność życia w środowisku wolnym od tytoniu. W VIII edycji programu wzięło udział 30 szkół podstawowych, edukacją objęto 2497 osób, w tym: 14 szkół z powiatu grodzkiego i 1820 osób oraz 16 szkół z powiatu ziemskiego i 677 osób. Stopień zaangażowania szkół wzrósł w stosunku do roku poprzedniego.

2.3. „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”.

W 2023r. w oparciu o Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV działania podejmowane przez PIS zmierzały do ograniczenia rozprzestrzeniania się zakażeń HIV poprzez krzewienie wiedzy w oparciu o aktualny jej stan, promowanie odpowiedzialnych postaw i unikanie ryzykownych zachowań seksualnych oraz promocję testowania w kierunku HIV. Z oferty edukacyjnej skorzystało 5339 uczniów i 1835 rodziców z 34 szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym w powiecie grodzkim 13 szkół i 4612 uczniów i 1291 rodziców oraz 13 szkół w powiecie ziemskim, 727 uczniów i 544 rodziców. Ponadto akcję informacyjną w zakresie HIV/AIDS prowadzono podczas lokalnych imprez plenerowych tj. pikników, dożynek oraz obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS obchodzonego 01 grudnia.. Rozdawnictwo tematycznych ulotek, broszur połączone było z poradnictwem nt. możliwości wykonywania badań testowych w PKD (Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych). Uczestniczono również w realizacji Kampanii Społecznej „Jedyny Taki Test” popularyzując wczesną diagnostykę w kierunku HIV w social mediach, na stronie internetowej, facebooku oraz podczas lokalnych imprez plenerowych.

2.4. „Program Zapobiegania Uzależnieniom od Alkoholu i Innych Środków Psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość?”.

To pierwsze ogólnopolskie przedsięwzięcie, które kompleksowo podchodzi do problematyki uzależnień. Powstało w oparciu o zawiązane partnerstwo między Głównym Inspektorem Sanitarnym we współpracy z Polską Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutem Medycyny Pracy im. prof.J. Nofera w Łodzi oraz Instytutem Medycyny Wsi

im. W. Chodźki w Lublinie. W ramach X edycji programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” podejmowano działania mające na celu ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Edukacją objęto 1243 uczniów i 150 rodziców z 13 szkół ponadpodstawowych, które złożyły akces przystąpienia do programu, w tym z powiatu grodzkiego 12 szkół, 1213 uczniów i 120 rodziców oraz z powiatu ziemskiego 30 uczniów i 30 rodziców z 1 szkoły. Ponadto tematykę korelującą z programem popularyzowano podczas lokalnych imprez prozdrowotnych, organizując stoiska edukacyjne, gdzie osoby zainteresowane mogły uzyskać niezbędne informacje nt. pomocy osobom korzystającym z używek, obejrzeć walizy edukacyjne prezentujące skutki nałogów dla organizmu człowieka.

2.5. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”.

Program edukacyjny opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego głównym celem jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Z zajęć edukacyjnych skorzystało 1148 przedszkolaków i 324 rodziców z 16 przedszkoli, którym pomagano zrozumieć czym są rolnictwo ekologiczne i produkty ekologiczne, w tym z powiatu grodzkiego 900 przedszkolaków i 264 rodziców z 13 przedszkoli, a z powiatu ziemskiego 248 przedszkolaków i 60 rodziców z 3 przedszkoli. Dzieci uczestniczące w zajęciach edukacyjnych nabyły umiejętność wyboru zdrowych, wartościowych produktów ekologicznych oraz możliwość bycia bardziej świadomym konsumentem już od najmłodszych lat oraz zrozumiały potrzebę nawyków higieniczno-zdrowotnych. Dla rodziców udostępniono dwa webinaria z wystąpieniem ekspertów w celu zwiększenia skuteczności programu.

3. PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia od lat zaangażowana jest w realizację programów w zakresie profilaktyki chorób onkologicznych, których główne cele, to: zwiększenie świadomości wśród młodych ludzi nt. profilaktyki raka piersi, raka szyjki macicy, czerniaka oraz uświadomienie znaczenia badań profilaktycznych dla wczesnej diagnostyki i lepszych efektów leczenia. W 2023 roku realizowane były trzy programy edukacyjne w tym zakresie oraz jeden w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych (WZW), który przeciwdziała marskości wątroby. Wszystkie dedykowane uczniom szkół ponadpodstawowych, realizowane w oparciu o poradniki zawierające kompendium wiedzy merytorycznej i propozycje scenariuszy zajęć lekcyjnych w proponowanym zakresie tematycznym.

3.1. „Zdrowe Piersi Są OK!”.

Rak piersi w Polsce jest na pierwszej pozycji u kobiet, jeśli chodzi o zachorowalność ponad 22%, a na drugiej jeśli chodzi o umieralność. W odpowiedzi na niepokojące statystyki realizowany był program „Zdrowe Piersi Są OK!”, którego celem było motywowanie młodych kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym i kształtowanie nawyków samobadania piersi. Szczególnie wartościowe były zajęcia z wykorzystaniem fantomu, pozwalające identyfikować obecność zmian patologicznych oraz ćwiczeń, podczas których młodzież poznała techniki palpacyjnego badania piersi. W zajęciach uczestniczyło 3498 uczniów z 21 szkół. Na terenie powiatu grodzkiego udział w programie brało 17 szkół i 2955 uczniów, a na terenie powiatu ziemskiego 4 szkoły i 543 uczniów.

3.2. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”.

Okres pandemii w opinii ekspertów z dziedziny medycyny spowolnił zainteresowanie badaniami profilaktycznymi. Każdego roku notuje się około 3 tys. zachorowań na raka szyjki macicy. Uwzględniając te dane, w szkołach ponadpodstawowych niezmiennie od kilku lat realizowany jest program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”. Realizacja działań edukacyjnych ukierunkowanych na zwiększenie świadomości, że wczesne wykrycie choroby nowotworowej daje szansę na jej całkowite wyleczenie, pozwala oczekiwać w przyszłości zmniejszenia wskaźników zapadalności na raka. W związku z tym powyższa tematyka na stałe wpisuje się w szkolny program profilaktyki. Ze zorganizowanych zajęć skorzystało 5188 osób w 20 szkołach, w tym na terenie powiatu grodzkiego w 16 szkołach 4221 osób, a na terenie powiatu ziemskiego w 4 szkołach 967 osób.

3.3. „Znamie! Znam je?”

Czerniak stanowi tylko 6% wszystkich nowotworów skóry, ale aż 80% chorych umiera z powodu tej choroby. Dlatego też wszelkie inicjatywy mające na celu promocję profilaktyki czerniaka są bardzo pożądane. W 2022 roku dzięki współpracy z partnerem – Fundacją „Gwiazda Nadziei” realizowany był program „Znamie! Znam je?”, w ramach którego z edukacji skorzystało 1459 uczniów i 126 rodziców z 12 szkół ponadpodstawowych, w tym z powiatu grodzkiego 1296 uczniów i 20 rodziców w 9 szkołach oraz z powiatu ziemskiego 163 uczniów i 106 rodziców w 3 szkołach. Został on wysoko oceniony zarówno przez realizatorów jak i jego adresatów, znacznie zwiększył świadomość młodych ludzi nt. szkodliwości promieniowania UV oraz podkreślił znaczenie profilaktyki chorób skóry w gronie osób, które skorzystały z oferty.

3.4. „Podstępne WZW”

Program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV jest odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki zakażeń. Jednym ze sposobów przeciwdziałania tej sytuacji jest podnoszenie poziomu wiedzy nt. ryzyka zakażenia, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie oraz kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych. Działaniami edukacyjnymi objęto 3109 uczniów i 499 rodziców z 17 szkół ponadpodstawowych,

w tym w powiecie grodzkim 2576 uczniów, 197 rodziców z 12 szkół oraz w powiecie ziemskim 533 uczniów, 302 rodziców w 5 szkołach. W opinii realizatorów oraz uczestników zajęć proponowana oferta programu została uznana za ważną i potrzebną społecznie.

4. PROGRAMY LOKALNE

W związku z obniżającą się inicjacją związaną z próbami palenia papierosów kontynuowano na poziomie lokalnym edukację antytytoniową związaną z minimalizowaniem jej negatywnych skutków zdrowotnych. W minionym roku realizowano trzy programy profilaktyczne.

4.1. „Czyste Powietrze Wokół Nas”

W ramach redukcji zagrożeń zdrowotnych wynikających z używania wyrobów tytoniowych oraz narażenia na bierne palenie realizowano Przedszkolny Program Profilaktyki Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze Wokół Nas” kierowany do dzieci w wieku 6 lat, ich rodziców/opiekunów. Cele programowe dotyczyły: zwiększenia umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń, a także wzrostu kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy. W minionym roku z zajęć edukacyjnych skorzystało 1849 przedszkolaków i 969 rodziców z 18 przedszkoli i 27 szkół podstawowych, w tym w powiecie grodzkim 941 dzieci i 659 rodziców z 13 przedszkoli i 10 szkół podstawowych, a w powiecie ziemskim 908 dzieci i 310 rodziców z 5 przedszkoli i 17 szkół podstawowych. Z uwagi na fakt konieczności zwiększenia wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem dymu tytoniowego program wzmocniono poprzez :

- prezentację multimedialną wskazującą na szkodliwość palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych dla rodziców/opiekunów dzieci,
- prezentację multimedialną dla przedszkolaków, opracowaną przez pracowników Sekcji.

W szkolnych programach edukacyjnych: „Nie pal przy mnie, proszę”, kierowany do uczniów klas I – III szkół podstawowych oraz „Znajdź właściwe rozwiązanie”, kierowany do uczniów klas V – VII szkół podstawowych, celem było: zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych związanych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.

4.2. „Nie Pal Przy Mnie, Proszę”,

Z oferty skorzystało 3.164 osób z 25 szkół podstawowych, w tym w Powiecie grodzkim 1.554 uczniów i 864 rodziców z 13 szkół podstawowych, a w Powiecie ziemskim 480 uczniów i 266 rodziców z 12 szkół podstawowych. Zasięg naszego oddziaływania był wprost proporcjonalny do zadeklarowanej ilości placówek i odbiorców w przeprowadzonej przez nas diagnozie w zakresie akcesu przystąpienia do programów.

4.3. „Znajdź Właściwe Rozwiązanie”

Z oferty skorzystało 3.173 osób z 30 szkół podstawowych, w tym w powiecie grodzkim 1.665 uczniów i 140 rodziców z 14 szkół podstawowych, a w powiecie ziemskim 1.122 uczniów i 246 rodziców z 16 szkół podstawowych. Zasięg naszego oddziaływania był wprost proporcjonalny do zadeklarowanej ilości placówek i odbiorców w przeprowadzonej przez nas diagnozie w zakresie akcesu przystąpienia do programów.

4.4. „#Żyj Dobrze”

Ideą programu jest uświadomienie i przypomnienie, że mamy wpływ na nasze zdrowie, a wybory dokonywane każdego dnia warunkują jakość naszego życia. Dlatego w treściach programowych uwzględniona została fundamentalna wiedza w zakresie higieny, zdrowego żywienia, znaczenia aktywności fizycznej i profilaktyki oraz poruszone zostały wybrane aspekty zdrowia psychicznego.

Adresatami programu są uczniowie klas 0 – 3 i uczniowie klas 4 – 8 szkół podstawowych; rodzice i opiekunowie uczniów oraz Kadra pedagogiczna szkół. W roku 2023 z oferty skorzystało 26 szkół podstawowych z których 4.534 uczniów i 2.782 rodziców/ opiekunów wzięło udział w edukacji, w tym w Powiecie grodzkim 2.686 uczniów i 1.922 rodziców z 12 szkół, a w Powiecie ziemskim 1.848 uczniów i 860 rodziców z 14 szkół podstawowych. Jako nowy program cieszył się zainteresowaniem i zaangażowaniem szkolnych koordynatorów.

5. INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

Ponadto w minionym roku aktywność pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia skupiała się na kampaniach społecznych, pracy edukacyjno – informacyjnej podczas Bezpiecznych Ferii, Bezpiecznych Wakacji, lokalnych imprez plenerowych, udziale w obchodach Światowych i Ogólnopolskich Dni związanych z tematyką prozdrowotną.

Popularyzacja dotyczyła::

- Światowego Dnia Walki z Otyłością - 01 marca
- Światowego Dnia Zdrowia - 07 kwietnia
- Światowego Dnia bez Tytoniu – 31 maja
- Dni Walki z Rakiem - 04 – 24 czerwca
- Światowego Dnia Wirusowego Zapalenia Wątroby (WZW) - 28 lipca
- Kampanii EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność” - 29 września – 16 listopada
- Miesiąca Profilaktyki Raka Piersi - 01 – 31 października
- Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach - 18 listopada
- Światowego Dnia Rzucania Palenia – 16 listopada
- Światowego Dnia Walki z AIDS – 01 grudnia

Ponadto uczestniczono w:

- Konferencji „Zdrowy człowiek w zdrowym środowisku” – 12 maja
- Święcie Polskiej Niezapominajki” - 14 maja

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu

26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D

Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23

sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

- IX Radomskim Pikniku Zdrowia - 21 maja
- Pikniku Rodzinnym „Dzień Dziecka z Kratkami.pl” – 02 czerwca
- Festynie Rodzinnym – Dni Jedlni -Letniska – 29 lipca
- AIR SHOW – 26-27 sierpnia
- Warsztatach Kulinarynych – Leśne Smakołyki – 29 sierpnia
- X Regatach Diecezji Radomskiej -- 29 września
- Projekcie „Vademecum Zdrowego Seniora” – 10 października – 10 listopada

W ramach powyższych działań organizowane były punkty edukacyjno - informacyjne, gdzie prowadzono dystrybucję materiałów, poradnictwo, pokazy, instruktaże. Bezpośredni kontakt z mieszkańcami był okazją do promowania właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych. Tego typu spotkania są pozytywnie odbierane i są istotnym źródłem informacji związanych ze zdrowiem. Tematyka na okoliczność udziału w tych wydarzeniach była popularyzowana także na stronie internetowej oraz Facebooku PSSE. Dla osób odwiedzających siedzibę PSSE organizowano ekspozycje wizualne połączone z dystrybucją tematycznych ulotek, broszur, plakatów.

W 2023 roku po raz kolejny zorganizowano wystawę „Poznaj Grzyby – Unikniesz Zatrucia”. W siedzibie Stacji od 22 maja do 04 czerwca 2023r. prezentowano plansze nt. zasad bezpiecznego grzybobrania, udostępniano tematyczne ulotki, emitowano filmy edukacyjne, prowadzono zorganizowane zajęcia dydaktyczne dla zainteresowanych grup z placówek oświatowo – wychowawczych. Osoby odwiedzające wystawę mogły poznać grzyby jadalne, trujące obserwując atrapy wypożyczone z WSSE w Warszawie. W minionym roku wystawę odwiedziło 555 osób, w tym 428 dzieci i młodzieży oraz 127 osób indywidualnie zwiedzających wystawę wszyscy jednocześnie otrzymali pakiety edukacyjne. Realizacja powyższego przedsięwzięcia była możliwa dzięki wsparciu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, która od lat jest współorganizatorem tego wydarzenia. Poza zajęciami dedykowanymi dla zorganizowanych grup, w weekendy prowadzono spotkania indywidualne, których uczestnicy również mogli skorzystać z wiedzy prelegentów.

6. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Zainicjowane interwencje programowe były poddawane ocenie. Sekcja OZ i PZ monitorowała skuteczność i jakość inicjowanych programów zgodnie z obowiązującą procedurą kontroli (PK/PZ/01). Wnioski z kontroli pokazują, iż programy zrealizowane były zgodnie z wytycznymi, a przygotowanie merytoryczne jakie zdobyli przedszkolni i szkolni koordynatorzy oraz oprzyrządowanie w programach ułatwiały edukację prozdrowotną, która stanowi ważny element wychowania zdrowotnego. Oferta programowa w zaproponowanej formie spotkała się z dobrym przyjęciem w placówkach nauczania i wychowania, które zgłosiły akces uczestnictwa. Każda wizytacja była udokumentowana i stanowiła okazję do prezentowania dobrych praktyk na przyszłość.

7. WSPÓŁPRACA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA

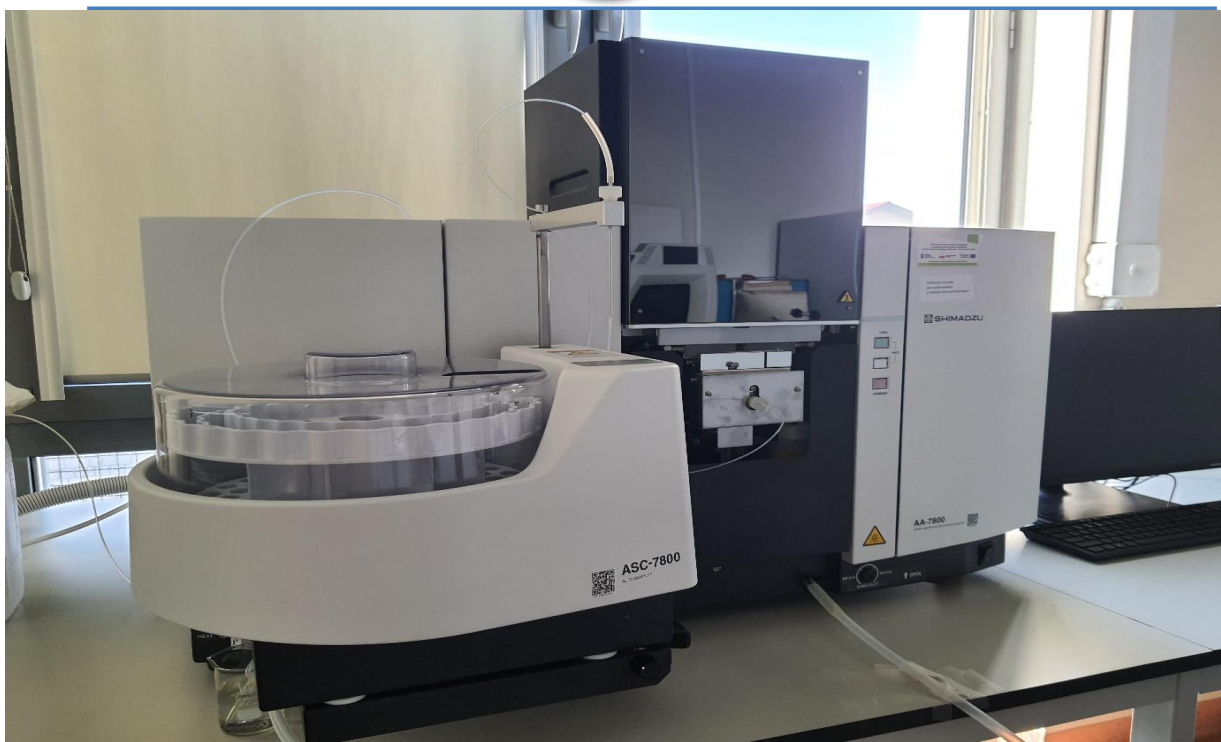
W 2023r. współpraca międzyinstytucjonalna stanowiła ważny element naszej działalności. Oscylowała wokół wszystkich inicjowanych przez Sekcję interwencji programowych i nieprogramowych. Jej zasięg wyznaczały możliwości wsparcia finansowego, rzeczowego, merytorycznego przez potencjalnych współorganizatorów. Strategicznymi partnerami dla kluczowych działań byli: Polskie Towarzystwo Higieniczne z siedzibą w Warszawie; Krajowe Centrum ds. AIDS; Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii; Środowisko Inicjatywa; Akademia Handlowa Nauk Stosowanych; Komenda Miejska Policji, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, Agencja Mienia Wojskowego, Urząd Miejski w Radomiu. Równolegle pracownicy Sekcji OZ i PZ aktywnie uczestniczyli w konferencjach, szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne. Udział dotyczył wsparcia merytorycznego poprzez prezentowanie wykładów i tworzenie stoisk edukacyjno-informacyjnych.

8. WNIOSKI

Działania prozdrowotne prowadzone przez Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia stanowią odpowiedź na problemy zdrowotne społeczeństwa. Różnorodne formy przekazu nie umożliwiły nam dotarcia do oczekiwanego przez nas grona. Należy zwrócić uwagę, iż decyzja o przystąpieniu do programów pozostaje w anatomii dyrektorów placówek, niezależnie od sposobu ich popularyzowania. Po okresie pandemii, nauce hybrydowej reaktywacja współpracy z podmiotami nauczania i wychowania, była utrudniona, gdyż szkoły skupiły się na powrocie do pracy w warunkach stacjonarnych. Miniony rok był okresem przejściowym w powrocie do normalności zakładanych oczekiwań w pracy.

VIII. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Zdjęcie nr 1. Spektrometr absorpcji atomowej SHIMADZU AA-7800 (źródło: zasoby własne PSSE)

1. Realizacja zadań laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Badania laboratoryjne są ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego ludności powiatu miasta Radom i powiatu radomskiego.

Badania prowadzone w Oddziale Laboratoryjnym w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomiu ukierunkowane są na:

- badania i analizy laboratoryjne oraz badania i pomiary środowiskowe w ramach nadzoru sanitarnego i monitoringu w zakresie zagrożeń zdrowia ludności, a w szczególności ochrony dzieci i młodzieży, pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, ludności narażonej na czynniki szkodliwe i uciążliwe znajdujące się w żywności i środowisku,
- laboratoryjną diagnostykę medyczną w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.
- wdrażanie nowych metod badawczych i ich weryfikację według potrzeb wynikających z obowiązujących przepisów prawnych i sytuacji epidemiologicznej.

Laboratorium stosuje metody badawcze opublikowane w normach krajowych i międzynarodowych, wydawnictwach metodycznych Instytutów Naukowo - Badawczych oraz udokumentowane własne procedury badawcze. Wysoki poziom wykonywanych badań oraz kompetencje techniczne laboratorium potwierdza poprzez odbywające się audyty wewnętrzne i coroczne audyty zewnętrzne, przeprowadzane przez Polskie Centrum Akredytacji. Potwierdzeniem wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów oraz wysokiej kompetencji personelu jest systematyczny udział w badaniach PT/ILC organizowanych przez polskie i zagraniczne instytucje.

Podstawowym celem Oddziału Laboratoryjnego jest dążenie do spełnienia oczekiwań klienta poprzez dostarczanie mu rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników badań.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Radomiu dysponuje odpowiednimi warunkami lokalowymi i wyposażone jest w nowoczesną aparaturę pomiarowo-badawczą. W 2023 roku został doposażony w nowoczesny sprzęt i aparaturę pomiarową zakupioną z przyznanego dofinansowania ze środków w ramach realizacji projektu „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno- epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania” programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014- 2020. Zakupiono: dwa sterylizatory parowe, zamrażarkę niskotemperaturową, spektrometr absorpcji atomowej z kuwetą grafitową i przystawką do generacji wodorków, chromatograf ciekłowy z detektorem fluoroscencyjnym i detektorem DAD, system Purge and Trap (P&T), analizator dźwięku, wagę analityczną, myjki ultradźwiękowe, rejestrator temperatury.

Organizacja pracy w laboratorium zapewnia prawidłową realizację zadań statutowych i pozastatutowych. Pracownicy posiadają wymagane kompetencje, zostali odpowiednio przeszkoleni i posiadają upoważnienia do wykonywanej działalności laboratoryjnej.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Radomiu posiada wdrożony na wysokim poziomie system zarządzania, zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” oraz certyfikat akredytacyjny (nr AB 591) wydany przez Polskie Centrum Akredytacji. Jest rzeczywistym członkiem klubu Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB integrującym środowisko laboratoriów badawczych, umożliwiającym wzajemną współpracę, wymianę doświadczeń w zakresie doskonalenia systemu zarządzania i działalności laboratoryjnej.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Radomiu posiada ustaloną **POLITYKĘ JAKOŚCI**, której cele realizowane są poprzez:

- wykonywanie badań / pomiarów przez kompetentny i wykwalifikowany personel, który systematycznie podnosi swoje kwalifikacje przez udział w szkoleniach, studiach podyplomowych, itp.,
- spełnienie wymagań Klientów, co znajduje odzwierciedlenie w pozytywnych informacjach zwrotnych od Klientów oraz w braku skarg na działalność laboratoryjną,
- prowadzenie działalności laboratoryjnej w sposób bezstronny z zachowaniem zasad poufności, co jest potwierdzone indywidualnymi oświadczeniami personelu, w tym personelu współpracującego z Oddziałem Laboratoryjnym, a dodatkowo w Sekcji HPL poprzez deklaracje Klientów dotyczące braku powiązań z pracownikami Laboratorium,
- stałe nadzorowanie i doskonalenie funkcjonującego systemu zarządzania w Oddziale Laboratoryjnym m.in. poprzez audyty wewnętrzne, przeglądy zarządzania oraz bieżący nadzór nad procesami i zasobami,
- monitorowanie ważności uzyskiwanych wyników badań/pomiarów realizowane poprzez regularne korzystanie z materiałów odniesienia, wzorcowanie/sprawdzanie działania wyposażenia, porównania wewnętrznlaboratoryjne, przegląd uzyskanych wyników oraz inne narzędzia statystyczne mające zastosowanie w poszczególnych obszarach działalności laboratoryjnej,
- stosowanie odpowiednich i zwalidowanych /zweryfikowanych w warunkach Laboratorium metod badań, utrzymywanie akredytacji i rozszerzanie zakresu akredytacji,

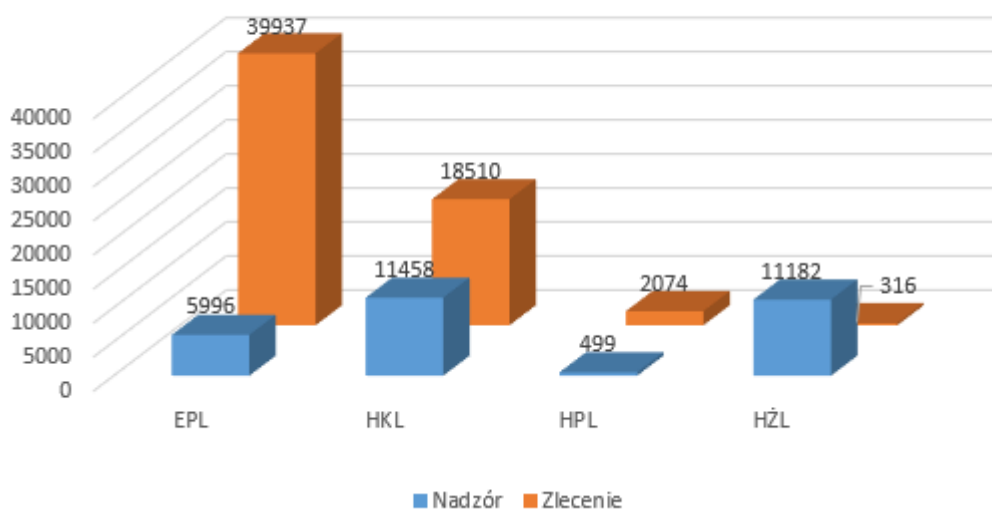
- podejmowanie działań w celu pozyskania nowych Klientów poprzez aktualizowanie zakresu akredytacji oraz planowanie rozszerzenia działalności,
- spójne działanie Laboratorium, poprzez częstą i systematyczną komunikację Kierownictwo Laboratorium - personel Laboratorium, realizowaną przez system narad, szkoleń oraz „kaskadowe” przekazywanie informacji w pionie, ponadto spójne działanie w zakresie realizowanych badań/pomiarów poprzez porównania wewnątrzlaboratoryjne, monitorowanie kompetencji personelu (w tym znajomości procedur badawczych/norm) i szkolenia wewnętrzne z zakresu metod badań.

W skład OL wchodzi następujące sekcje: Sekcja Laboratoryjna Epidemiologii, Sekcja Laboratoryjna Higieny Komunalnej, Sekcja Laboratoryjna Higieny Pracy, Sekcja Laboratoryjna Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia, Sekcja Laboratoryjna Aparatury Specjalnej, Sekcja Laboratoryjna Pożywek.

Próbki do badań pobierane są przez wykwalifikowanych próbkobiorców.

W 2023r. w Oddziale Laboratoryjnym przebadano 4391 próbek wykonując 93832 oznaczeń.

Liczba oznaczeń wykonanych w Oddziale Laboratoryjnym w 2023r.

Głównymi obszarami badań naszego laboratorium są:

- Badania mikrobiologiczne żywności i fizykochemiczne suplementów diety,
- Badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody,
- Badania zagrożeń fizycznych i chemicznych w środowisku pracy,
- Badania epidemiologiczne w zakresie bakteriologii, wirusologii.

2. BADANIA ŻYWNOSTCI

Sekcja Laboratoryjna Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia w związku z realizacją zatwierdzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej” bada pod względem zanieczyszczenia mikrobiologicznego próbki żywności pobrane z obrotu handlowego, w ramach opracowywania ognisk zatruc pokarmowych oraz wykonuje analizy związane z interwencjami konsumentów.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu
26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D
Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23
sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

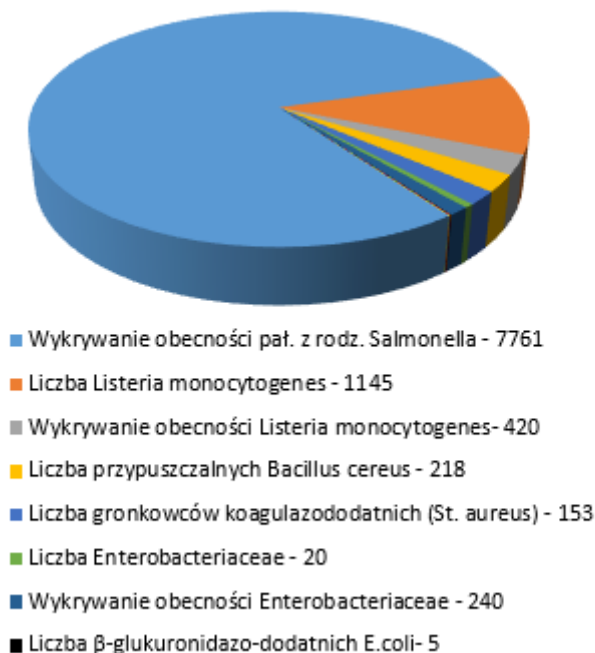
Sekcja Aparatury Specjalnej w ramach urzędowej kontroli oraz na zlecenie klientów wykonuje badania suplementów diety: metale (żelazo, cynk, miedź), kwasy tłuszczowe (kwas erukowy, kwas oleinowy, kwas linolowy, kwas arachidonowy (ARA), kwas dokozaheksaenowy (DHA), kwas eikozapentaenowy (EPA)) i witamina C.

Zdjęcie nr 2. Przygotowanie próbek w mineralizatorze mikrofalowym MARS 6 do oznaczenia metali w suplementach diety metodą płomieniową absorpcyjnej spektrometrii atomowej (źródło: zasoby własne PSSE)

Sekcja Laboratoryjna Żywności i Żywienia działając w zintegrowanym systemie badania żywności w 2023 roku w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych w 2023r. zbadała 1.545 próbek, wykonując 11.498 oznaczeń mikrobiologicznych w następujących kierunkach badań:

Ilość wykonanych oznaczeń w 2023r

3. BADANIA EPIDEMIOLOGICZNE

Sekcja Laboratoryjna Epidemiologii w 2023r. roku wykonywała badania materiału biologicznego (m.in. kału, surowic) w ramach nadzoru sanitarnego (ogniska zatrueń pokarmowych, osoby ze styczności, ozdrowieńcy, chorzy) oraz na zlecenie klienta zewnętrznego (w ramach sprzedaży usług zleconych).

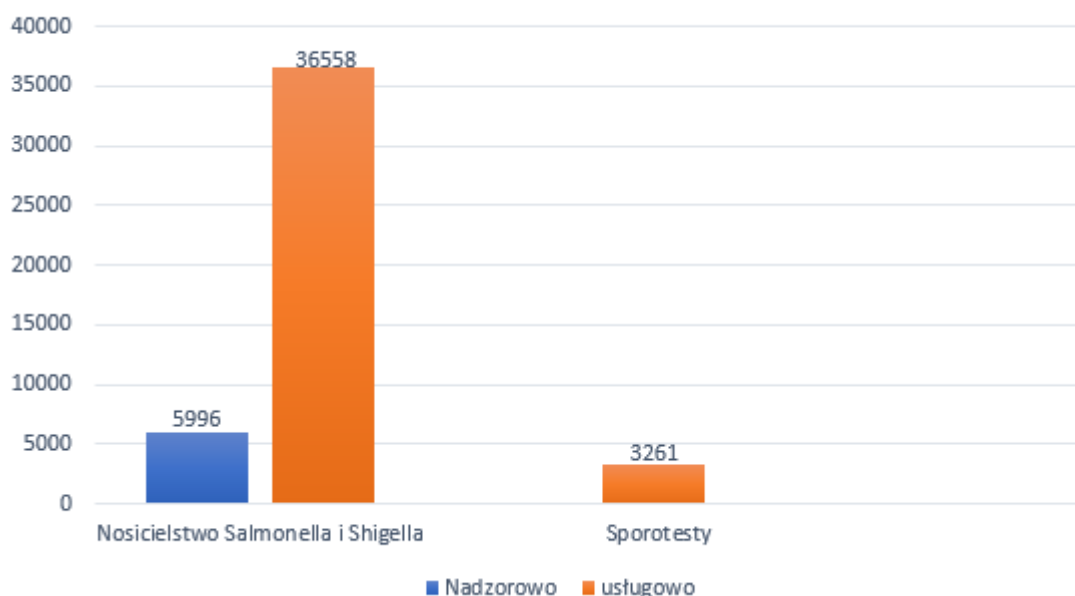
Rodzaje wykonywanych badań:

- 1) bakteriologiczne w kierunku:
 - Wykrywanie chorobotwórczych pałeczek jelitowych,
 - wykrywania i identyfikacji pałeczek z rodzaju Salmonella i Shigella,
 - identyfikacji szczepów Salmonella i Shigella,
- 2) serologiczne w kierunku boreliozy metodą immunoenzymatyczną;
- 3) parazytologiczne
- 4) badania skuteczności procesów sterylizacji (sporo-testy).

Sekcja Laboratoryjna Epidemiologii wykonała 45.933 oznaczeń, w nadzorze 5.996 i 39.937 w ramach zleceń.

Ogółem przebadano 7. 167 osób: 1.015 osób w nadzorze i 6.152 osoby na zlecenie.

Zestawienie ilości wybranych badań w sekcji EPL w 2023r.

4. BADANIA WODY

Laboratorium Higieny Komunalnej PSSE w Radomiu realizuje działania statutowe w zakresie nadzoru nad jakością wody: przeznaczanej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz ciepłej wody użytkowej poprzez wykonywanie badań jakości wody. Badania wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, są wykonywane na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi.

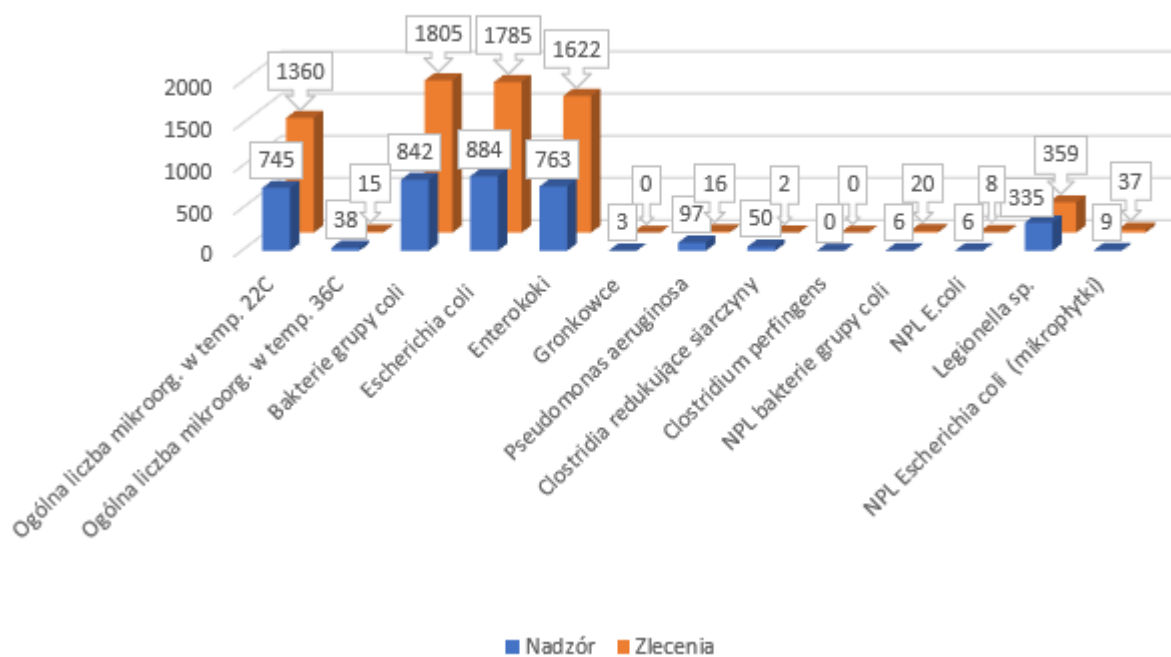
Zdjęcie nr 3. Oznaczanie metali w wodzie metodą absorpcyjnej spektrometrii atomowej przy użyciu spektrometru absorpcji atomowej SHIMADZU AA-7800 (źródło: zasoby własne PSSE)

Sekcja Laboratoryjna Higieny Komunalnej wykonuje:

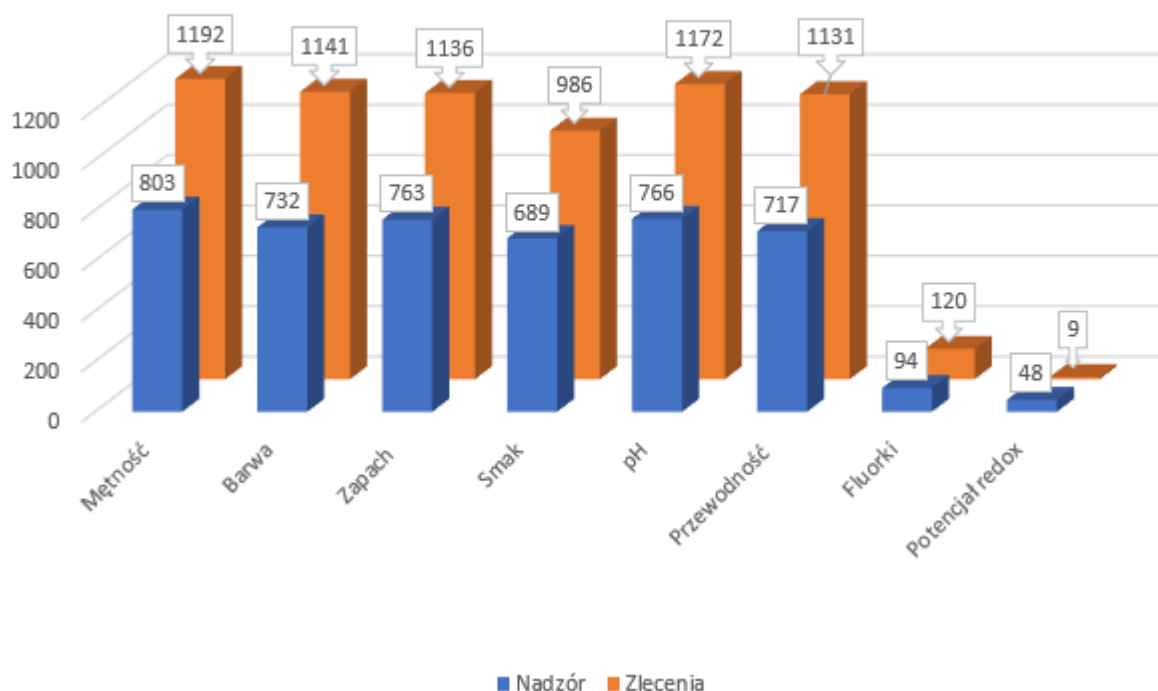
- badania fizykochemiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody w pływalniach,
- badania mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, naturalnych wód mineralnych i stołowych, wody w pływalniach, kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli.
- badania metali: żelaza, manganu, rtęci, sumy WWA i benzo(a)pirenu w próbkach wody wykonuje Sekcja Laboratoryjna Aparatury Specjalnej.

W 2023r. Sekcja Laboratoryjna Higieny Komunalnej zbadała 3.850 próbek wody w kierunku badań fizykochemicznych oraz w kierunku badań mikrobiologicznych. W sumie wykonano 29.968 oznaczeń fizykochemicznych i mikrobiologicznych.

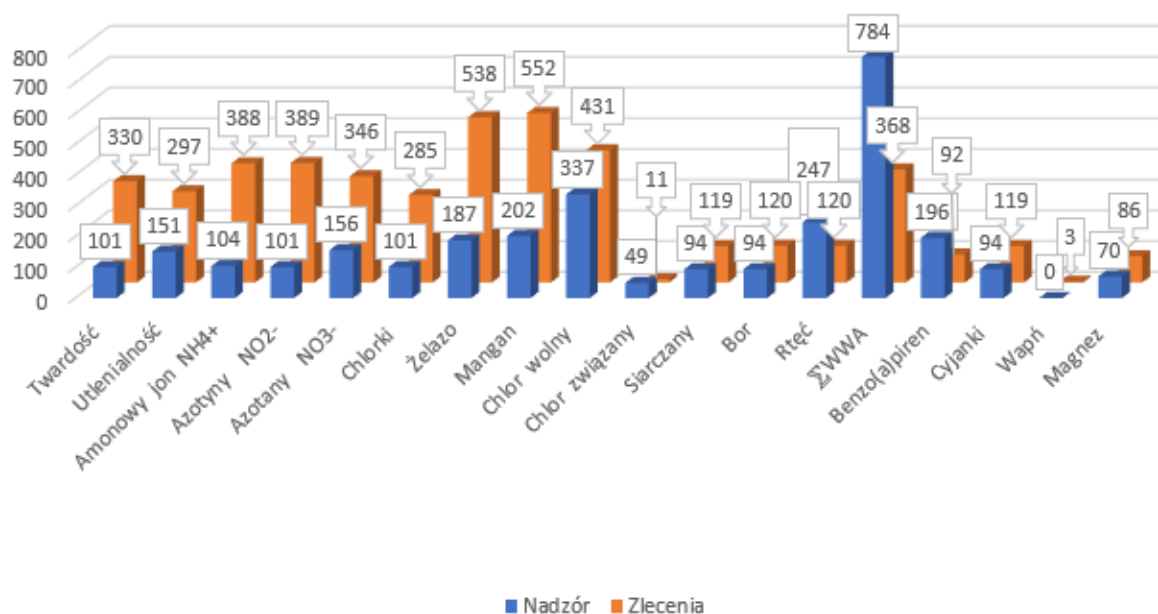
Liczba oznaczeń mikrobiologicznych

Liczba oznaczeń fizycznych

Liczba oznaczeń chemicznych

5. BADANIA I POMIARY W ŚRODOWISKU PRACY

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu
26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D
 Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23
sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

Zdjęcie nr 4. Aspiratory do pobierania próbek pyłowych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy (źródło: zasoby własne PSSE)

Badania czynników szkodliwych dla zdrowia stanowią podstawowy element profilaktyki chorób zawodowych i są istotnym elementem nadzoru i oceny warunków zdrowotnych środowiska pracy. Umożliwiają identyfikację zagrożeń chemicznych i fizycznych. W ramach zleceń oraz bieżącego nadzoru sanitarnego Sekcja Laboratoryjna Higieny Pracy wykonuje przedstawione poniżej pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Są one realizowane głównie w: zakładach pracy, placówkach oświatowych, placówkach służby zdrowia, pomieszczeniach biurowych. Aktualnie obowiązującym szczegółowym aktem prawnym, regulującym kwestie częstotliwości wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 06.03.2023 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

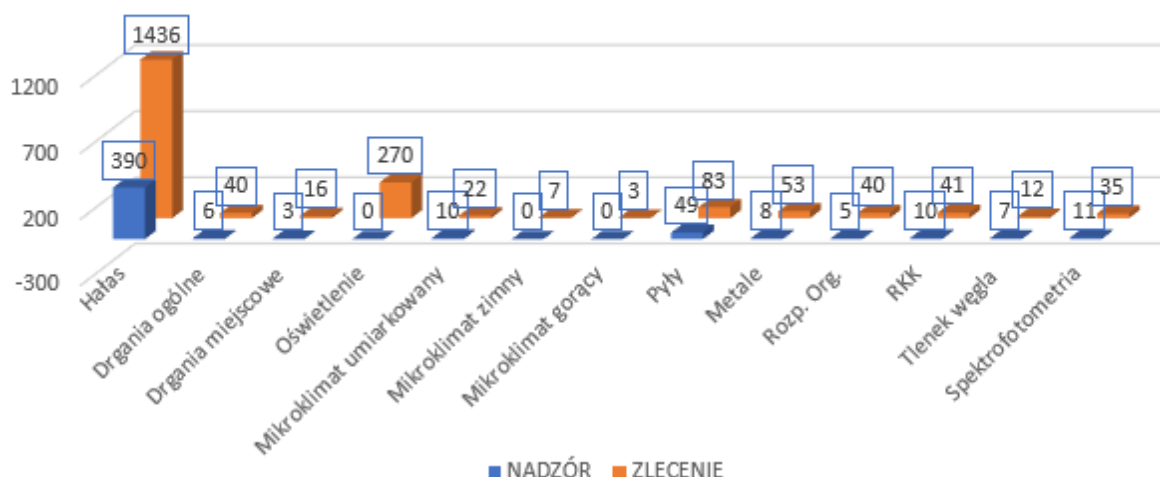
Sekcja Laboratoryjna Higieny Pracy PSSE w Radomiu zajmuje się:

- pobieraniem próbek do oceny narażenia zawodowego na czynniki chemiczne: substancje organiczne (aceton, benzen, benzyna ekstrakcyjna, fenol, formaldehyd, butan-1-ol, etanol, etylobenzen, n-heksan, ksylen, octan etylu, octan n-butyłu, propan-2-ol, tetrachloroeten, trichloroeten, toluen), substancje nieorganiczne (tlenek węgla, chlorowodór, ozon, tlenek azotu, ditlenek azotu, amoniak, kwas fosforowy, jod, ditlenek siarki, siarkowodór, krystaliczna krzemionka (kwarc i krystobalit- frakcja respirabilna), metale i ich związki (tlenki żelaza, mangan – frakcja respirabilna; tlenki żelaza, mangan, ołów, tlenek cynku – frakcja wdychalna: chrom, nikiel, miedź, sód (wodorotlenek sodu) oraz czynniki pyłowe (frakcja wdychalna i frakcja respirabilna),
- badaniem chemicznych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy,
- badaniem pyłowych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy,
- pomiarami hałasu na stanowiskach pracy,
- pomiarami drgań mechanicznych o ogólnym działaniu na organizm człowieka i działających na organizm człowieka przez kończyny górne na stanowiskach pracy,
- oceną warunków termicznych oddziałujących na organizm człowieka w środowisku pracy (mikroklimat zimny, gorący, umiarkowany),
- pomiarami oświetlenia elektrycznego miejsc pracy.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomiu
26-601 Radom ul. gen. Leopolda Okulickiego 9 D
Tel.(48) 345-15-94, fax.(48)333-20-23
sekretariat.psse.radom@sanepid.gov.pl www.radom.psse.waw.pl

W 2023 roku przeprowadzono badania stężeń czynników chemicznych we współpracy z Sekcją Laboratoryjną Aparatury Specjalnej stosując techniki absorpcyjnej spektrometrii atomowej, chromatografii gazowej, spektrofotometryczne oraz urządzeniami z bezpośrednim odczytem. Sekcja Laboratoryjna Higieny Pracy wykonała ogółem 2573 oznaczenia.

Ilość wykonanych oznaczeń za rok 2023 HPL

7. PRODUKCJA PŻYWEK MIKROBIOLOGICZNYCH NA POTRZEBY SEKCJI WYKONUJĄCYCH BADANIA MIKROBIOLOGICZNE.

Zdjęcie nr 5. Kriobańki ze szczepami

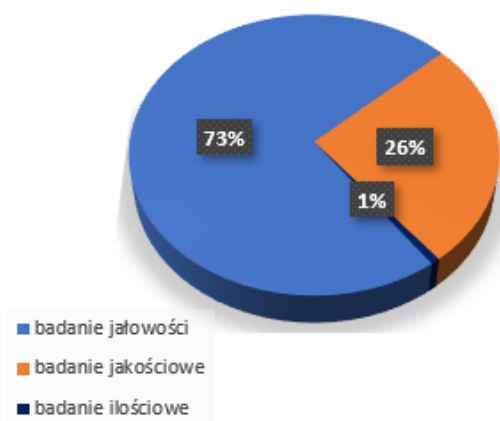
Zdjęcie nr 6. Wzrost *Escherichia coli* na pożywce TSA mikroorganizmów

Sekcja Laboratoryjna Pożywek wykonuje pożywki mikrobiologiczne, rozcieńczalniki, odczynniki stosowane w sekcjach przeprowadzających badania mikrobiologiczne: żywności, wody, materiału pochodzenia biologicznego.

Właściwe przygotowanie pożywki hodowlanej jest jednym z najważniejszych etapów badania mikrobiologicznego i ma zasadniczy wpływ na wiarygodność uzyskanych wyników w badaniach mikrobiologicznych.

Podłoże mikrobiologiczne o odpowiednio skomponowanych składnikach służy do namnażania, utrzymania przy życiu, przechowywania, identyfikacji, izolacji i określania rodzajów drobnoustrojów.

Kontrola jakości pożywek
mikrobiologicznych

Aby zapewnić wiarygodne wyniki badań Sekcja Laboratoryjna Pożywek prowadzi kontrolę jakości i badanie przydatności obejmujące ocenę cech fizycznych, chemicznych i badanie mikrobiologiczne. Kontrolę podlegają: pożywki gotowe do użycia, przygotowane z odwodnionych gotowych preparatów oraz z pojedynczych składników, podłoża transportowe, odczynniki, płytki odciskowe oraz testy. Oceniana jest reprezentatywna partia każdej pożywki w zakresie zależnym od wymagań.

Państwowy Powiatowy Inspektor
Sanitarny w Radomiu

[Podpis]
z up. mgr inż. Dorota Walczak
Z-ca Państwowego Powiatowego
Inspektora Sanitarnego w Radomiu

